ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

משניות

מסכת

חולין

בלשון הקודש ואידיש

282

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ו לפ"ק

בעזרת השם יתברך

ספר

משניות

מסכת חולין

עם פירוש הנשר הגדול רבינו עובדיה מברטנורא

והוספנו גם כן פירוש המשנה בלשון אשכנז עברי טייטש
בשולי היריעה המפרש ומבאר כל דברי רבותינו ז"ל
בעלי המשנה בקיצור נמרץ, עם פירוש הרע"ב, למען
יבינו כל עם בני ישראל את התורה שבעל פה הנמסרה
לנו על הר האלקים על ידי משה נביאו נאמן ביתו.

והתועלת הפירוש ועל מה ראינו על ככה לעשות את
הפירוש הזה כבר מלתנו אמורה והודענו זאת בשבטי
ישראל על ידי המודעה אשר הוספנו בלשון הקודש וגם על
עברי טייטש, גם נדפסה הקדמה בהתחלת כרך א'.

הוצאת אמונה

ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ"ו לפ"ק

מסכת חולין

הכל שוחטין ושחיטתן כשרה. חוץ מחרש שוטה וקטן. שמא יקלקלו בשחיטתן. וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה. שחיטת עובד כוכבים נבלה. ומטמאה במשא

הכל שוחטין. בגמ' פריך הכל שוחטים לכתחלה ושחיטתן כשרה דיעבד דמרישא משמע דהאי דמרבינן מהכל שוחטין לכתחלה ובסיפא משמע דכי מרבינן מהכל דיעבד מרבינן ליה אבל לכתחלה לא אתרבי. והא ליכא למימר כולה מתני' לכתחלה וחדא קתני. דכיון דתנא הכל שוחטין פשיטא דכשרה ובמסקנא מפרשא מתני' בגמ' הכי. הכל שוחטין כל המומחין שיודעים הלכות שחיטה שוחטין ואע"פ שאין מוחזקין אלא ששחטו לפנינו שלשה פעמים וראינו אם יש בהן כח שלא יתעלפו בשחיטה ויבואו לידי שהייה בד"א דחשיבי מומחה בזמן שאלו המוסרה לו לשחוט יודעים ומכירים בו שיודע הלכות שחיטה אבל אם אין יודעים בו אם יודע הלכות שחיטה לא ישחוט ואם שחט בודקין אותו ואם יודע כל הלכות שחיטה שחיטתו כשרה: חוץ מחרש שוטה וקטן. דאפילו דיעבד ויודעים הל' שחיטה אסור לאכול משחיטתן דהתמיד הן מוחזקין לקלקל שאין בהן דעת: וכולן ששחטו מדלא קתני ואם שחטו אלא וכולן ששחטו משמע דלאו אחרש שוטה וקטן גרידא קאי אלא אף אאין יודעים בו אם יודע הלכות שחיטה דרישא קאי לבודקין אותו ואי ליתיה קמן לבדקיה ושחט ואחרים רואין אותו שחיטתו כשרה וליכא הלכתא כי האי מתני' אלא אע"ג דאין אחרים רואין אותו וליתיה קמן ליבדקיה שחיטתו כשרה דרוב מצויין אצל שחיטה מומחים הן ואף לכתחלה שוחטין אף ע"פ שאין אחרים רואין אותו: שחיטת עובד כוכבים. אפילו כהלכתה וישראל עומד על גביו נבלה אבל אינה אסורה בהנאה דדוקא שחיטת מין שאדוק לעבודת כוכבים אסורה בהנאה דסתם מחשבת מין לעבודת כוכבים אבל העו"ג האמור כאן הוא מאותן שמעשה אבותיהם בידיהם: ומטמאה במשא. דכתיב (ויקרא יא) והנושא את נבלתם וגו' ואע"פ שלא נגע. ולא היה צריך למתני דכיון דנבלה היא בידוע שנבלה מטמאה במשא. אלא לומר לך זו מטמאה במשא בלבד. ויש לך אחרת

פרק א **א** (הכל שוחטין) אלע יודין וואס ווייסין דיא דינים פון שחיטה אונ ווילען שעכטין. מעג מען זייא לאזין שעכטין. אפילו מען האט נאך נאר ניט גיזעהן אז זייא קענען שעכטין. מעג מען זייא אויך לאזין שעכטין. אבער אז מען ווייס ניט אויב ער ווייס דיא דינים פון שחיטה. זאל מען אים ניט לאזין שעכטין. אונ אויב ער האט גישאכטין. פרובט מען אים אויב ער ווייס דיא דינים פון שחיטה. אונ אויב ער ווייס (ושחיטתן כשרה) איז זייער שחיטה כשר (חוץ מחרש שוטה וקטן) נאר א טויבער אונ א משוגענער אונ א קינד אפילו זייא האבין גישאכטין אונ זייא ווייסין דיא דינים פון שחיטה. פון דעסטוועגין טאר מען ניט עסין פון זייער שחיטה (שמא יקלקלו בשחיטתן) ווייל עס איז געווים אז זייא שעכטין ניט גוט (וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן) דיא אלע וואס מיר זאגין אפילו זייא האבין גישאכטין איז אויך זייער שחיטה פסול. אבער אז זייא האבין גישאכטין אונ אנדערע מענטשין וואס ווייסין דיא דינים פון שחיטה האבין גיזעהן אז ער האט גוט גישאכטין (שחיטתן כשרה) איז זייער שחיטה כשר (שחיטת עובד כוכבים נבלה) אויב א געצענדינער האט גישאכטין א בהמה. אפילו א ייד איז גישטאנען דער ביי. אונ ער האט גיזעהן אז דער געצענדינער האט גישאכטין וויא דער דין איז פון דעסטוועגין איז דיא בהמה א נבלה. גלייך וויא זייא וואלט גיפיגערט (ומטמאה במשא) אז מען טראגט דיא בהמה אפילו מען

במשנה. השוחט בלילה. ובן הסומא ששחט. שחיטתו כשרה. השוחט בשבת וביום הכפורים. אף על פי שמתחייב בנפשו. שחיטתו כשרה:

ב השוחט במגל יד. בצור ובקנה שחיטתו כשרה. הכל שוחטין ולעולם

שמעמאה אפי' באהל. ואי זו (זו) תקרובת ע"ג: השוחט בלילה וכן הסומא. תנא שוחט בלילה דומיא דסומא מה סומא באפלה אף השוחט בלילה באפלה ובהאי הוא דתנא השוחט דיעבד אין לכתחלה לא אבל כשאבוק' כנגדו אפילו לכתחל' שוחטים בלילה: השוחט בשבת. אע"פ שאם היה מזיד היה מתחייב בנפשו שחיטתו כשרה ומותר הבשר באכילה ביומו. דלהכי תני בשבת וביום הכפורים לאקושי שבת ליוה"כ. מה יוה"כ אסורה באכילה כל אותו היום משום עינוי אף שבת אסורה באכילה כל אותו היום ולמוצאי שבת מותרת בין לו בין לאחרים. והשוחט לחולה בשבת דבשגגה קא שחט מותר לבריא לאכול ממנו באותו שבת בשר חי. אבל לא מבושל שמא ירבה בשבילו: ב מגל יד. יש לה שתי פיות האחת חלקה כסכין והאחת יש בה פגימות ובצד שהיא חלקה אין שוחטים לכתחלה גזירה שמא ישחוט בצד הפגום ולהכי תנא השוחט דמשמע דיעבד אין. לכתחלה לא. ושמעינן מהא דסכין פגומה ויש בה כדי לשחוט מן הפגם ולהלן אסור לשחוט בו לכתחלה. אלא אם כן חתך הפגם בבגד. או בגמי. דהשתא ליכא למגזר דלמא אתי לשחוט במקום הפגם: בצור ובקנה. מתני' מיירי בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברן ושחט בהן כשהן מחוברים ודיעבד אין לכתחלה לא אבל במחובר מעיקרו אפי' דיעבד פסול. ותלוש גזור אפי' לכתחלה שרי: צור. סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ותקח צפורה צור ותכרות: הכל שוחטים. לאתויי ישראל מומר לעבירה אחת או אפי' לעבירות הרבה שמותר לאכול משחיטתו והוא שלא יהיה מומר לע"ג או מחלל שבתות בפרהסיא. ובודק ישראל כשר הסכין ונותן לו מפני שחזקתו שאינו טורח לבדוק ואחר כך שוחט אפי' בינו לבין עצמו וחוזר ישראל ובודק סכינו לאחר שחיטה. אם היא יפה שחיטתו כשרה. ואלו הצדוקין שאנו קורין להן קראי' שאין מאמינים בתורה שבע"פ שחיטתן פסולה אלא א"כ ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף: ולעו' שוחטים. בין ביום בין בלילה לאור האבוקה. בין בראש

רירט איר ניט אן. פון דעסטוועגן ווערט מען טמא (השוחט בלילה) אז מען האט געשאכטן ביא נאכט אין דער פינסטער (ובן הסומא ששחט) אדער אבלינדער האט געשאכטן אפילו ביא טאג (שחיטתו כשרה) אז זיא האבין געשאכטן איז דיא שחיטה כשר. אונ מען מעג שעכטין ביא נאכט ביא אפלאם פון צוויא ליכט צו זאמען (השוחט בשבת וביום הכפורים) אז מען האט געשאכטן אום שבת אדער אום יום כפור (אף על פי שמתחייב בנפשו) אפילו עס קומט דאך אים מיתה פאר דעם שעכטין. פון דעסטוועגין (שחיטתו כשרה) איז זיין שחיטה כשר. אונ ביא נאכטו (שבת צוא נאכטו) מעג מען קאכין דיא פלייש אונ עסין:

ב (השוחט במגל יד) אמעסער וואס מען שניידט מיט אים תבואה. פון איין זייט איז דער שארף גלאט. אונ פון דיא אנדערע זייט איז דער שארף מיט שפיצען. אז ער האט געשאכטן מיט דיא גלאטע זייט איז דיא שחיטה כשר (בצור ובקנה שחיטתו כשרה) אז ער האט געשאכטן מיט אשטיין אקרעמיעו וואס ער איז שארף. אדער מיט אזוי אגראז שטעקיל וואס ער איז שארף איז דיא שחיטה כשר (הכל שוחטין) אלע מעגין שעכטין אפילו איוד וואס מיר ווייסין אז ער טוהט פיל עבירות. נאר ער דינט ניט עבודה זרה אונ ער איז ניט מחלל שבת פאר הען מענטשין זעהן. מעג אערליכער יוד אפרומער איבער זעהן אמעסער אונ אים געבין ער זאל שעכטין. אפילו קיינער וועט ניט זעהן וויא ער שעכט. נאר נאך דיא שחיטה זאל מען נאך אמאהל זעהן דעם מעסער. אויב ער איז כשר

שוחטין ובכל שוחטין. חוץ ממגל קציר. והמגירה. והשינים. והצפורן. מפני שהן חונקין. השוחט במגל קציר בדרך הליכתה. ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין. ואם החליקו שיניה הרי היא כסכין: ג השוחט מתוך הטבעת. ושייר בה מלא החוט על פני כולה

הגג ולא חיישינן שמא יאמרו לצבא השמים עלה לשחוט וכן שוחטים בראש הספינה. דמוכחא מילתא דלצורך ספינתו הוא צריך ולא לשר הים קשחיט: ובכל שוחטין. בין בזכוכית בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגם שחותך כסכין אבל בקנה עצמו אין שוחטין בו לכתחלה מפני שנימין שפורשים ממנו ונוקבי' הסימנים ואתי למעבד חלדה: מגל קציר. שקוצרים בה התבואה שפגימותיה יוצאות כולן לצד אחד בשפוע: מגירה. סכין שלה פגימות וה"נ בכל פגימה מורשא מכאן ומכאן דהיינו אוגרות: שינים. התחובים בלחי של בהמה ודוקא כשהן שנים או יותר: והצפורן המחוברת: שהן חונקין. שאין חותכין אלא קורעין מחמת הפגימות. והאי אוקים אמגרה קאי ולאו אצפורן דטעמא

דצפורן משום מחובר הוא: מגל קציר. דאפילו כפופים אחד ודרך הליכתה אינה קורעת: בש"א נבלה. ומטמאה במשא דגזרי' הולכה אטו הובאה וב"ה לא גזרו דאפילו טומאה לא מספקין משום גזירה אבל באכילה מודו דאסורה גזירה הולכה אטו הובאה: ג השוחט מתוך הטבעת. בטבעת הגדולה שהיא עליונה לכולן קאמר: ושייר בה מלא החוט על פני כולה. לצד הראש שלא הטה הסכין לצאת מן הטבעת לצד הראש עד שגמר כל הטבעת שלם כשרה: מלא החוט. כלומר כל דהו אבל אם קודם שגמר את כולה הגביה את הסכין לצד הראש. ויצא מן הטבעת וגמר את השחיטה למעלה מן הטבעת שאינו מקום שחיטה שהיא הגרגרת אע"פ ששחט רוב הקנה במקום שחיטה פסלי רבנן הואיל וגמר

מעג מען עסן דיא פלייש (ולעולם שוחטין) אונ איביג מעג מען שעכטין סיי ביי טאג אונ ביי ביי נאכט פאר אפלאם פון צוויי ליכט צו זאמען (ובכל שוחטין) אונ מיט אלע שארפע זאכין מעג מען שעכטין (חוץ ממגל קציר) נאר מיט אשערף וואס מען שנייט התבואה טאר מען ניט שעכטין מיט דיא זייט וואס דער שארף איז ניט גלאט. נאר ער האט קרומע שפיצען (והמגירה) מיט אזעג טאר מען ניט שעכטין (והשינים) מיט אצאק פון אבהמה וואס עס שטעקט אין איר צוויי ציין אדער מער. טאר מען ניט שעכטין (והצפורן) מיט אנאגיל טאר מען ניט שעכטין (מפני שהן חונקין) ווייל זיא שעכטין ניט דיא בהמה נאר זיא דער ווערגין איר. אונ מיט דעם נאגיל טאר מען ניט שעכטין ווייל ער איז בהעפט צוא דיא האנט (השוחט במגל קציר בדרך הליכתה) אז ער שעכט מיט אשערף וואס מען שנייט תבואה. אונ ער ציהט דעם שערף אויף דעם האלדז פון דיא בהמה גלייך וויא די שפיצען גייען (בית שמאי פוסלין) בית שמאי זאגין דיא שחיטה איז פסול. איז דיא בהמה אנבלה אונ איז מטמא (ובית הלל מכשירין) אונ בית הלל זאגין דיא בהמה איז כשר. זיא איז ניט מטמא. אבער עסן טאר מען זיא ניט (ואם החליקו שיניה הרי היא כסכין) אונ אויב מען האט גלאט גימאכט איהרע ציין. מען האט אפ גישארפט איהרע ציין. איז זיא אזוי וויא אלע מעסערס וואס מען מעג מיט זיא שעכטין: ג (השוחט מתוך הטבעת) אז ער שעכט ארוים פון דעם רינג (ושייר בה מלא החוט על פני כולה) אונ ער האט גילאזין פון דעם רינג אזוי דין וויא אהאר איבער דעם גאנצין רינג (שחיטתו כשרה) איז דיא שחיטה כשר אין האלדז פון אבהמה איז דא ארער מיט רינגען. דיא רער איז גרויס פון דיא לונג ביז אין קאפ. דאס הייסט קנה. זאגט די משנה אויב ער האט גישאכטין אונ האט איין געשניטען מיט דעם מעסער אין דעם אויבערשטין רינג דעם לעצטין וואס ביי דעם קאפ. אויב ער

שחיטתו כשרה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר. מלא החוט על פני רובה:

ד השוחט מן הצדדין. שחיטתו כשרה. המולק מן הצדדין. מליקתו פסולה. השוחט מן העורף. שחיטתו פסולה. המולק מן העורף. מליקתו

בפסוק. ר' יוסי בר' יהודה אומר מלא החוט על פני רובה. אם הניח בה מלא חוט השערה מן הטבעת לצד הראש על פני רוב הטבעת. כלומר שחתך רוב הקנה בתוך הטבעת ובמיעוטה הגרים ולא ממנה לצד הראש וגמר השחיטה למעלה ממנה כשרה. דכבר אתכשרה לה בחיתה ואידך כי קא שחיט מחתך בשר בעלמא הוא. ופסק הלכה השוחט למעלה מטבעת הגדולה משפוי כובע ולמעלה טרפה. משפוי כובע ולמטה כשרה. והיינו דשייר בחיטי ששחט בתוכן ב' חיטין של בשר שהן למעלה מטבעת הגדולה ולמטה משפוי כובע. ושייר בהן כל שהוא לצד הראש:

ד השוחט מן הצדדין. לצדי הצואר: שחיטתו כשרה. ואפילו לכתחלה נמי ואיידי דבעי למתני סיפא המולק מן הצדדים תני נמי השוחט בדיעבד: המולק מן הצדדים מליקתו פסולה. דבמליקה כתיב (ויקרא ה) ממול ערפו דהיינו מאחוריו: השוחט מן העורף שחיטתו פסולה. וה"מ שלא החזיר הסימנים לאחורי העורף אלא חתך המפרקת עד שהגיע לסימנים. דקודם שהגיע לסימנים נטרפה בשבירת המפרקת. ואע"ג דבמליקה כשרה. התם הוא דכולה מתחלה ועד סופה הוי מן המליקה והוי כאמר שוחט שנוק' את הושט ממטה מעט עד שגומר שחיטתו אבל שחט מן העורף. כיון דשחיטה לאו הכי גמירי. לא הוי שבירת המפרקת מן השחיטה. ואטרפא לה. והשוחט מן הצדדים דקתני רישא. אפי' בדלא אהדר הסימנים. דהא משהגיע סימנים שפיר קודם חתיכת המפרקת: המולק מן העורף. לאו עורף ממש דהיינו מה שיש משפוי הקדקוד מאחוריו כל דבצדי פרצוף דהא כתיב ממול ערפו. אלא מול הרואה את העורף. דהיינו אחורי הצואר. מלק בצפורן וחתך בשר ומפרקת עד שהגיע לסימנים: מליקתו כשרה. דזו היא מצות מליקתו לכתחלה ואיידי דתנא השוחט מן העורף פסולה ואפילו בדיעבד. תנא נמי

האט איין געשניטען דעם רינג אין גאנצין. אפילו עס איז נאר געבליבען פון דעם רינג ביי דעם קאפ אזוי דין וויא א האר. אונ פון די רינג האט ער ארום געשניטען מיט דעם מעסער צום קאפ איבער דעם רינג אונ דארט האט ער אויס גילאזין דיא שחיטה. איז כשר. אבער אז ער האט ארום געשניטען מיט דעם מעסער פון דעם רינג איבער דעם רינג. איידער ער האט איין געשניטען דעם רינג אין גאנצין. איז דיא שחיטה פסול. רבי יוסי ברבי יהודה זאגט (מלא החוט על פני רובה) אויב ער האט גישאכטין אין דעם לעצטין רינג וואס ביא דעם קאפ. אויב פון דעם רינג איז געבליבען אזוי דין וויא א האר. אפילו ער האט נאר איין געשניטען מעהר וויא העלפט. אונ דער נאך האט ער ארום געשניטען מיט דעם מעסער פון דעם רינג איבער דעם רינג. אונ דארט האט ער אויס גילאזט דיא שחיטה. איז אויך כשר: ד (השוחט מן הצדדין) אז ער האט גישאכטין ער האט איין געשניטען אין דיא זייט פון האלדז (שחיטתו כשרה) איז דיא שחיטה כשר (המולק מן הצדדין) דער דין איז אז איינר ברינגט א קרבן א עוף. שעכט מען איר ניט מיט א מעסער. נאר דער כהן מיט זיין נאגיל שניידט ער איין דיא האלדז פון אינטען אין האקין. דאס הייסט מליקה. זאגט דיא משנה אויב דער כהן האט איין געשניטען מיט זיין נאגיל דיא זייט פון האלדז (מליקתו פסולה) איז דיא מליקה פסול (השוחט מן העורף) אז ער האט גישאכטין וער האט איין געשניטען דעם האקין. דער נאך האט ער איין געשניטען דיא סימנים ודעם קנה אונ דעם וושט (שחיטתו פסולה) איז דיא שחיטה פסול (המולק מן העורף) אונ אז ער האט איין געשניטען

המולק בדיעבד: השוחט מן הצואר. תחת הגרון קרי צואר וסוף דרך רוב השחיטות: יוצא ממנו. פסולין מרוב קטן: ן כשר שכל העורף. כל מול הרואה את העורף: בפרה פסול בעגלה. ה כשר בתורין פסול בבני יונה. דתורים

סקנים ביותר שהסימנין כנף מהם. ואין דכ פרה אדומה ועגלה ערופה שתיהן נעשין בחוץ. אלא בפרה אדומה

בשרה. השוחט מן הצואר. שחיטתו כשרה. המולק מן הצואר. מליקתו פסולה. שכל העורף כשר למליקה. וכל הצואר כשר לשחיטה. נמצא כשר בשחיטה. פסול במליקה כשר במליקה. פסול בשחיטה: ה כשר בתורין. פסול בבני יונה. כשר בבני יונה. פסול בתורין. תחלת הציהוב. בזה ובזה פסול: ו כשר בפרה. פסול בעגלה. כשר בעגלה פסול בפרה. כשר בכהנים. פסול בלוים. כשר

מעמע גדולים ולא קטנים. בני יונה קטנים ולא גדולים דלא לבתמינו קרא ולכתוב מן בני התורים. או מן היונה ומדכתב בכלהו תורים ובני יונה. ש״מ לעכב: תחלת הציהוב. כשמתחיל לסבול עלה יפה נסובה סביב לצוארו פסולים בזה ובזה. בני יונה פסולין

בשחיטה כשרה בעריפה פסולה. עגלה ערופה בעריפ׳ כשרה בשחיטה פסולה נמצא הכשר בפרה פסול בעגלה והכשר בעגלה פסול בפרה: כשר בכהנים פסול בלוים. כהנים במומין פסולים בשנים כשרים. לוים במומין כשרים בשנים פסולים דכתיב (במדבר ח)

משום גדלן ובתורים משום קטנן. דילאו מכלל ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה קטנים ולכלל גדולים לא באו. ומיהו בני יונה ובבילה ובבית עולמים שלא היה שם משא

מיט דעם נאגיל און דיזם האלדז פון אינטען גענין) דעם האקן פון אטויב וואס איז אקרבן (מליקתו כשרה) איז די מליקה כשר (השוחט מן הצואר) אז ער שעכט אין האלדז פון פארנט (שחיטתו כשרה) איז זיין שחיטה כשר (המולק מן הצואר) אבער אז ער איז מולק אטויב וואס איז אקרבן. אין האלדז פון פארנט (מליקתו פסולה) איז די מליקה פסול (שכל העורף כשר למליקה) דיא גאנצע האלדז פון אינטען ביז צום האקן. איז כשר מולק צו זיין (וכל הצואר כשר לשחיטה) אונ דיא גאנצע האלדז פון פארנט איז כשר צום שעכטין (נמצא כשר בשחיטה) ווערט גיפונען דער ארט וואס איז כשר צום שעכטין (פסול במליקה) איז פסול מולק צו זיין (כשר במליקה) אונ דער ארט וואס איז כשר מולק צוא זיין (פסול בשחיטה) איז פסול צום שעכטין: ה (כשר בתורין פסול בבני יונה) אז איינער זאגט ער זאל ברייגגען אקרבן אתור. זאל ער ברייגגען אאלטע טויב. אבער אז ער זאגט ער זאל ברייגגען אבן יונה. טאר ער ניט ברייגגען אאלטע טויב (כשר בבני יונה פסול בתורין) אז איינער זאגט ער זאל ברייגגען אקרבן אבן יונה. זאל ער ברייגגען א יונגע טויב. אבער אז ער זאגט ער זאל ברייגגען אתור. טאר ער ניט ברייגגען איונגע טויב (תחלת הציהוב בזה ובזה פסול) דיא טויבין וואס זייערע פעדערין הייבין אן גאלד פארבינ צו ווערין זענען זיי פסול צו ברייגגען פאר אתור. ווייל זייא זענען נאך ניט אלט. אונ זענען פסול צוא ברייגגען פאר אבן יונה ווייל זייא זענען שוין ניט יונג: ו (כשר בפרה פסול בעגלה) דער דין איז דיא פרה אדומה דארף מען שעכטין. אונ דיא עגלה ערופה דארף מען אפ האקן דעם קאפ. זאגט דיא משנה וואס עס איז כשר בייא דיא פרה אדומה. שחיטה. איז פסול ביי דיא עגלה ערופה (כשר בעגלה פסול בפרה) אונ וואס עס איז כשר בייא דיא עגלה ערופה. דעם קאפ אפ האקן. איז פסול ביי דיא פרה אדומה (כשר בכהנים פסול בלוים) דער דין איז אז אכהן איז אפילו אלט איז ער אויך כשר. אונ אז ער האט אפעלער איז ער פסול. אונ אבער אז ער האט אפעלער איז ער כשר. אונ אז ער איז אלטער וויא

בלוים פסול בכהנים. טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים. טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש. טהור בכלי עץ. טמא בכלי מתכות. טהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ. החייב

בכסף. אין השנים פוסלין בלוים אלא הקול בלבד. והקול אינו פוסל בכהנים לעולם דמנא בין במדבר בין בשילה ובבית עולמים השנים בכהנים פסול בלוים השנים בלוים פסול בכהנים: טהור בכלי חרס טמא בכל הכלים. אויר כלי חרס טמא. שאם נגעה טומאה לאוירו ולא נגעה בו. נטמא הכלי חרס. דכתיב ביה (ויקרא יא) אשר יפול מהם אל תוכו. ובגבו טהור. שאפילו נגעה טומאה בגבו לא נטמא בכך. ואויר כל הכלים טהור. כ"ז שלא נגעה בהן הטומאה אע"פ שנפלה באוירן וגבן טמא. שאם נגעה טומאה בגבן נטמאו. נמצא הטהור בכלי חרס. טמא בכל הכלים. והטהור בכל הכלים. טמא בכלי חרס: טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות. גולמי

כלי עץ. דהיינו כלים שלא נגמרה כל מלאכתן אבל נגמרה חקיקתן וראויין הן לתשמיש טמאים. ופשוטי כלי עץ טהורים אפי' נגמרה כל מלאכתן. דאתקש כלי עץ לשק. דכתיב (שם) מכל כלי עץ או בגד או עור או שק. מה שק מיטלטל מלא וריקן. אף כל מיטלטל מלא וריקן. גולמי כלי מתכות טהורים. הואיל ולכבוד עשוין לא חשיבי כלי למלתייהו עד שתגמר כל מלאכתן. פשוטיהן טמאים דלא אתקיש לשק ככלי עץ. נמצא הטהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות הטהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ: החייב בשקדים המרים. שקדים המרים קטנים חייבין במעשר שדרכן לאכלן בקטנן קודם שיהיו מרים. גדולים פטורים שאינן ראויין לאכילה. מתוקי' גדולים חייבין

פופציג יאהר איז ער פסול. זאגט דיא משנה וואס עס איז כשר ביי כהנים. אלטער וויא פופציג יאהר. איז פסול ביי לוים (כשר בלוים פסול בכהנים) אונ וואס עס איז כשר ביי לוים. אבער. איז פסול ביי כהנים (טהור בכלי חרס טמא בכל הכלים) דער דין איז אז אטומאה רירט אן אערדענע כלי פון אוים ווייניג ווערט זיא ניט טמא. אונ אויב אטומאה איז אין אערדענע כלי אינוויינג אפילו זיא רירט ניט אן אינוויינג איז זיא טמא. אונ ביי אלע אנדערע כלים איז פאר קערט. אויב אטומאה רירט אן אוים ווייניג. ווערט דיא כלי טמא. אונ אויב אטומאה איז אינוויינג אונ זיא רירט ניט אן דיא כלי. איז דיא כלי ניט טמא. זאגט דיא משנה וואס ביי אערדענע כלי איז טהור. אז דיא טומאה רירט אן אוים ווייניג. איז ביי אלע כלים טמא (טהור בכל הכלים טמא בכלי חרס) וואס ביי אלע כלים איז טהור. אז דיא טומאה איז אינוויינג אונ רירט ניט אן. איז טמא ביי ערדענע כלים (טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות) דער דין איז אהילצערנע כלי וואס דאט אאינוויינג ואזוי וויא אשיסול. אפילו זיא איז נאך ניט פערטיג פון דיא ארבעט קען זיא טמא ווערין. אונ אהילצערנע כלי וואס האט ניט קיין אינוויינג. אפילו זיא איז אין גאנצין פערטיג. קען זיא ניט טמא ווערין. אונ ביי כלי מתכות גיגאסענע כלים. זילבער גאלד אייזין קופער מעשו אפילו דיא כלי האט אאינוויינג נאר זיא איז נאך ניט פערטיג פון דיא ארבעט. קען זיא ניט טמא ווערין. אונ אכלי מתכות אפילו זיא האט ניט קיין אינוויינג נאר זיא איז אין גאנצין פערטיג. קען זיא טמא ווערין. זאגט דיא משנה וואס ביי אהילצערנע כלי איז טהור. אז זיא האט ניט קיין אינוויינג. איז טמא ביי אכלי מתכות (טהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ) אונ וואס ביי אכלי מתכות איז טהור. אז זיא האט אאינוויינג נאר זיא איז נאך ניט פערטיג. איז טמא ביי אהילצערנע כלי (החייב בשקדים המרים פטור במתוקים) דער דין איז פון ביטערע מאנדלען אז זיא זענען גרויס דארף מען ניט געבין

בנגונר פריין. קטנים פטורין שאין דרך אכילתם כן. נמצא החייב בשקדים המרים פטור במתוקים. והחייב במתוקים פטור במרים: ז׳ התמד עד שלא החמיץ. עד השתא איירי בתרתי מילי ודבר הנוהג בזה אינו נוהג בזה. והשתא איירי בחדא מלתא ובזמן שדבר זה נוהג בו. אין דבר זה נוהג בו. תמד. מים שנותנים על החרצנים והזגים וכשמתמצין והוכם נעשה יין. או על השמרים וקולטים אותן המים טעם היין ובזמן שנתן ג׳ מדות מים ונמצא ד׳ לכ״ע יין מעליא הוא והכא מיירי כגון שלא הוציא אלא כמו שנתן או פחות או מעט יותר: עד שלא החמיץ. מים בעלמא הוא ואינו נקח בכסף מעשר דיין הנקח בקיח׳ כסף מעשר (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך וגו׳ מה הפרט מפורש פרי מפרי וגדולי קרקע אף כל פרי מפרי וגדולי קרקע: ופוסל את המקוה. דג׳ לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה אם נפל לתוכו

קודם שהמשכה מ׳ סאה. ויין אינו פוסל את המקוה. אלא בשינוי מראה: משהחמיץ. הטוב יין ונוהג בו קיחת מעשר ואין בו פסול מקוה: האחין השותפין. שאחין שהן שותפין בירושתן: כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה. שאחים שחלקו ולבסוף נשתתפו חייבים בקלבון וכשמביאין שקלים מביאין ב׳ חצאי שקלים ונותנים ב׳ קלבונות והקלבון הוא לבון הכרע שחייבין להכריע שקליהן. ואם נתנו בין שניהם שקל אחד נותנים שני קלבונות שהיה לכן נשקול לחצאין. ופטורים ממעשר בהמה מכל מה שהיו להם כל ימי שותפות שהשותפות פטור ממעשר בהמה. כדאיתא בבכורות בפ׳ בתרא (דף נו) יהיה לך. ולא של שותפים. והתם מוקי ליה להאי קרא במעשר. ואע״ג דבבכור כתיב. וכשחייבין במעשר בהמה כגון אם לא חלקו מעולם חייבין במעשר בהמה. לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם. דאמר התם יכול אפילו קנו בתפיסת הבית.

בשקדים המרים פטור במתוקים. החייב במתוקים. פטור במרים: ז׳ התמד. עד שלא החמיץ. אינו ניקח בכסף מעשר. ופוסל את המקוה. משהחמיץ. ניקח בכסף מעשר. ואינו פוסל את המקוה. האחין השותפין. כשחייבין בקלבון. פטורין ממעשר

פון זיא מעשר. ווייל מען עסט זיא ניט. אונ אז זיא זענען קליין דארף מען פון זיא געבי מעשר. ווייל זיא זענען זיס אונ מען עסט זיא. אונ זיסע מאנדלען איז פאר קערט. אז זיי זענען גרויס דארף מען געבין פון זיא מעשר ווייל מען עסט זיא. אונ אז זיא זענען קליין דארף מען ניט געבין פון זיא מעשר. ווייל זיא זענען ביטער אונ מען עסט זיא ניט. זאגט דיא משנה ווען מען דארף געבין מעשר פון ביטערע מאנדלען. ווען זיא זענען קליין. דארף מען ניט געבין מעשר פון זיסע מאנדלען (החייב במתוקים פטור במרים) אונ ווען מען דארף געבין מעשר פון זיסע מאנדלען. ווען זיא זענען גרויס. דארף מען ניט געבין מעשר פון ביטערע מאנדלען: ז (התמד עד שלא החמיץ) דער שטייגער איז מען גיסט צו אויף וואסער אויף דיא קערנער אונ דיא שאלאכין פון דיא ווינטרויבין. אדער אויף דיא הייווין פון וויין. דאס הייסט תמד. זאגט דיא משנה דער תמד איידער ער ווערט זויער (אינו נקח בכסף מעשר) טאר מען אים ניט קויפין פאר דיא געלט פון מעשר שני (ופוסל את המקוה) אויב דריי לוגין תמד זענען אריין געגאסין געווארין אין א מקוה. איז דיא מקוה פסול (משהחמיץ) אונ אז דער תמד איז זויער געווארין (נקח בכסף מעשר) מעג מען אים קויפין פאר געלט פון מעשר שני (ואינו פוסל את המקוה) אונ ער מאכט ניט פסול א מקוה. ביידין ער ענדערט דעם קאלאר פון דיא וואסער פון מקוה (ועיין בהרע״ב ותי״ט) (האחין השותפין) ברידער וואס זענען שותפות אין זייער ירושה (כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה) אויב זיא האבין זייער ירושה צו א ביילט. דער האט גינומען זיין חלק. אונ דער האט

ת"ל יהיה מכל מקום: ופטורין מן הקלבון. לגמרי שהשוקלין בין שניהם שקל שלם שממון השותפות בחזקתו עומד. והאב השוקל על בניו. או על אחד מבני עירו ופוטר בשלו פטור מן הקלבון. דתנן בשקלים (פ"א) השוקל בשביל העני או בשביל שכנו או בשביל בן עירו פטור ובניו נמי אין מצות שקלים עליו והוי נהו כשכנו ובן עירו:

בהמה. כשחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון. כ"מ שיש מכר אין קנס. וכ"מ שיש קנס. אין מכר. כ"מ שיש מיאון. אין חליצה. וכ"מ

נערות. ומתני' ר"מ היא. דאמר קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס. משתביא שתי שערות עד שתבגר יש לה קנס ואין לה מכר. אבל חכמים אומרי' קטנה מבת ג' שנים ויום א' עד שתביא שתי שערות. יש לה מכר ויש לה קנס. והלכה כחכמים. ונמצא שהבת מיום שנולדה עד

כ"מ שיש מכר. שהאדם יכול למכור את בתו. דהיינו כשהיא קטנה: אין קנס. אם נאנסה או נתפתתה אין להביא חמשים כסף דקנס כתיב (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף: וכל מקום שיש קנס. דהיינו כשהיא נערה: אין מכר שאין אדם מוכר את בתו לאחר שהביאה סימני

שתראה לביאה יש לה מכר ואין לה קנס ומשתראה לביאה עד שתביא סימנין. יש לה מכר ויש לה קנס. ומשתביא סימנין עד שתבגר. יש לה קנס ואין לה מכר. ואין בין נערות לבגרות. אלא ששה חדשים: כל מקום שיש מיאון. יתומה שהשיאוה אמה והאחים ואפי' לדעתה יכולה למאן ויוצאה בלא גט עד

גינומען זיין חלק. דער נאך ווענן זייא צוריק גיווארין שותפים אין דיא וועלביגע ירושה. אז זייא געבין אמחצית השקל ואזוי וויא עס שטייט אין פרשת תשא. סיי זייא געבין צווייא האלבע טאלערס אונ סיי זייא געבין אגאנצין טאלער פאר זייא ביידע. דארפין זייא געבין צווייא קליינע מטבעות אויך צו דעם מחצית השקל. דאס הייסט קלבון. אז זייא געבין צוויי קליינע מטבעות. הייסט דאס צוויי קלבונות. אונ דיא בהמות וואס ווערין גיבאהרין פון דיא שותפותדיגע בהמות. דארף מען ניט געבין פון זייא מעשר בהמה. ווייל שותפות איז פטור פון מעשר בהמה (כשחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון) אבער אז זייא האבין ניט צוא טיילט דיא ירושה. נאר אזוי וויא עס איז געבליבען פון זייער פאטער ווען ער איז גישטארבין. אזוי האלטין זייא דיא ירושה. דיא בהמות וואס ווערין גיבאהרין דארף מען פון זייא געבין מעשר. אונ אז זייא געבין אמחצית השקל. סיי זייא געבין צווייא האלבע טאלערס אונ סיי זייא געבין אגאנצין טאלער פאר ביידע. דארפין זייא ניט געבין קיין קלבון. ווארום עס איז גלייך וויא דער פאטער וואלט גילעבט אונ ער גיט פאר זייא דעם מחצית השקל. אונ אז אפאטער גיט אמחצית השקל פאר קינדער דארף ער ניט געבין אקלבון (כל מקום שיש מכר אין קנס) דער דין איז אפאטער קען פאר קויפין זיין טאכטער פאר אדינסט. אבער נאר אז זיא איז אקטנה. ביז צוועלף יאהר. אונ אז איינר גייט אדער ער רעט איבער אטאכטער וואס איז ניט אלט צוועלף יאהר. אונ ער איז מיט איר מזנה. דארף ער ניט בצאהלין קנס פופציג טאהלער. אבער אז דיא טאכטער איז עלטער ווי צוועלף יאהר. ביז אהאלב יאהר. דעם האלב יאהר הייסט זי אנערה. דער פאטער טאר איר ניט פאר קויפין. אונ אז מען איז מיט איר מזנה דארף מען בצאהלין צום פאטער פופציג טאלער. זאגט די משנה ווען דער פאטער קען די טאכטער פר קויפין. פאר צוועלף יאהר. צאהלט מען ניט פופציג טאלער אז מען איז מיט איר מזנה (כל מקום שיש קנס אין מכר) אונ ווען מען צאהלט קנס פופציג טאהלער אז מען איז מיט איר מזנה. אז זיא איז אנערה. קען דער פאטער איר ניט פאר קויפין (כל מקום שיש מיאון

שיש חליצה. אין מיאון. כ"מ שיש תקיעה. אין הבדלה. וכ"מ שיש הבדלה אין תקיעה. יו"ט שחל להיות בע"ש תוקעין. ולא מבדילין. במ"ש מבדילין ולא תוקעין. כיצד מבדילין. המבדיל בין קדש לקדש. רבי דוסא אומר בין קדש חמור לקדש הקל:

שתביא סימנין וכל ימי קטנותה אינה ראויה לחליצה אם יבמה היא דאיש כתיב בפרשה (שם כה) ואם לא יחפוץ האיש. ומקפינן אשה לאיש ומשכחת לחליצה אינה יכולה למאן: כ"מ שיש תקיעה. בערבי שבתות וימים טובים תוקעים ג' תקיעות להבטיל את העם ממלאכה ובין השמשות תוקע ומריע ותוקע ושובת: אין הבדלה. לא על הכוס. ולא בתפלה שאין הבדלה אלא במוצאי שבתות וימים טובים: י"ט שחל להיות בע"ש תוקעים. אע"פ שגם היום י"ט הוא ואין בו מלאכה. תוקעין להבטיל ממלאכת אוכל נפש: ולא מבדילין. מפני שהנכנס חמור מן היוצא: חל להיות במוצאי שבת מבדילין. לפי שהיוצא חמור מן הנכנס ותקיעה אין כאן: כיצד מבדילין. בין שבת לי"ט כשחל י"ט להיות במוצאי שבת: רבי דוסא אומר בין קדש חמור. ואין הלכה כרבי דוסא דלא מזלזלינן בי"ט לקרותו קודש הקל:

השוחט

אין חליצה) דער דין איז אז יתומה וואס איר פאטער איז געשטארבן. אונ איר מוטער אדער איר ברודער האבן איר חתונה געמאכט. אויב זיא איז נאך פאר צוועלף יאהר. אונ זיא וויל ניט דעם מאן. דארף זיא נאר זאגן זיא וויל ניט דעם מאן. איז זיא שוין ניט זיין ווייב. אונ דארף ניט קיין גט. אונ אז זיא האט געוואלט דעם מאן נאר ער איז געשטארבן אן קינדער. דארף זי ניט נעמען חליצה. ווארום אקטנה פר צוועלף יאר נעמט ניט חליצה. אונ אז זיא איז עלטער וויא צוועלף יאהר דארף זיא נעמען חליצה. אונ אז זיא איז עלטער וויא צוועלף יאהר אונ דער מאן לעבט. אונ זיא וויל ניט דעם מאן. דארף זיא אגט. זאגט דיא משנה ווען זיא קען זאגן זיא וויל ניט דעם מאן. פאר צוועלף יאהר. איז ניטא קיין חליצה (וכל מקום שיש חליצה אין מיאון) אונ ווען מען דארף נעמען חליצה. נאך צוועלף יאהר. קען זיא ניט זאגן זיא וויל ניט דעם מאן (כל מקום שיש תקיעה אין הבדלה) ווען מען בלאזט שופר. פרייטאג פארין נאכט פלעגט מען בלאזן שופר. מען זאל וויסען ווען עס איז שבת. מאכט מען ניט הבדלה (וכל מקום שיש הבדלה אין תקיעה) אונ ווען מען מאכט הבדלה (מוצאי שבת אדער מוצאי יום טוב) בלאזט מען ניט שופר (יום טוב שחל להיות בערב שבת) אויב פרייטאג איז געווען יום טוב (תוקעין) האט מען געבלאזן שופר. מען זאל וויסען ווען עס איז שבת. אונ מען זאל ניט מאכן דיא מלאכות וואס מען מעג מאכן אום יום טוב (ולא מבדילין) אונ מען זאגט ניט הבדלה. ווייל מען גייט ארויס פון יום טוב וואס דאס איז אקלענערע קדושה. אונ מען גייט אריין אין שבת וואס דאס איז אגרעסערע קדושה (במוצאי שבת) אויב יום טוב איז מוצאי שבת (מבדילין) זאגט מען הבדלה. ווייל מען גייט ארויס פון אגרעסערע קדושה אין אקלענערע קדושה (ולא תוקעין) אונ מען בלאזט ניט שופר. ווייל שבת האט מען ניט געטאהן קיין מלאכה (כיצד מבדילין) אז מוצאי שבת איז יום טוב וויא זאגט מען אין דיא הבדלה. ענטפערט דיא משנה מען זאל זאגן (המבדיל בין קדש לקדש) גאט האט געמאכט אצווישען שייד צווישען איין הייליגקייט אונ דיא אנדערע הייליגקייט. רבי דוסא זאגט מען זאל זאגן (המבדיל בין קדש חמור לקדש קל) גאט האט געמאכט אצווישען שייד צווישען אשווערע הייליגקייט שבת אונ אגרינגע הייליגקייט יום טוב:

פרק ב **השוחט** אחד בעוף ושנים בבהמה. שחיטתו כשרה. ורובו של אחד כמוהו. רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורידין. חצי אחד בעוף. ואחד וחצי בבהמה. שחיטתו פסולה. רוב אחד בעוף. ורוב שנים בבהמה. שחיטתו כשרה:

ב השוחט שני ראשין כאחד. שחיטתו

פרק ב **השוחט** אחד בעוף. משום דלכתחלה מבעי לשחוט שני סימנין אפי' בעוף. הנך השוחט דמשמע דאחד בעוף דיעבד אין לכתחלה לא. אבל שנים בבהמה לכתחלה הוי. דעד כאן לשחוט וליזיל. א"כ משום דבעי למתני ורובו של אחד כמוהו. דדוקא דיעבד דלכתחל' צריך שיחתוך כל הסימן כלו. ואחד בעוף נפקא לן דכבר. מקרא דכתיב (ויקרא יא) זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים. הקישו הכתוב לעוף בין בהמה לדגים לא יהו בשני סימנין א"א שכבר הוקש לדגים. נפטרו בלא כלום א"א שכבר הוקש לבהמה. הא כיצד הכשרו בסימן אחד ופחיתה מן הכותר בשני סימנים. וחמשה דברים הפוסלים את השחיטה מפו' בפרק השוחט אלו הן הגרמה ועקור כלהו גמרא גמירי לה. דתניא וזבחת כאשר צויתיך מלמד שנצטוה משה על הלכות שחיטה. על הושט ועל הקנה. ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה: עד שישחט את הורידי. כמין חוטין שעל פני צדי הקנה. והעוף בלבד קאי ר' יהודה כדי להוציא את דמו. כולו שצולהו כולו כאחד. ובחיה דקאמר ר' יהודה לאו דו קא. אלא שינקב הווריד ן בשעת שחיטה קודם שיקרוש הדם דהו לא נפיק ע"י מליחה. ואין הלכה כר' יהודה: רוב אחד בעוף כו'. ואע"ג דתני ברישא רובו של אחד כמוהו. הדר תנא הכא רוב אחד בעוף וכו' חד בחולין וחד בקדשים דאי אשמעינן בחולין הוה אמינא חולין הוא דסגי ליה ברובא משום דלאו לדם הוא צריך. אבל קדשים דלדם הוא צריך לא

פרק ב א (הַשּׁוֹחֵט אֶחָד בְּעוֹף וּשְׁנַיִם בַּבְּהֵמָה שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה) אַז דֶער וָואס שֶׁעכְט הָאט אַיין גֶעשְׁנִיטֶען בַּייא אַעוֹף אַיין סִימָן. דֶעם קָנֶה אַלַיין אָדֶער דֶעם וֶושֶׁט אַלַיין. אוּנ בַּייא אַבְּהֵמָה אַז עֶר הָאט אַיין גֶעשְׁנִיטֶען בֵּיידֶע סִימָנִים. דֶעם קָנֶה אוּנ דֶעם וֶושֶׁט. אִיז דִיא שְׁחִיטָה כָּשֵׁר. אוּנ אַז עֶר הָאט אַיין גֶעשְׁנִיטֶען בַּייא אַעוֹף בֵּיידֶע סִימָנִים אִיז גֶעוִוים כָּשֵׁר (וְרוּבּוֹ שֶׁל אֶחָד כָּמוֹהוּ) אוּנ מֶען דַארְף נִיט בַּייא אַעוֹף עֶר זָאל אַיין שְׁנַיידִין דֶעם גַאנְצִין סִימָן. אַז עֶר הָאט נָאר אַיין גֶעשְׁנִיטֶען מֶעהְר וִויא אַהַאלְבִּין סִימָן אִיז אוֹיךְ כָּשֵׁר. אוּנ בַּייא אַבְּהֵמָה אִיז אוֹיךְ אַזוֹי. אֲפִילוּ עֶר הָאט נָאר אַיין גֶעשְׁנִיטֶען אִין בֵּיידֶע סִימָנִים מֶעהְר וִויא הֶעלְפְט אִיז שׁוֹין כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה זָאגְט בַּייא אַעוֹף אִיז אַנְדֶערְשׁ נִיט כָּשֵׁר (עַד שֶׁיִּשְׁחוֹט אֶת הַוְּורִידִין) בִּיז עֶר זָאל עֶפְעֶנֶען מִיט דֶעם חַלָף אָדֶער מִיט אַיין אַנְדֶער זַאךְ דִיא אָדֶערִין וָואס זֶענֶען אִין הַאלְדְז בַּייא דֶער זַייט פוּן דֶעם קָנֶה. דִיא בְּלוּט זָאל פוּן זַייא אַרוֹיס גֵיין. אוּנ דָאס מוּז עֶר עֶפְעֶנֶען בַּאלְד נָאךְ דֶער שְׁחִיטָה אֵיידֶער דִיא בְּלוּט וֶוערְט קַאלְט (חֲצִי אֶחָד בְּעוֹף) אוֹיבּ עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין אַעוֹף אוּנ עֶר הָאט נָאר אַיין גֶעשְׁנִיטֶען אַהַאלְבִּין סִימָן (וְאֶחָד וָחֵצִי בַּבְּהֵמָה) אָדֶער עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין אַבְּהֵמָה אוּנ עֶר הָאט נָאר אַיין גֶעשְׁנִיטֶען אַיין סִימָן אַגַאנְצִין אוּנ אִין דֶעם אַנְדֶערִין סִימָן נָאר בִּיז הֶעלְפְט (שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה) אִיז דִיא שְׁחִיטָה פָּסוּל (רוֹב אֶחָד בְּעוֹף) אָבֶּער אַז עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין אַעוֹף אוּנ עֶר הָט אַיין גֶעשְׁנִיטֶען אַיין סִימָן מֶעהְר וִוי הֶעלְפְט (וְרוֹב שְׁנַיִם בַּבְּהֵמָה) אָדֶער עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין אַבְּהֵמָה אוּנ עֶר הָאט אַיין גֶעשְׁנִיטֶען אִין בֵּיידֶע סִימָנִים מֶער וִויא הֶעלְפְט (שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה) אִיז דִיא שְׁחִיטָה כָּשֵׁר: ב (הַשּׁוֹחֵט שְׁנֵי רָאשִׁין כְּאֶחָד) אַז עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין צְווייא קֶעפּ וּצְווייא בְּהֵמוֹת אָדֶער צְווייא עוֹפוֹת) מִיט אַיין מָאהְל. עֶר הָאט גִילֵייגְט צְווייא

כשרה. שנים אוחזין בסכין ושוחטין. אפילו אחד למעלה ואחד למטה. שחיטתו כשרה: ג התיז את הראש בבת אחת פסולה. היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת. אם יש בסכין מלא צואר. כשרה. היה שוחט והתיז שני ראשים בבת אחת. אם יש בסכין מ"א צ"אר אחד כשרה. בד"א

תסגי ליה ברובא קמ"ל: ב שנים אוחזין בסכין ושוחטין. בהמה אחת: אפילו אחד למעלה ואחד למטה. שזה אוחז בקצה אחד של סכין וחבירו בקצה השני: ג התיז את הראש. כאדם המתיז קנה או דלעת. שדוחק הסכין בכח ופוסק וזו היא דרסה: היה שוחט. במשיכה והתיז הראש בהבאה בלבד או בהולכה בלבד ולשחיטת הסימנים שיעור

הכשר קרי התיז את הראש: אם יש בסכין מלא צואר. חוץ לצואר הבהמה והעוף שהוא שוחט: כשרה. היה בסכין כדי למתוח במשיכה בלא דרסה. אבל אם אין אורך הסכין אלא כעובי הצואר או חוץ לצואר מעט זו דרסה היא שאין הסימנים נחתכין במשיכה זו לבדה בלא דרסה: אם יש בסכין מלא צואר אחד. חוץ לשני הצוארים דהיינו שיעור

האלדזער איינם בייא דאס אנדערע . אונ ער האט מיט איין מאהל איינגעשניטען ביידע האלדזער (שחיטתו כשרה) איז דיא שחיטה כשר (שנים אוחזין בסכין ושוחטין) צווייא מענטשין מעגין האלטין אחלף אונ שעכטין איין בהמה (אפילו אחד למעלה) אפילו איינער האלט דעם שפיץ פון חלף (ואחד למטה) אונ איינער האלט אונטען . דיא העפטיל פון חלף. אונ זייא האבין גילייגט דעם חלף אויף דעם האלדז פון דיא בהמה . אונ דער ציהט דעם חלף צוא זיך אונ דער ציהט דעם חלף צוא זיך . אונ אזוי שעכטין זייא דיא בהמה (שחיטתו כשרה) איז דיא שחיטה כשר : ג (התיז את הראש בבת אחת פסולה) אויב ער האט אפ גיהאקט דעם קאפ פון אבהמה אדער פון אעוף מיט איין מאהל . אזוי וויא מען האקט אפ אשטיק האלץ . איז פסול (היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת) אויב ער האט גיצויגין דעם חלף אויף דעם האלדז . אונ מיט ואיין ציה וויא ער האט אציה גיטאהן דעם חלף . איין ציה צוא זיך אדער איין ציה פון זיך . איז באלד אפ גיהאקט גיווארין דער קאפ ודאס מיינט מען דיא סימנים זענען איין געשניטען גיווארין מער וויא העלפט מיט איין מאהל (אם יש בסכין מלא צואר כשרה) אויב דער חלף איז צווייא מאהל אזוי לאנג וויא דיא ברייט פון האלדז . דער חלף פון אבהמה איז צווייא מאהל אזוי לאנג וויא דיא ברייט פון דיא האלדז פון דיא בהמה . אונ דער חלף פון אעוף איז צווייא מאהל אזוי לאנג וויא דיא ברייט פון דיא האלדז פון דעם עוף . איז דיא שחיטה כשר . אונ אויב דער חלף איז נאר אזוי לאנג וויא דיא ברייט פון האלדז . אונ אפילו אביסעל מעהר . נאר ניט צווייא מאהל אזוי פיל . איז דיא שחיטה פסול (היה שוחט והתיז שני ראשים בבת אחת) אויב ער האט גילייגט צווייא האלדזער פון צווייא בהמות אדער פון צווייא עופות איינע בייא דיא אנדערע . אונ מיט איין ציה וואס ער האט אציה גיטאהן דעם מעסער איבער ביידע האלדזער פון זיך אדער צוא זיך . האט ער איין געשניטען דיא סימנים פון ביידע בהמות אדער פון ביידע עופות מער וויא העלפט (אם יש בסכין מלא צואר אחד כשרה) אויב דער חלף איז לאנג אזוי וויא דרייא האלדזער . ער איז לייגער וויא דיא ביידע העלדזער. וויא דיא ברייט פון איין האלדז איז . איז דיא שחיטה כשר (במה דברים אמורים) ווען זענען דיא רייד גיזאגט גיווארין . אז דער חלף דארף זיין לייגער (וויא דיא האלדז אדער וויא דיא צווייא האלדזער) . וויא דיא ברייט פון איין

בלשס עוהרים: איזמל. תער דק קטן מאד ילא גזריך איזמל שאין לו קרנים אלו איזמל שיש לו קרנים. ואיזמל שיש לו קרנים הוא שרגילים לעשות כמין קרנים לאיזמל לנוי על גביו ונוטיסלאד רחשו. ומתוך בהוא קטן מאד הוא נשמט מן פלואר. וכשהוא מוליך ומביא יש לחוש שמא ימלידו הסימנים לותן הקרנים: נפלה סכין ושחטה. טעמא דנפלה. הא הפילה הוא כשרה ואע״ג דלא אכוין לשחוט.

בזמן שהוליך ולא הביא. או הביא ולא הוליך. אבל אם הוליך והביא, אפילו כל שהוא. אפילו באיזמל. כשרה. נפלה סכין ושחטה. אע״פ ששחטה כדרכה פסולה. שנאמר (דברים כו) וזבחת ואכלת מה. שאתה זובח אתה אוכל. נפלה סכין והגביהה. נפלו כליו והגביהן. השחיז את הסכין ועף. ובא חברו ושחט. אם שהה כדי

זבוחו כלומר מדעת וכוונה. ש״מ דבחולין לא בעינן כוונה: נפלה סכין והגביהה. ושהה בהגבהה זו: כליו. בגדיו: או שהשחיז את הסכין. קודם שהיטה: ועף. נעשה עיף ויגע מחמת השחוט. וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח. ופסק שם ידו ובא חברו ושחט: כדי שחיטה אחרת. כדי שישחוט רוב שנים בבהמה אחרת כמותה כשהיא רבולה גסה לגסה ודקה לדקה ועוף לעוף. והרמב״ם

דלא בעינן כ וכה בשחיטה. מדאצטריך קרא פסק כדברי האומר כדי שחיטת בהמה דקה למימר גבי קדשים לרצונכם תזבחו לדעתכם לעוף ובעי נמי כדי שיגביהנה וירבילנה. ולא

האלדז איז (בזמן שהוליך ולא הביא) נאר אז ער האט איין מאהל אציה גיטאהן דעם חלף אויף דיא האלדז פון זיך. אונ האט אים ניט גיצויגן צוריק צוא זיך (או הביא ולא הוליך) אדער ער האט איין מאהל אציה גיטאהן דעם חלף אויף דיא האלדז צוא זיך. אונ האט אים ניט גיצויגן צוריק פון זיך. נאר מיט דעם איין ציה האט ער איין געשניטען דיא סימנים מער וויא העלפט (אבל אם הוליך והביא) אבער אז ער האט גיצויגן דעם חלף אויף דיא האלדז פון זיך אונ צוא זיך ביז ער האט איין געשניטען דיא סימנים מעהר וויא העלפט (אפילו כל שהוא) אפילו דער חלף איז נאר אביסול לייננער וויא דיא האלדז (אפילו באיזמל) אפילו ער האט אזוי גישאכטין אהין אונ צוריק מיט אקליינעם מעסעריל וואס ער איז אביסול לייננער וויא דיא ברייט פון האלדז. נאר ער האט ניט הויבין קיין אראפגיבוגינעם שפיץ (כשרה) איז דיא שחיטה כשר (נפלה סכין ושחטה) אויב אמעסער איז ארויף גיפאלין אויף דיא האלדז פון אבהמה אדער פון אעוף. אונ זייא זענען נישאכטין גיווארין (אף על פי ששחטה כדרכה פסולה) אפילו דיא בהמה אדער דער עוף זענען גישאכטין גיווארין וויא דער דין איז פון דעסטוועגין איז דיא שחיטה פסול (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (וזבחת ואכלת) דוא זאלסט שעכטין אונ זאלסט עסין (מה שאתה זובח אתה אוכל) וואס דוא שעכסט זאלסטו עסין. אבער וואס עס ווערט אליין גישאכטין טארסטו ניט עסין (נפלה סכין והגביהה) אויב אין מיטען שעכטין איז אראפ גיפאלין דער מעסער אונ ער האט אים אויף גיהויבין (נפלו כליו והגביהן) אדער זיינע כלים זענען אראפ גיפאלין אונ ער האט זייא אויף גיהויבין. אונ ער האט ווייטער גישאכטין ביז ער האט איין געשניטען מער וויא העלפט סימנים (השחיז את הסכין ועף) אדער פאר דער שחיטה האט ער גישארפט דעם חלף איז אים דיא האנט מיד גיווארין. אונ ער האט אן גיהויבין צוא שעכטין. אונ אין מיטען שעכטין האט ער גימוזט אויפהערין (ובא חברו ושחט) האט זיין חבר גימוזט שעכטין דיא איבעריגע (אם שהה כדי שחיטה פסולה) אויב ער האט גיווילט אין מיטען שעכטין דיא בהמה. אזוי לאנג וויא עס דויערט איין צוא שניידין דיא סימנים

מעהר

שחיטה פסולה. רבי שמעון אומר אם שהה בדי ביקור: ד שחט את הוושט. ופסק הגרגרת. או שחט את הגרגרת ופסק את הושט. או ששחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה. או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו. רבי ישבב אומר נבילה. רבי עקיבא אומר טריפה. כלל א"ר ישבב משום ר' יהושע כל שנפסלה בשחיטתה נבלה. כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טריפה. והודה לו ר' עקיבא: ה השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים. ונאכלים בידים מסואבות. לפי שלא הוכשרו בדם.

נהגו כן: כדי בקור. כשיעור שבעה בודק ומבקר את סכינו. ואין הלכה כרבי שמעון: ד ופסק את הגרגרת. שהיא עקור ונבהמה קאי: תחת השני. תחת הסימן השני שהיה הותב שהסכין בין הסימן לצואר: החליד. כסה ולשון חלדה כחולדה שדרכה בעקרי הבתים דמכסיא: ופסקו. מלמטה למעלה: נבלה. ומטמאה במשא: טרפה. ואינה מטמאה: ודבר אחר גרם לה להפסל. כגון אחד מן הטריפות השנויות בפ' ואלו טריפות: ה בידים מסואבות. כלומר בלא נטילת ידים

מעהר ווִיא העלפט. פון איין אנדער בהמה אזוי וויא דיא. וואס ליגט אויך אנגיגרייט צום שעכטין אזוי וויא דיא. אונ אויב ער האט גישאכטין אעוף. אונ ער האט גיוויילט אין מיטען שעכטין. אזוי לאנג וויא עס דויערט איין צוא שניידין איין סימן מער וויא העלפט פון איין אנדער עוף אזוי וויא דער איז. וואס ליגט אויך אן גיגרייט צוא שעכטין אזוי וויא דער. איז דיא שחיטה פסול. רבי שמעון זאגט (אם שהה כדי ביקור) אויב עס האט גידויערט אזוי לאנג וויא מען קען איבער זעהן דעם חלף. איז דיא שחיטה פסול: ד (שחט את הושט ופסק הגרגרת) אויב ער האט גישאכטין דעם וושט פון אבהמה. אונ דעם גרגרת האט ער איבער גיהאקט (או שחט הגרגרת ופסק את הושט) אדער ער האט גישאכטין דעם גרגרת. אונ דעם וושט האט ער איבער גיהאקט (או ששחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה) אדער ער האט גישאכטין איין סימן. דעם וושט אדער דעם גרגרת. אונ ער האט גיוואָרט ביז דיא בהמה איז גישטארבען (או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו) אדער ער האט גישאכטין איין סימן. אונ ער האט אריין גישטעקט דעם מעסער אונטער דעם אנדערין סימן אונ ער האט אים איבער גיהאקט פון אונטען ארויף. רבי ישבב זאגט (נבלה) דיא בהמה איז גיווארין אנבלה. אונ זיא איז מטמא. רבי עקיבא זאגט (טרפה) דיא בהמה איז גיווארין טרייף. אונ איז ניט מטמא (כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע) רבי ישבב האט גיזאגט אכלל פון רבי יהושעס וועגין (כל שנפסלה בשחיטתה נבלה) דיא בהמה וואס איז פסול גיווארין ווען מען האט איר גישאכטין ודיא שחיטה איז ניט גיוועזין וויא דער דין איז. איז דיא בהמה אנבלה. אונ איז מטמא (כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טרפה) אונ דיא אלע בהמות וואס זענען גישאכטין גיווארין וויא דער דין איז נאר זייא זענען פסול גיווארין דורך איין אנדער זאך. איז דיא בהמה טרייף. אונ איז ניט מטמא (והודה לו רבי עקיבא) אונ רבי עקיבא האט מודה גיוועזין צוא רבי ישבב אז אזוי איז דער דין: ה (השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים) אז איינער האט גישאכטין אבהמה אדער אחיה אדער אעוף אונ עס איז ניט ארויס גיגאנגען פון זייא קיין בלוט. איז כשר (ונאכלים בידים מסואבות) אונ מען מעג עסין די פליש מיט אומגיוואשענע הענט (לפי שלא הוכשרו בדם) ווייל דיא פליש איז ניט אנגיגרייט גיווארין טמא צוא ווערין. ווייל עס איז קיין בלוט ניט גיוועזן וואָרום אעכינוארג קען אנדערש ניט טמא

דגזרו על הידים להיות שניות לטומאה ובחולין שנעשו על טהרת הקדש מיירי. דהני עושה שלישי בהן דאילו בחולין גרידא אפילו היו מוכשרים בדם אין שני עושה שלישי בחולין: לפי שלא הוכשרו בדם. שאין אוכל מקבל טומאה עד שיבוא עליו מים. או אחד מז' משקין שהם. מים. יין. ושמן. חלב. ודבש. דם. טל: הוכשרו בשחיטה. מגו דשריא שחיטה לכך בשר מידי אבל נמי הכי משויא

ר"ש א' הוכשרו בשחיטה: ן השוחט את המסוכנת רבן (שמעון בן) גמליאל אומר עד שתפרכס ביד וברגל. ר' אליעזר אומר דיה אם זינקה. אמר ר"ש (אף) השוחט בלילה ולמחר השכים ומצא כתלים מלאים דם כשרה. שזינקה וכמדת ר' אליעזר. וחכ"א עד שתפרכס או ביד או ברגל. או עד שתכשכש בזנבה. אחד בהמה

שמעמידים אותה ואינה עומדת מחמת חוליה היא מסוכנת. ואפילו יש לה כח בשיניה לאכול קורות ובקעיות של עץ: עד שתפרכס. דאי לא פרכסה חיישינן שמא נבילה נשחטה קודם גמר שחיטה: אם זינקה. כלומר שהבהמות נופחות בגרונם והדם מקלח ומזנק בכח: השוחט בלילה. בהמה מסוכנת שצריכה פרכוס ולא ידע אם פרכסה ולמחר השכים ומצא כותלי בית השחיטה שצואר מלאים דם

ליה נמי אוכלא לגבי טומאה. ואין הלכה כשרה מפני שזינקה: וכמדת ר"א. דמכשיר
כר' שמעון: ן השוחט את המסוכנת. כל לה בזנוק אמרה ר"ש ואין הלכה כר"א: אחד

ווערין סיידין. עס ווערט פריער נאס דורך איינע פון דיא זיבען משקין. וואסער. ווין. אייל. מילך. האניג. בלוט. טהאו. רבי שמעון זאגט (הוכשרו בשחיטה) דער שעכטין האט גימאכט דיא פלייש פאר אעסנווארג זיא זאל קענען טמא ווערין: ו (השוחט את המסוכנת) אז איינער האט גישאכטין א בהמה וואס איז קראנק גיוועזן צום פייגערין. רבן גמליאל זאגט (עד שתפרכס ביד וברגל) אויב דיא בהמה האט אצאפיל גיטאהן מיט אפאדערשטע פוס אונ מיט אאינטערשטע פוס נאך דיא שחיטה. מעג מען איר עסן. אונ אויב זיא האט ניט אצאפיל גיטאהן נאך דער שחיטה. טאר מען איר ניט עסן. ווייל טאמער איז זיא גיפייגערט איידער מען האט איר גישאכטין. רבי אליעזר זאגט (דיה אם זינקה) אפילו זיא האט ניט אצאפיל גיטאהן. נאר אויב זיא האט אבלאז גיטאהן מיט איר אטעם נאך דעם שעכטין. אונ דיא בלוט גייט פון האלדז מיט אשטראם. איז אסימן אז זיא האט גילעבט ביז נאך דעם שעכטין. מעג מען איר עסן (אמר רבי שמעון) האט רבי שמעון גיזאגט (השוחט בלילה) אז איינער האט גישאכטין ביינאכט אין דער פינסטער אקראנקע בהמה. אונ ער ווייס ניט צוא זיא האט אצאפיל גיטאהן מיט דיא פיס צוא ניין (ולמחר השכים ומצא כתלים מלאים דם כשרה) אונ מארגין פרי האט ער גיפונען דיא האלדז ארום דעם ארט וואס מען האט גישאכטין איז פול מיט בלוט. איז דיא בהמה כשר (שזינקה) ווייל דיא בלוט איז גיגאנגען מיט אשטראם. איז פארשפריצט גיווארין דיא האלדז מיט בלוט (וכמדת רבי אליעזר) אונ אזוי וויא רבי אליעזר זאגט. אז דיא בלוט גייט מיט אשטראם איז אסימן אז דיא בהמה לעבט נאך (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (עד שתפרכס או ביד או ברגל) דיא בהמה איז אנדערש ניט כשר סיידין זיא האט נאך דער שחיטה אצאפיל גיטאהן מיט אפאדערשטע פוס אדער מיט אאינטערשטע פוס (או עד שתכשכש בזנבה) אדער זיא האט אשאקיל גיטאהן מיט איר וויידיל (אחד בהמה דקה ואחד בהמה גסה) סייא דיא בהמה וואס איז קראנק גיוועזן, איז גיוועזן אקוה אדער אאקס. אונ סייא דאס איז גיוועזן אשעפס אדער אציג. אונ מען האט איר גישאכטין. ווערט זיא

דקה ואחד בהמה גסה. בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה. שאינה אלא הוצאת נפש בלבד. במה דברים אמורים שהיתה בחזקת מסוכנת אבל אם היתה בחזקת בריאה אפילו אין בה אחד מכל הסימנים הללו כשרה: ז השוחט לעובד כוכבים שחיטתו כשרה. ור' אליעזר פוסל. אר אליעזר אפי' שחטה שיאכל העובד כוכבים מחצר כבד שלה פסולה. שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת גלולים. אמר רבי יוסי. קל וחומר הדברים.

ומה

בהמה דקה ואחד בהמה גסה. צריכה פרכוס אם היא מסוכנת: שפשטה ידה. בגמר שחיטה: ולא החזירה פסולה. אם היתה מסוכנת לפי שאין זה פרכוס. אלא כן דרכה בשעת צאת נפשה אבל גסה לאו הוראה בהכי ובין שפשטה ולא כפפה בין שכפפה ולא פשטה כשרה: ז ורבי אליעזר פוסל. אם בהמת עובד כוכבים היא אע"ג דישראל קשחיט לה מסיא בה מחשבת עובד כוכבים דסתם מחשבתו לע"ג: חצר כבד. יותרת הכבד: א"ר יוסי קל וחומר. דלא מסיא מחשבת

בעלים

אנדערש ניט כשר זיידן זיא האט נאך דער שחיטה אצאפיל געטאהן מיט אפוס אדער מיט דעם וויידיל (בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה) אשעפס אדער אציג וואס איז קראנק געוועזן צום פייגערין. אונ מען האט איר גישאכטין. אונ אין מיטען שעכטין ווידער מען דאט איין געשניטען מער וויא העלפט סימנים) האט זיא אויסגיצויגין אפוס. אונ זיא האט ניט צוא ריק גיצוגין דיא פוס צוא זיך (פסולה) איז זיא פסול (שאינה אלא הוצאת נפש בלבד) ווארום אזוי איז דער שטייגער פון דיא יונגע בהמות ווען דיא נשמה גייט פון זייא ארויס ציהען זייא אויס דיא פיס. איז זיא דאך גיפייגערט איידער זיא איז גישאכטין גיווארין (במה דברים אמורים) ווען זענען דיא רייד גיזאגט גיווארין אז דיא בהמה איז אנדערש ניט כשר זיידן מען זעהט וויא זיא צאפילט נאך דער שחיטה (שהיתה בחזקת מסוכנת) אז דיא בהמה איז געוועזן קראנק צום פייגערין (אבל אם היתה בחזקת בריאה) אבער אז דיא בהמה איז געוועזן אגיזונטע (אפילו אין בה אחד מכל הסימנים הללו כשרה) אפילו פון דיא אלע סימנים איז איינער ניט געוועזן (זיא האט ניט גיצאפילט מיט דיא פיס. אונ דיא בלוט איז ניט גיגאנגען מיט אשטראם) פון דעסטוועגין איז דיא בהמה כשר: ז (השוחט לעובד כוכבים) אז איוד שעכט אבהמה פאר אגעצענדינער (שחיטתו כשרה) איז דיא שחיטה כשר. מעג איוד עסין פון דיא בהמה (ורבי אליעזר פוסל) אונ רבי אליעזר זאגט אויב דער געצענדינער האט גיגעבין זיין בהמה צו איודין. ער זאל זיא שעכטין. אונ דער יוד האט איר גישאכטין. איז די בהמה פסול. ווייל דער געצענדינער האט געוויס גיטראכט דיא שחיטה זאל זיין פון וועגין דיא עבודת כוכבים (אמר רבי אליעזר) האט רבי אליעזר גיזאגט (אפילו שיאכל העובד כוכבים מחצר כבד שלה פסולה) אפילו דער יוד האט גישאכטין דיא בהמה דער געצענדינער זאל פון איר עסין אקליינע שטיקול פלייש. דיא שטיקול רויט פלייש וואס ביי דיא לעבער. אדער איין אנדער שטיקל פלייש. איז דיא בהמה פסול (שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים) ווייל דער געצענדינער דאט געוויס גיטראכט דיא בהמה זאל גישאכטין ווערין צו דיא עבודת כוכבים אמר רבי יוסי) האט רבי יוסי גיזאגט (קל וחומר הדברים) דיא זאך קען מען אפ לערנע

בעלים הואיל וישראל שחיט לה: ומה במקום שמחשבה פוסלת. דהיינו במוקדשים. כדכתיב (ויקרא ז) המקריב אותו לא יחשב קרי בי' לא יחשוב כלומר שלא יחשוב לאכלה חוץ לזמנו כי פגול יהי': אין הכל הולך אלא אחר העובד. דכתיב המקריב לא יחשב. אבל בעלים לא פסלי במחשבתייהו כי מקריב להו כהן: מקום שאין המחשב' פוסלת. בגמ' מפרש למתני' דה"ק ומה במקום שהמחשב' פוסלת במוקדשים בד' עבודות אין הכל הולך אלא אחר העובד מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בב' עבודות. אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט. וה"פ במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשים בד' עבודות שחיטה וקבלת הדם זריקה והולכה באיזו מהן חשב ע"מ לאכול מן הזבח חוץ לזמנו פגול

ומה במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין. אין הכל הולך אלא אחר העובד. מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין. אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט: ח השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות. שחיטתו פסולה. שנים אוחזים בסכין ושוחטין

הוא ואע"פ שיש בה חומרא זו אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד. חולין נמי ע"ג שאין מחשבה פוסלת בהן בד' עבודות אלא בב' בשחיטה ובזריקה דהני הוא דכתיבן זובח לאלהים יחרם (שמות כב). בל אסיך נסכיהם מדם (תהלים טז) אבל קבלה והולכה לא כתיב בהו. והקטרה נמי ע"ג דהויא בע"ג מיהו לאו עבודה היא לאפסודי בהמה משום הקטר חלבים לע"ג היכא דלא נשחטה ולא נזרק דמה לע"ג דהא אפילו בפנים לא מפסיל קרבן אם חשב על אכילה בשר בשעת הקטר חלבים. וכיון שמצינו קולא במחשבת חוץ דין הוא שנקל בזה שלא יהא הדבר תלוי אלא בשוחט והל' כר' יוסי: ח השוחט לשם הרים וכו' שחיטתו פסולה. ותקרובת ע"ז לא הויא לאסור בהנאה משום דכל הני אין נעשים

„אקל וחומר" דיא גרינגע זאך פון דיא שווערע. אז וואס דער געצענדינער טראכט זאל ניט העלפין פסול צוא מאכין דיא בהמה וואס דער יוד שעכט (ומה במקום שהמחשבה פוסלה במוקדשין) מאדאך ווא אשלעכטע מחשבה מאכט פסול דיא בהמה. ביי אקרבן ביי איינע פון דיא פיר ערליי עבודות שחיטה קבלה הולכה זריקה ואזוי וויא עס שטייט זבחים פ"ב מ"ב) פון דעסטוועגין (אין הכל הולך אלא אחר העובד) גייט מען נאר נאך דעם וואס שעכט דעם קרבן אדער ער איז אים מקריב. אויב דער וואס שעכט דעם קרבן אדער ער איז אים מקריב האט גיטראכט אויף דעם קרבן אשלעכטע מחשבה ביי איינע פון די פיר עבודות ווערט דער קרבן פסול. אבער אז דער וואס האט גישאכטין דעם קרבן אדער ער האט אים מקריב גיוועזן. האט ניט גיטראכט קיין שלעכטע מחשבה. אפילו דער בעל הבית פון דעם קרבן האט גיטראכט אשלעכטע מחשבה. פון דעסטוועגין ווערט ניט פסול דער קרבן (מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין) ווא דיא מחשבה מאכט ניט פסול די בהמה ביי איינע פון דיא אלע פיר עבודות. נאר ביי איינע פון דיא צווייא עבודות שחיטה אונ זריקה. דאס איז ביי אבהמה וואס מען שעכט איר צוא דיא עבודה זרה (אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט) איז דען ניט געוויס אז דער דין דארף זיין אז נאר דיא מחשבה פון דעם וואס שעכט דארף פסול מאכין דיא בהמה. אבער ניט דיא מחשבה פון דעם בעל הבית: ח (השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות) אז איינער שעכט אבהמה אונ זאגט איך שעכט פון וועגין די גרויסע בערג. פון וועגין די קליינע בערג. פון וועגין די ימים. פון וועגין די טייכין. פון וועגין די וויסטע ערטער. אז ער האט גיזאגט אויף איינע פון דיא זאכין (שחיטתו פסולה) איז די שחיטה פסול (שנים אוחזין בסכין ושוחטין

אחד לשם אחד מכל אלו. ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה: ט אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך כלים. אבל שוחט הוא לתוך עוגא של מים. ובספינה על גבי כלים. אין שוחטין לגומא כל עיקר. אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה. ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינים: י השוחט לשם עולה לשם זבחים.

של דת כוכבים דכתיב (דברים יב) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם. ומיהו פסולה מלאכול משום דדמיא לשוחט לשם ע"ג ומחלפא בה. ודוקא שאמר לשם הרים לשם גבעות אבל אם אמר למלאך הממונה על ההרים ועל הגבעות ה"ז זבחי מתים ואסורה בהנאה: לשם דבר כשר. שחיטה סתם: ט אין שוחטין לתוך ימים. שלא יאמרו לשרו של ים הוא שוחט: ולא לתוך הכלים. שלא יאמרו לזרוק דמה לעכו"ם קא עביד:

שמא יאמרו לצלוף פניו הנראה במים הוא שוחט: ובספינה. יכול לשחוט על גבי כלים והדם שותת ויורד לתוך הים שהרואה אומר כדי שלא ללכלך הספינה הוא עושה: אין שוחטין לגומא כל עיקר. לפי שבבית ע"ז דגומא מפני שכך חק המינים: אבל עושה גומא. בגמ' מפרש דה"ק אין שוחטים לגומא כל עיקר. והכרולה לנקר אלרו כי ד הוא עושה עושה מקום חוץ לגומא ושוחט והדם שותת ויורד לגומא: יחקה את המינים. יחקה ל' חק:

עוגא. גומא לבון עוגיאות לגפנים במועד קטן. יחזיק ידיקן בחקותיהם. עוגא של מים דוקא עכורים אבל צלולין לא: י השוחט. חולין בחוץ: לשם עולה. כיון דעולה

צווי מענטשן האבן געהאלטן א מעסער אונ האבן געשאכטן (אחד לשם אחד מכל אלו) איינער האט געזאגט ער שעכט פון וועגן איינע פון דיא זאכן (ואחד לשם דבר כשר) אונ איינער האט געזאגט ער שעכט צוא א כשרע זאך. אזוי וויא אלע מענטשן שעכטין (שחיטתו פסולה) איז דיא שחיטה פסול: ט (אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך כלים) מען טאר ניט שעכטין אין ים. אונ ניט אין א טייך. מען זאל ניט זאגין ער שעכט דיא בהמה פאר א קרבן צום שר פון ים אדער צום שר פון טייך. אונ ניט אין א כלי מען זאל ניט זאגין ער וויל שפריצען דיא בלוט צוא דיא עבודה זרה (אבל שוחט הוא לתוך עוגא של מים) אבער מען מעג שעכטין אין א גריבול וואסער. אויב דיא וואסער איז צוא מישט מיט בלאטע אונ מען זעהט ניט אינווייניג קיין צורה. אבער אז מען זעהט אינווייניג א צורה טאר מען ניט שעכטין אין דיא וואסער פון גריבול. מען זאל ניט זאגין ער שעכט די בהמה פאר א קרבן צוא זיין צורה (ועתי"ט) (ובספינה על גבי כלים) אויב ער פארט אין א שיף מעג ער שעכטין אין א כלי. אונ דיא בלוט רינט פון דיא כלי אין ים (אין שוחטין לגומא כל עיקר) מען טאר ניט שעכטין אין א גריבול (אבל עושה גומא בתוך ביתו) אבער ער מעג מאכין א גריבול ביי זיך אין שטוב אדער ביי זיך אין הויף. אונ ער שעכט ביי דיא גריבול (בשביל שיכנס הדם לתוכה) דיא בלוט זאל אריין רינען אין דיא גריבול. דער הויף אדער דיא שטוב זאל זיין ריין (ובשוק לא יעשה כן) אבער אין גאס זאל ער אזוי ניט טאהן (שלא יחקה את המינים) ער זאל ניט שטארקן דיא אפיקורסים וואס זייא שעכטין אין א גריבול צוא דיא עבודה זרה. אונ זייא וועלין ניט זאגין אז דער מענטש האט געשאכטין ביי דיא גריבול. אונ דיא בלוט האט אריין גירונען אין גריבול. נאר זייא וועלין זאגין ער האט געשאכטין אין דיא גריבול צוא דיא עבודה זרה אזוי וויא זייא טוהען: י (השוחט לשם עולה) אויב איינער שעכט א בהמה אונ ער זאגט איך שעכט איר פאר א עולה (לשם זבחים)

דעולה בא בנדר ונדבה הרואה אומר עכשיו הוא מקדים ושוחטים לעולה. וקדשים בחוץ מותרי' הלכך גזור רבנן עלה ופסולה. וכן שלמים (וכו'): אשם תלוי. בא על ספק חיוב כרת כגון שני חתיכות אחד של חלב ואחד של שומן ואכל אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל. אשתו ואחותו עמו בבית ובא על אחת מהן ואין ידוע על איזה מהן בא. מביא אשם תלוי להגן מן היסורים עד שיודע לו אם חטא ודאי מביא חטאתו ומתני' ר"א היא. דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שבכל יום עומד בספק חטא ולבו נוקפו שמא חטאתי. ונמצא שדבר הנידר ונידב הוא: לשם פסח. ופסח נמי מקרי דבר הנידר ונידב הואיל והוא עשוי להפרישו כל ימות השנה ולהניחו עד

זמנו. אמרי קא שחיט שלמים בחוץ ואכיל להו: ר"ש מכשיר. דלא חיים למראית העין: אשם ודאי. כגון אשם גזילות מי שנשבע לשקר על כפירות ממון. ואשם מעילות. ואשם שפחה חרופה. וע"ש שאשם תלוי בא ע"ל ספק. קרי לשני אשם ודאי: לשם בכור לשם מעשר. מידע ידעי אינשי דבקר הוא דבכור ומעשר קלא אית להו ומידע ידעי מקמי הכי דאילו השתא להו בני אפרושי נינהו. דלימא השתא קמקדים להו: זה הכלל. לאתויי אם אמר הריני נזיר. לשם עולת נזיר שהיא פסולה דמ"ד ליכא למיחש לחורבא דמידע ידעי דהא לא נזר קמ"ל דאמרי דלמא נדר בצנעא (זה ל' יום שהוא סתם נזירות) ובשלשים יום לא מנכרא מלתא לשכניו:

לשם אשם תלוי. לשם פסח. לשם תודה שחיטתו פסולה. ור"ש מכשיר. שנים אוחזין בסכין ושוחטין. אחד לשם אחד מכל אלו. ואחד לשם דבר כשר. שחיטתו פסולה. השוחט לשם חטאת. לשם אשם ודאי. לשם בכור. לשם מעשר. לשם תמורה. שחיטתו כשרה. זה הכלל כל דבר שנידר ונידב. השוחט לשמו אסור. ושאינו

אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִיר פַאר שְׁלָמִים (לְשֵׁם אָשָׁם תָּלוּי) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִים פַאר אַאָשָׁם וָואס מֶען אִיז אִים מַקְרִיב אוֹיף אַסְפֵק פָאמֶער הָאט מֶען גִיטָאהְן אַעֲבֵירָה (לְשֵׁם פֶּסַח) אָדֶער ער שֶׁעכְט אַשֶׁעפְּס אוּנ ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִים פַאר אַקָרְבָּן פֶּסַח (לְשֵׁם תּוֹדָה) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִים פַאר אַתּוֹדָה (שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה) אִיז דִי שְׁחִיטָה פָּסוּל. וָוארוּם מֶען וֶועט זָאגִין ער הָאט פְרִיעֶר גִיהַיילִיגְט דִיא בְּהֵמָה צוּ אֵיינֶע פוּן דִיא קָרְבָּנוֹת. אִיז דָאךְ דִיא בְּהֵמָה טַאקִי גִיוָוארִין אַקָרְבָּן. שֶׁעכְט ער דָאךְ אַקָרְבָּן אוֹיסֶער דִיא עֲזָרָה (רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר) אוּנ רַבִּי שִׁמְעוֹן זָאגְט דִיא בְּהֵמָה אִיז כָּשֵׁר. מֶען מֶעג אִיר עֶסִין (שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּסַכִּין וְשׁוֹחֲטִין) אוֹיבּ צְוֵויי מֶענְטְשִׁין הַאלְטִין אַמֶעסֶער אוּנ שֶׁעכְטִין (אֶחָד לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ) אֵיינֶער הָאט גִיזָאגְט ער שֶׁעכְט צוּא אַקָרְבָּן. צוּ אֵיינֶע פוּן דִיא קָרְבָּנוֹת (וְאֶחָד לְשֵׁם דָּבָר כָּשֵׁר) אוּנ אֵיינֶער הָאט גִיזָאגְט ער שֶׁעכְט צוּ אַזַאךְ וָוס מֶען מֶעג שֶׁעכְטִין וֶוער שֶׁעכְט דִיא בְּהֵמָה פַאר זִיךְ צוּם עֶסִין (שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה) אִיז דִיא שְׁחִיטָה פָּסוּל (הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חַטָּאת) אוֹיבּ ער הָאט גִיזָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט דִיא בְּהֵמָה פַאר אַחַטָּאת (לְשֵׁם אָשָׁם וַדַּאי) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִיר פַאר אַאָשָׁם וָוס מֶען אִיז אִים מַקְרִיב אוֹיף אַגֶעוִויסֶע עֲבֵירָה (לְשֵׁם בְּכוֹר) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִיר פַאר אַבְּכוֹר (לְשֵׁם מַעֲשֵׂר) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִיר פַאר מַעֲשַׂר בְּהֵמָה (לְשֵׁם תְּמוּרָה) אָדֶער ער זָאגְט אִיךְ שֶׁעכְט אִיר אַז זִיא זָאל זַיין אוּמְגֶעבִּיטֶען (גִיטָאהְשְׁט) אוֹיף אַקָרְבָּן (שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה) אִיז דִיא שְׁחִיטָה כָּשֵׁר. מֶען מֶעג עֶסִין דִיא בְּהֵמָה (זֶה הַכְּלָל) דָאס אִיז דֶער כְּלָל (כָּל דָּבָר שֶׁנִּידַר וְנִידַּב) דִיא קָרְבָּנוֹת וָואס וֶוערִין גִיבְּרַאכְט אַנֶדֶר אָדֶער אַנְדָבָה (הַשּׁוֹחֵט לִשְׁמוֹ אָסוּר) אַז ער שֶׁעכְט אַבְּהֵמָה אוֹיף דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם קָרְבָּן. אִיז דִיא בְּהֵמָה פָּסוּל (אַזוֹי וִויא פְרִיעֶר

נידר ונידב. השוחט לשמו כשר:

פרק ג **אלו** טרפות בבהמה. נקובת הושט. ופסוקת הגרגרת. ניקב קרום של מוח. ניקב הלב לבית חללו. נשברה השדרה ונפסק החוט שלה. ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום. הריאה שנקבה. או שחסרה.

ושאינו נידר ונידב. לאתויי עולת יולדת שאם אמר לשם עולת יולדת היא כשר. ואפילו לשם אשה שאינה חייבת קרבן לידה ותהו דתימא הואיל ואין אותה אשה חייבת קרבן לידה לא היתה זו אלא נדבה. קמ"ל דאימר שמא הפילה דמפלת אין לה קול ונמצא קרבן זה חובה ולא נדבה. ולפיכך שחיטתו כשרה:

פרק ג **אלו** טרפות. ניקב הושט. שני עורות יש לו לושט החיצון אדום והפנימי לבן. אם ניקב זה בלא זה כשרה. ניקבו שניהן אפילו זה שלא כנגד זה טרפה. וכל נקב במשהו: ופסוקת הגרגרת. לרחבה ברובה. ואינה טריפה עד שיפסק רוב החלל. ועובי הסחוס אינו מצטרף לרוב. ודוקא כשנפסקה לרחבה הוא דפסולה ברובה אבל לארכה של קנה. אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעלה לצד הראש וחוליא אחת למטה סמוך לכנפי ריאה כשרה. לפי שכל זמן שהבהמה מושכת צוארה יותר הסדק מתמעט ואינו נראה: ניקב קרום של מוח. ב' קרומים יש למוח העליון דבוק לעצם הגולגולת והב' הסמוך למוח אם ניקב העליון והשני הסמוך למוח קיים כשרה ניקב השני הסמוך למוח אע"פ שהעליון קיים טרפה ואע"פ שלא ניקב העליון: ניקב הלב לבית חללו. שני חללים יש ללב הגדול לצד ימין שבבהמה והאחד הקטן לצד שמאל אם ניקב הלב במשהו והגיע הנקב לאחד משני אלו החללים טרפה וכן אם ניקב בקנה שבלב שהוא עשוי כעין ביב והוא קרוי קנה הלב טרפ': נשברה השדרה. חוליות השדרה: ונפסק החוט. כמין חוט לבן יוצא מן המוח ועובר על פני אורך השדר' כולה וקרום דק מקיף את החוט. ואם נפסק רוב הקיפו של קרום זה כרתבו היינו נפסק החוט וטרפ'. ואפי' לא נשבר השדרה אלא אורחא דמלת' נקט דרוב פסיקת החוט על ידי שבירת השדרה הוא: ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום טרפה. עד שישתייר כזית במקום מרה וכזית במקום שהיא חיה ממנה דהיינו מקום תלייתה שהיא מעורה ודבוקה תחת הכליות ואם נשתייר בה פחות מב' זיתים בב' מקומות הללו או אפי' יותר מב' זיתים ושלא בב' מקומות הללו טריפה: הריאה שניקבה. ב' קרומים דקים יש לריאה. ניקב זה בלא זה כשרה. ניקבו שניהן והרוח יוצא כשנופחים אותה טרפה. ומטעם ריאה שניקבה נאסרו כל הסרכות שבריאה כשהם במקום דעבידי לאינתוקי. לפי שאין סרכה בלא נקב שהריאה בואכת כל מיני

שטייט (ושאינו נידר ונידב) אונ דיא קרבנות וואס ווערין ניט גיבראכט פאר אנדר אונ ניט פאר אנדבה. נאר ווייל מען מוז זייא ברייננגען (השוחט לשמו כשר) אז ער שעכט אבהמה אויף דעם נאמען פון דעם קרבן. איז דיא בהמה כשר:

פרק ג א (אלו טרפות בבהמה) דורך דיא זאכין ווערט אבהמה טרייף (נקובת הושט) אויב דער וושט איז גילעכערט גיווארין דורך ביידע הויטין (ופסוקת הגרגרת) אויב דער גרגרת איז איין געריסין גיווארין אין דיא ברייט מער וויא העלפט (ניקב קרום של מוח) אויב דיא אנדערע הויט וואס ליגט אויף דעם מוח איז גילעכערט גיווארין (ניקב הלב לבית חללו) אויב דיא הארץ איז גילעכערט גיווארין ביז אינווייניג וואו דיא הארץ איז הויל (נשברה השדרה ונפסק החוט שלה) אויב דיא שדרה איז צוא בראכין גיווארין. אונ דער ווייסער פאדים פון אינווייניג איז צוא ריסען גיווארין (ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום) אויב דיא לעבער איז צוא גינומען גיווארין אונ עס איז גאר ניט געבליבען פון איר (הריאה שנקבה) אויב דיא ביידע הויטין פון דיא לונג זענען גילעכערט גיווארין. אז קען בלאזן

רש"א עד שתינקב לבית הסימפונות. ניקבה הקיבה. ניקבה המרה. ניקבו הדקין. הכרס הפנימית שניקבה. או שנקרע רוב החיצונה. ר' יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה. המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ. נפלה

משקה והמשקה נעשה עב בתוכה ויוצא מעט מעט דרך הנקב ונקפה ונעשה קרום והכשירו במקום דלא עבידי לאיתוקי כגון אונא באונא הסדן. זו מגינה על זו וחוזרת לבריאותה ואין הנקב מתגלה. אבל כשהם במקום דעבידי לאיתוקי. הקרום מתפרק והנקב מתגלה: או שחסרה. [כגון] אחד מחמשה אונות שיש לריאה ואם נחסרה א' מבלבד האונות של צד ימין. י"א בסמוניתא מצלמת וכשרה. ואם חסרה הסמוניתא עצמה. יש מכשירין דאין זה חסרון. שהרבה בהמות אין להם סמוניתא. כך מוכח בגמ': עד שתנקב לבית הסמפונות. קנוקנות קטנות המתפשטות בתוך הריאה כולן שופכין לסימפון הגדול ולבית הסמפונות דתנן כלומר לסמפון הגדול שכל הסמפונות שופכים לו. ואין הלכה כר"ש: ניקבה הקיבה. נקב מפולש לתוך החלל בכל שהוא: ניקבה המרה. הכיס שלה במקום שאין הכבד סותמתה: ניקבו הדקין. בני מעים. למקום שאין דקים אחרים סמוך לנקב להגין עליו אבל הדר לא דכיון דאתקיב לחבריה חבריה מגין עליה: כרס הפנימי. כל הכרס כולו קרוי כרס פנימי ונקובתו במכסו: [רוב] החיצונה. בשר החופה את רוב הכרס והוא קרום עב עובר על כל החלל מן החזה ועד הירכים הכרס מונחת תחת ללצות החזה ורובו תחת אותו קרום. ונקרע ברובו דקאמר היינו ברוחב כמה שיש מן הקרום כנגד אותו רוב הכרס ואם נקרע בה רוב מה שיש מן הקרום כנגד הכרס טרפה ואם ממקום שהכרס כלה ולמטה נקרע אותו קרום הכשר: הגדולה טפח. בשור גדול אם נקרע טפח טרפה אע"ג דלא הוי רובא ובעגל קטן מטרפה ברובה אע"ג דלא הוי טפח והל' כר' יהודה: המסס ובית הכוסות. סוף הכרס עשוי כקובע וקרוי בית הכוסות והמסס מחובר בו וסביב לחבורן כשבלים להבדילן יש דופן לזה ודופן לזה ובאמצע הן שופכין זה לתוך זה והמאכל נכנס מבית הכוסות להמסס ומן המסס לקיבה ומהקיבה לדקין: שניקבו לחוץ. שהנקב נראה מבחוץ כגון שניקבו או זה או זה שלא במקום החבור לאתוקי אם נקבו במקום חבורן דכשר לפי שדופן המסס מגין על נקבי בית הכוסות ודופן בית הכוסות מגין על נקבי המסס: נפלה כן

אין דיא הויט ניט אהיים דער ווינט (או שחסרה) אדער עס פעלט אשטיקל פון די לונג. רבי שמעון זאגט (עד שתינקב לבית הסמפונות) עס ווערט אנדערש ניט טרייף ביז דיא לונג איז גילעכערט ביז אין דיגרויסע רער וואס גייט אין דיא לונג (ניקבה הקיבה) אויב דער מאגען איז גילעכערט ביז איינוועניג (ניקבה המרה) אויב דיא בייטיל וואס איינוועניג אין דיא גאל איז גילעכערט גיווארין (ניקבו הדקין) אויב דיא קישקעס (דיא גידערים) זענען גילעכערט גיווארין (הכרס הפנימית שניקבה) אויב דער בויך איז גילעכערט גיווארין (או שנקרע רוב החיצונה) אדער דיא גראבע הויט דיא אוים וויינינגסטע וואס אויף דעם בויך. אויב דיא גרעסטע טייל פון דיא הויט איז צוא ריסען גיווארין. רבי יהודה זאגט (הגדולה טפח) ביי אגרויסין אקס אויב דיא הויט איז צוריסען גיווארין אטפח. אפילו דער טפח איז ווייניגער וויא אהעלפט פון דיא הויט. איז אויך טרייף (והקטנה ברובה) אונ ביי אקליינע בהמה ואקאלב אשעפס) אויב דיא הויט איז צו ריסען גיווארין מעהר וויא העלפט. אפילו דיא מער וויא העלפט איז ניט גרוים אטפח. איז אויך טרייף (המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ) אויב דער המסס אונ דער בית הכוסות זענען גילעכערט גיווארין אין דער אויסווייניגסטער זייט. איז טרייף וועין בהרע"ב) (נפלה מן הגג) אויב דיא בהמה איז אראפ גיפאלין פון דאך אונ מען האט איר באלד גישאכטין. איידער זיא האט זיך אויף גיהויבין.

מן הגג. נשתברו רוב צלעותיה. ודרוסת הזאב. ר' יהודה אומר דרוסת הזאב בדקה. ודרוסת ארי בגסה. דרוסת הנץ בעוף הדק. ודרוסת הגם בעוף הגס. זה הכלל כל שאין כמוה

הגג. ושחטה מיד טרפה אם לא הלכה ברגליה אחר נפילתה דחיישינן שמא נתרסקו אבריה ואם הלכה מלא קומתה כשרה ואינה צריכה בדיקה ואם עמדה ולא הלכה ושחטה צריכה בדיקה. וכן אם שהתה מעת לעת אחר שנפלה ושחטה אע"פ שלא הלכה ולא עמדה כשרה וצריכה בדיקה ובדיקה זו בחלל הגוף בפנים לראות אם נתרסקו אברים. ובית הרחם וכן הסימנים אין בהם משום רסוק אברים: נשתברו רוב צלעותיה. כ"ב צלעות גדולות יש בהן מוח יש לבהמה י"א מכאן וי"א מכאן הלכך נשתברו שש מכאן ושש מכאן. או י"א מכאן וא' מכאן הוו נשתברו רוב צלעותיה והוא שנשברו מחציין כלפי השדרה לפי שהם היותר ולא מחציין לצד החזה: ודרוסת הזאב. שמכה בצפרניו בבהמה ומטיל בה ארס ושורפה ואין דריסה אלא ביד אבל לא ברגל ואין דריסה אלא מדעת. ודרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים. וכגון ספק דרסה או בראה דרסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ צריכה בדיקה גבה וכריסה וצדיה וכל שכנגד בני מעיים. ואם האדים שם בשר טרפה. ואם ודאי דרוסה היא בודק כנגד מקום הדריסה ורואה אם האדים הבשר טריפה ואם לאו כשרה: דרוסת הזאב בדקה. אבל בגסה לא אלים זיהריה למקלייה: ודרוסת ארי בגסה. וכ"ש בדקה וכו' יסודה לפרושי מלתיה דת"ק אתי ולאו לאפלוגי עליה והלכה כמותו: הנץ. אשפרוי"ר בלע"ז: בעוף הדק. יונים וצפורים: דרוסת הגם. אשטו"ר: בעוף הגס. אווזים ותרנגולים: זה הכלל. לאתויי שבעה מיני טרפות שלא הוזכרו במשנה ואלו הן. א'. קולית הירך שקפץ ממקומו מן הסהור שבעצם האלים שהוא תחוב בו. והוא דאתעכול ניביה. ב'. נקבה אפילו בכוליא אחת וכ"ש בשתיהן והוא דמטיא נקובתא למקום חריץ של כוליא. ג'. טחול שניקב נקב מפולש במקום עבה שבו ואם נשתייר בו כעובי דינר זהב כשר. ד'. סימנים שנדלדלו ברובן כלומר שנתלשו בכמה מקומות ומחוברים כאן מעט וכאן מעט. ה'. נעקרה צלע מעיקרה דדוקא נשתברו תנן במתניתין דבעינן רובא. אבל נעקרה צלע

איז זיא טריף (נשתברו רוב צלעותיה) יעדער בהמה האט עלף ביינער פון דעם רוקן ביז צוא דיא ברוסט אין דיא רעכטע זייט. אונ עלף ביינער פון דעם רוקן ביז צוא דיא ברוסט אין דיא לינקע זייט. זאגט דיא משנה אויב עס איז צוא בראכן געווארן מער וויא העלפט ביינער. דהיינו זעקס ביינער זענען צוא בראכן געווארן אין דיא רעכטע זייט בייא דיא שדרה. אונ זעקס ביינער זענען צוא בראכן געווארן אין דיא לינקע זייט ביי דיא שדרה. אדער אין איין זייט זענען צו בראכן געווארן אלע עלף ביינער אונ אין דיא אנדערע זייט איז צוא בראכן געווארן איין ביין. איז טריף (ודרוסת הזאב) אויב אוואלף האט געשלאגן אבהמה אויף איר בויך מיט דעם נאגיל פון זיין פאדערשטע פוס. אונ דער ארט אויף דעם בויך איז רויט געווארן. איז זיא טריף. רבי יהודה זאגט (דרוסת הזאב בדקה) אויב אוואלף שלאגט מיט זיין נאגיל פון דיא פאדערשטע פוס אויף דעם בויך פון איונגע בהמה (אקאלב. אשעפס) ווערן זיי טריף. אבער אגרויסע בהמה (אאקס. אקוה) ווערט ניט טריף פון אוואלף (ודרוסת ארי בגסה) אבער אז אלייב שלאגט מיט דעם נאגיל פון זיין פאדערשטע פוס אויף הבהמה. אפילו אגרויסע בהמה. ווערט זיא אויך טריף (דרוסת הנץ בעוף הדק) אז אשפארבער שלאגט מיט זיין פוס אויף אטויב. אדער אויף אפויגיל. ווערין זיא טריף (ודרוסת הגם בעוף הגס) אונ אויב אאשטו"ר האט געשלאגן עופות. אפילו גרויסע. והיינו הענער גענדז ווערין זייא אויך טריף (זה הכלל) דאס איז דער כלל (כל

אמת מעיקרה עד אגי תולייהם טרפה. ו'. גולגולת שהוכתה מכות רבות על גולגלתה ולא נפחתה ולא ניקב הקרום אם רובה נתכסס דהיינו נתרוללה טרפה. ז'. בשר החופה את רוב הכרס ברובו כמי איכא למ"ד דהגא מייתי ליה בזה הכלל ולא הוזכר בפירוש במשנה. לפי שאינם מפרשין הכרס החילוק ששנוי במשנה בסוף בשר החופה את רוב הכרס כדפרישנא לעיל. וכן מייתי תנא בזה הכלל בהמה שנחתכו רגליה האחרונים מן הארכובה ולמעלה טרפה. וחסרון בשדרה שאם חסרה חוליא אחת טריפה וגלודה שנפשט עורה ושופשטה כולה או מחמת שחין או מחמת מלאכה טרפה וחרותה שלקתה ריאה שלה ונעשית כחריות של דקל מחמת פחד שהבעיתה אדם דדוקא בידי שמים תנן לקמן שהיא כשרה משום דהדרה בריא אבל לא בידי אדם. וכל הני טרפות רביניהו תנא בזה הכלל: כל שאין במוה חיה. שלקתה מכה שאין בהמה לקויה

חיה. טרפה: **ב** ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת או שנסדקה. עד כמה תחסר ר"ש בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי. נפחתה הגלגולת ולא ניקב קרום של מוח. ניקב הלב ולא לבית חללו. נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה. ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית. המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה. ניטל

דוגמתה יכולה לחיות: **ב** ניקבה הגרגרת. בלא חסרון איסר כדמפרש ואם נקבה נקבים הרבה מפולשים ואין בהן חסרון רואין אם כשמצטרפו יש בכלן שיעור רוב גרגרת טרפה ואם יש באותן נקבים חסרון או שחסרו ממנו רצועות ארוכות אם כשיצטרף כל מה שחסר יעלה יותר משיעור איסר טרפה ואם כאיסר או פחות כשירה וכן הלכה: או שנסדקה. והוא שנשתייר בה בקנה למעלה ולמטה כל שהוא: נפחתה הגלגולת. שעלה נפחת ורואים אנו שלא ניקב קרום של מוח: ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית. והוא שיהיה כזית במקום מרה וכזית במקום שהיא מעורה: זה לתוך זה. שסמוכין הן ודופקן של כיסה הדוקים זה לזה ובאמצעיתן הן שופכין זה לזה. ואם חזרו ונקבו במקום אדיקת דפנותיהם ואין הנקב נראה לחוץ אלא זה לתוך זה כשרה דהא לסדדי כמי שפכי: ניטל הטחול. לא שנו אלא ניטל אבל ניקב במקום עביו ולא נשתייר

שאין כמוה חיה טרפה) אויב איין אנדער בהמה אזוי וויא דיא בהמה וואלט אויך גיהאט אזוי אפעלער ווי די בהמה הט. וואלט זיא ניט גיקענט לעבין. איז דיא בהמה טרייף ווען בהרע"בו: ב (ואלו כשרות בבהמה) דיא זאכין זעגן כשר ביא אבהמה (ניקבה הגרגרת) אויב עס איז דא אלעכיל אין גרגרת. אונ עס פעלט ניט פון דעם גרגרת (או שנסדקה) אדער דער גרגרת איז צוא שפאלטין גיווארין אין דיא לייננ. אונ הויבין איז געבליבען אגאנצער רינגעלע אונ אונטען איז געבליבען אגאנצער רינגעלע (עד כמה תחסר) וויא פיל זאל פעלין פון דעם גרגרת ער זאל זיין טרייף. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (עד כאיסר האיטלקי) אז עס פעלט אזוי גרויס וויא אאיסר פון איטליא. איז טרייף ואיסר איז אזוי אמטבע אין איטליא (נפחתה הגלגולת ולא ניקב קרום של מוח) אויב דיא קאפ דער ביין וואס איבער דעם מוח איז צוא בראכין גיווארין. אונ דיא הויט פון מוח איז ניט גילעכערט גיווארין (ניקב הלב ולא לבית חללו) אויב דיא הארץ איז גילעכערט גיווארין נאר ניט ביז אינווייניג (נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה) אויב דיא שדרה איז צוא בראכין גיווארין. נאר דער ווייסער פאדים פון אינווייניג איז ניט צוא ריסען גיווארין (ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית) אונ דיא לעבער איז צוא גינומען גיווארין. נאר איין שטיקל לעבער גרויס וויא אאיילבירט איז געבליבען בהעפט אויף איר ארט. אונ איין שטיקל לעבער גרויס וויא אאיילבירט איז געבליבען ביי דיא גאל (המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה) אויב דער המסס אונ דער

בו כשוטי דינר זהב טריפה כדמפרשי' לעיל: ניטלו הכליות. בין שניטלו ב' בין שניטלה אחת מהן כשרה ולא שנו אלא ניטלו אבל הכוליא שהקטינה מחמת חולי בדקה עד כפול. בו.

כנסה עד כענבה בינונית טרפה ואם מלאה מים סרוחים טרפה מים זכים כשרה: ניטל לחי התחתון. מעל כבשר והסימנים מחוברין בבשר ול' שאלה יכול' לחיות ע"י הלעטה

שהופכים המאכל לתוך פיה אבל אינה יכולה לחיות ע"י הלעטה טרפה: ניטלה האם. היא הרחם מערי"ץ בלע"ז שהעובר מונח בה: וחרותה בידי שמים. שלמקה הריאה שלה ויבשה כחריות של דקל מקול רעם [נ"ל ורא"יה ברק] וברק כשרה. ובידי אדם כגון שהבעית' אדם או שאר כל הבריות כגון שהגה אריה וקול בחל טרפה. והיכי ידעינן אם בידי אדם וטרפה בקיץ מביא כלי חרס לבנים וממלאן מים קרים ומניח הריא' בתוכם מעת לעת אי הדרא בריא בידי

במים היא וכשרה. ואי לא הדרא בריא ביד אדם היא וטרפה. ובחורף מביא כלי חרס בהור שאינו מזיע כמו הלבן ואין המים מלטפני' בו. וי"מ שמביא כלי נחשת וממלאו מים פושרים ומניח הריאה

בתוכן מעת לעת אי הדרא בריא כשרה ואם לאו טריפה: הגלודה. שהופשט עורה מעליה אם נשאר בה עור כרוחב סלע על פני השדרה כולה שבמלאו

חוליות השדרה כולן מהופים הרי זו כשרה. ואם נפשט ממנו רוחב סלע על פני כל השדרה אף ע"פ שכל שאר עורה קיים טריפה וכן פסק הלכה: ג הכתה חולדה על ראשה. שהכתה בשיניה דאינו ביד יש דריסה לחולדה בעופות וכל כנגד המוח מטרפה ביה: מקום שעושה אותה טרפה. שיש לחוש שמא ניקב קרום של מוח ובילד הוא עופה מכניס ידו לתוך פי העוף ודוחק אצבעו למעלה אם המוח מבלבן ויוצא בידוע שניקב הקרום וטרפה: ניקב הורקבן. והוא הזפק הנקב בבשר

הטחול. ניטלו הכליות. ניטל לחי התחתון. ניטלה האם שלה. וחרותה בידי שמים. הגלודה רבי מאיר מכשיר. וחכמים פוסלין: ג ואלו טרפות בעוף. נקובת הושט. פסוקת הגרגרת. הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה. ניקב

בית הכוסות זענען גילעכערט גיווארן פון איינעם אין אנדערן (ניטל הטחול) אויב די מילץ איז צוא גינומען גיווארן (ניטלו הכליות) אויב דיא נירן זענען צוא גינומען גיווארן. ביידע אדער איינע (ניטל לחי התחתון) אויב דיא אונטערשטע באק איז צו גינומען גיווארן. אונ אז מען גיסט איר אריין עסין אין מויל קען זיא אראפ שלינגען. איז זיא כשר. אונ אויב מען קען ניט אריין גיסען דיא עסין אין מויל. אדער זיא קען ניט אראפ שלינגען. איז זיא טריף (ניטלה האם שלה) אויב דיא מוטער לייב דער ארט ווא דיא קאלב ליגט אין בויך איז ביי דיא בהמה צוא גינומען גיווארן (וחרותה בידי שמים) אויב דיא ריאה דיא לונגו איז פאר טריקנט גיווארן דורך גאט. דהיינו דיא בהמה איז דער שראקן גיווארן פון אדונער אדער פון אבליץ. איז זיא כשר. אונ אויב זיא איז דער שראקן גיווארן דורך אמענטש. אדער דורך איין אנדער בשעפעניש. דורך אחיה. אונ דיא ריאה איז טרוקן גיווארן. איז זיא טריף (הגלודה) אויב דיא פעל פון דיא בהמה איז אראפ גיצויגן גיווארן פאר דער שחיטה (רבי מאיר מכשיר) רבי מאיר זאגט דיא בהמה איז כשר (חכמים פוסלין) אונ די חכמים זאגין דיא בהמה איז טריף: ג (ואלו טרפות בעוף) דורך דיא זאכין ווערט צעוף טריף (נקובת הושט) אויב דער ושט איז גילעכערט גיווארן דורך ביידע הויטין (פסוקת הגרגרת) אויב דער גרגרת איז איין געריסען גיווארן אין דיא ברייט מער וויא העלפט (הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה) אויב אחולדה הט אמיס גישלאגן מיט איר צין אעוף אויף דעם קאפ. אויף דעם ארט וואס דער עוף קען טריף ווערן. דאס איז

הקרקבן. ניקבו הדקין. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה. אם ירוקין פסולין. אם אדומים כשרים. דרסה וטרפה בכותל. או שריצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה. כשרה: ד ואלו כשרות בעוף. ניקבה הגרגרת או שנסדקה. הכתה חולדה על ראשה. מקום שאינו עושה אותה

הקורקבן ובנים שבתוכו שהמאכל עובר בו דהיינו שיהיו נקובים הבים והבשר זה כנגד זה אבל קורקבן שניקב וגים שלו קיים או אפי' ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה כשרים: ונחמרו בני מעיה. כוולו מחמת האור ונכפפו מראיתן לשון מעי המרמרו: ירוקים פסולים. ה"ק אברים שדרכן להיות אדומים כגון הלב והכבד והקורקבן שדרכן להיות אדומים באווזין והתרנגולים והוריד ובני יונה וכו ולא בכן הם נשתנו ונעשו ירוקים מחמת האור פסולים. ואם נש רו אדומים כמו שהיו כשרים. וה"ה בדקים שדרכן להיות ירוקים. אם נשתנו מברייתן ונהפכו אדומים פסולים. וכן עופות שמים בהלב והכבד והקרקבן שלהם ירוקים.

אם נפלו לאור והאדימו פסולים. שכל שנשתנו מראיתן מחמת האור פסולים ושעור שינוי המראה במשהו כמו שהנקב במשהו: דרסה. אדם ברגליו: או שטרפה בכותל. שהכבה בה בכותל: או שריצצתה בהמה. איכא למיחש לכבי תלתא משום רסוק אברים ונדיין מפרכס': אם שההה מעט לעה ושחטה כשרה. ובעיא בדיקה כדכתבינן לעיל גבי בהמה. שכל טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף. יתר עליהן העוף. אגו השמין במשהו: ד ניקבה הגרגרת או שנסדקה. נקובת הגרגרת וסדיקתה בעוף כנקובת הגרגרת וסדיקתה בבהמה. וכבר פירשנו לעיל. ואם נקב בית בה אבון את ההכרון

אויף דעם מוח. איז דער עוף טריפה. טאמער איז גילעבערט גיווארן די הויט פון מוח (ניקב הקרקבן) אויב דער פופעק איז גילעבערט גיווארן (עיין בהרע"ב ותי"ט) (ניקבו הדקין) אויב די קישקעס זענען גילעבערט (נפלה לאור ונחמרו בני מעיה) אויב אעוף איז אריין גיפאלין אין פייער. אונ דורך דיא היץ זענען איהרע קישקעס איינגיצויגן גיווארן (אם ירוקים פסולים) דיא זאכין וואס זענען אלע מאהל רויט ודיא הארץ. דיא לעבער. דער פופעק. אונ נאך אנדערע זאכין) אויב זייא זענען גיווארן גרין דורך דיא היץ. איז טריפה (אם אדומים כשרים) אויב זייא זענען געבליבען רויט אזוי וויא זייא זענען גיוועזן. איז כשר. אונ דיא זאכין וואס זענען אלע מאהל גרין ודיא קישקעס פון אלע עופות. אונ דיא הארץ מיט דיא לעבער מיט דעם פופעק פון דיא עופות וואס שווימען אויף דעם וואסער וואס זענען אלע מאהל גרין. אויב זייא זענען גיענדערט גיווארן. דורך דעם פייער אונ זענען גיווארן רויט. איז טריפה. אונ אויב זייא זענען געבליבען גרין אזוי וויא זייא זענען גיוועזן. איז כשר (דרסה) אויב אמענטש האט אטרעט גיטאהן אויף אעוף (וטרפה בכותל) אדער ער האט איר אנווארף גיטאהן צום וואנט (או שריצצתה בהמה) אדער אבהמה האט אטרעט גיטאהן אויף אעוף (ומפרכסת) אונ דער עוף צאפלט נאך (ושהתה מעת לעת) אונ מען האט גיווארט פיר אונ צוואנציג שעה (ושחטה) אונ מען האט איר גישאכטין (כשרה) איז זיא כשר. נאר מען זאל זעהן אויב דיא גלידער זענען גאנץ: ד (ואלו כשרות בעוף) דיא זאכין זענען כשר ביא אעוף (ניקבה הגרגרת) אויב עס איז דא אלעכיל אין גרגרת. אונ עס פעלט ניט פון דעם גרגרת (או שנסדקה) אדער דער גרגרת איז צוא שפאלטין גיווארן אין דיא לענג. אונ הויבין איז געבליבען אגאנצער ריגעלע אונ אונטען איז געבליבען אגאנצער ריגעלע (הכתה חולדה על ראשה) אויב אחולדה האט אביס

טרפה. ניקב הזפק. רבי אומר אפי' ניטל. יצאו בני מעיה ולא ניקבו. נשתברו גפיה. נשתברו רגליה. נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר. אם נטלה הנוצה פסולה: ה אחוזת הדם והמעושנת. והמצוננת. ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת תרנגולים. או ששתתה מים הרעים כשרה. אכלה סם המות או שהכישה נחש. מותרת

הוי כשיעור רוב חלל הקנה של אותו העוף טריפה ואם לאו כשרה: הזפק. הוא סמוך לושט וכל הנמשך עם הושט כהושט מושך לאחרו. דינו כושט ונקובתו במשהו. ושאר הזפק אם ניקב כשר: ר' אומר אפי' ניטל. ואין הלכה כרבי: יצאו בני מעיה. לא שנו אלא שבשעה שהכניסו לתוכו לא הפך עליונו לתחתונו או עגולה זו למעלה כמות שהיתה שהחליף זו למעלה וזו למטה. אבל הפך בהן טרפה שכיון שנהפך אחד מהם אינו יכול לחיות: נשתברו גפיה. עצמות הכנפים. ודוקא כשנשתברו אבל שמוטת גף בעוף טריפה. חיישינן שמא ניקבה הריאה. לפי שהריאה נחבאת בין הצלעות וקרום הבשר רך ודק בין צלע לצלע וכששומט גפה מתנתקת הריאה עם הגף: נשתברו רגליה. מן הארכובה ולמטה או אפי'

למעלה ולא יצא העלה לחוץ אבל יצא נתוך תוך בבהמה המקשה דהוי טרפה. והא כפרש: נמרטו כנפיה. הייגו נוצה גדולה שעל כל גופה: נוצה. היא הדקה שעל הבשר שאין לה קנים. דכתיב לה כנוצה. ואין הלכה כרבי יהודה: ה אחוזת הדם. שאחזה דם וחלתה: והמעושנת. שנכנס עשן בגופה: והמצוננת. חולי מחמת צינה. ורמב"ם פירש אחוזת הדם שגבר עליה הדם. והמעושנה שגברה עליה הליחה השחורה. והמצוננת שגברה עליה הליחה הלבנה. ולא הזכיר הליחה הרביעית. שהיא האדומה. לפי שאינה מצויה כל כך בבהמות: הרדופני. סם המות דבהמה. וכן צואת התרנגולים שבהמות האוכלות ממנה מתות: מים הרעים. מים מגולים: סם המות. דבר שהוא סם המות

גיטאהן מיט אירע ציין א עוף אויף דעם קאפ (מקום שאינו עושה אותה טרפה) אויף דעם ארט וואס דער עוף קען ניט טרייף ווערין. ניט נעגין דעם מוח. איז כשר (ניקב הזפק) אויב דיא בייטיל וואס בייא דעם האלדז וואס דיא עסין ליגט אינווייניג איז גילעכערט גיווארין. איז כשר. רבי זאגט (אפילו ניטל) אפילו דיא בייטיל איז אין גאנצין צוא גינומען גיווארין איז אויך כשר (יצאו בני מעיה ולא ניקבו) אויב דיא גידערים זענען ארויס גיגאנגען אונ מען האט זייא צוא ריק אריין גילייגט אזוי וויא זייא זענען גילעגין. אונ זייא זענען ניט גילעכערט גיווארין. איז כשר (נשתברו גפיה) אויב דיא ביינער פון דיא פליגעל זענען צוא בראכין גיווארין (נשתברו רגליה) אויב אירע פיס זענען צוא בראכין גיווארין (נמרטו כנפיה) דיא גרויסע פעדערין פון דעם עוף זענען אויס געפליקט גיווארין. איז כשר. רבי יהודה זאגט (אם נטלה הנוצה פסולה) אוב די דינע פעדערין וואס אן שטעקלאך זענען איז גאנצין אראפ גינומען גיווארין פון דעם עוף. איז טרייף: ה (אחוזת הדם) א בהמה וואס גייט פון איר בלוט (והמעושנת) אדער א רויך איז אריין אין איר (והמצוננת) אדער זיא האט פאר קיהלט אירע גלידער פון א פראסט (ושאכלה הרדופני) אדער זיא האט גיגעסין אזעלכע גראז וואס עס איז סם פאר א בהמה (ושאכלה צואת תרנגולים) אדער זיא האט גיגעסין צואה פון הינער. דאס איז סם פאר א בהמה (או ששתתה מים הרעים) אדער זיא האט גיטרונקען וואסער וואס זענען גיוועזן אויף גידעקט א גאנצע נאכט (כשרה) איז דיא בהמה כשר (ואכלה סם המות) אויב זיא האט גיגעסין אזעלכע זאכין וואס זענען סם פאר א מענטש אונ פאר א בהמה איז דאס ניט סם. (או שהכישה נחש) אדער א שלאנג האט איהם גיטאהן

לאדם והיינו סם המות לבהמה: ן הדורס. אלא א"כ היה אוחז בו' שקורקבנו נקלף ביד. כאוחז בצפרניו ומגביה מן הקרקע מה שהוא אבל אם אינו נקלף ביד. אע"פ שיש לו זפק אוכל ויש מפרשים שאינו ממתין לבעל חי עד לו אצבע יתירה מעולם לא הותרה: החולק שימות אלא אוכלו מחיים: אצבע יתירה. זו את רגליו. כשמעמידו על החוט נותן שתי

אצבע הגבוהה שלאחורי האצבעות: וקורקבנו נקלף. הקרום שבתוך הקורקבן נקלף מבשר הקורקבן. ולא ביארו כל עוף טהור צריך לכל הסימנים הללו אלא סי' אחד בלבד די. ובלבד שנדע בו שאינו דורס ואוכל. והגאוני' כתבו שמסור' בידם שאין מכשירים עוף אלא בסי' א'. והוא שידוע לנו בו שאינו דורס ואוכל

משום טרפה. ואסורה משום סכנת נפשות: ן סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה. וסימני העוף לא נאמרו. אבל אמרו חכמים. כל עוף הדורס. טמא. כל שיש לו אצבע יתירה. וזפק. וקורקבנו נקלף טהור. רבי אליעזר בר' צדוק אומר כל עוף החולק את רגליו טמא: ז ובחגבים כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים. וקרסולים. וכנפיו חופין את רובו. רבי יוסי אומר ושמו חגב. ובדגים.

אצבעותיו מכאן ושתים מכאן: טמא. בידוע שהוא דורס: ז ובחגבים. זהו סי' טהרתם: כל שיש לו ד' רגלים וד' כנפים ויש לו קרסולים. הם ב' רגלים ארוכים לבד כד'. והם סמוך לצוארו ממעל לרגליו לנתר בהם כשהוא רוצה לקפוץ מהארץ בהם: רבי אומר ושמו חגב. אע"פ שיש בו ד' סימנים הללו אינו

דיא בהמה (מותרת משום טרפה) טרייף איז דיא בהמה ניט (ואסורה משום סכנת נפשות) נאר מען טאר איר ניט עסין ווייל עס איז אסכנה פאר דעם מענטש וואס וועט איר עסין: ו (סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה) אין דיא תורה שטייט סימנים וועלכע בהמה אונ חיה מען מעג עסין אונ וועלכע מען טאר ניט עסין (וסימני העוף לא נאמרו) אונ סימנים אויף עופות וועלכע מען מעג עסין אונ וועלכע מען טאר ניט. שטייט ניט אין דיא תורה (אבל אמרו חכמים) אבער דיא חכמים האבין גיזאגט סימנים אויף עופות וועלכע מען מעג עסין אונ וועלכע מען טאר ניט עסין (כל עוף הדורס טמא) דער עוף וואס עסט ניט פון דער ערד. נאר ער הייבט אויף מיט דיא נעגיל פון דיא ערד אונ עסט. דעם עוף טאר מען ניט עסין (כל שיש לו אצבע יתירה) דער עוף וואס האט אאיבעריגען פינגער העכער וויא אלע פינגער (וזפק) אונ ער האט אבייטיל בייא דעם האלדז וואס דארט ליגט דאס עסין (וקורקבנו נקלף) אונ דיא בייטיל פון פופיק ווערט אפ גישיילט פון פופיק. דער עוף וואס האט דיא אלע דרייא סימנים. אדער איינס פון דיא דרייא סימנים. וועלכין עס איז (טהור) דעם עוף מעג מען עסין ועיין בהרע"ב. רבי אליעזר בר' צדוק זאגט (כל עוף החולק את רגליו טמא) דער עוף וואס צוא טיילט זיינע פינגער פון דיא פיס. אז מען שטעלט אים אויף אהאלץ שטעלט ער צווייא פינגער פון דער זייט פאדים. אונ צווייא פינגער פון דער זייט פאדים. דעם עוף טאר מען ניט עסין: ז (ובחגבים) אונ בייא הייששרעקען (כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים) דער היישעריק וואס האט פיר פיס אונ פיר פליגול (וקרסולים) אונ ער האט נאך צוויי לאנגע פיס נעבין האלדז (וכנפיו חופין את רובו) אונ דיא פליגול זיינע בדעקין דאס גרעסטע טייל פון דעם גוף ועיין תי"ט דער היישעריק איז כשר. רבי יוסי זאגט (ושמו חגב) אויב זיין נאמען איז חגב. מע' רופט אים חגב. אונ ער האט דיא פיר סימנים. דער היישעריק איז כשר (ובדגים) בייא

אינו כשר אלא א"כ ידוע שאמו חגב וכן הכל׳ : כל שיש לו סנפיר וקשקשת. אפי׳ אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן או שיש לו עכשי׳ ועתיד להשירן כשיולא מן המים מותר : וסנפירין פורח בהן. שפט כבן על פני המים :

ומקום החתך מותר. דמאי טעמא. דאבר שאבר כשילא לחוץ משום ובשר בשדה טרפה בשר שילא חוץ למחילתו שסוא לו שדה. טרפה. מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לו היתר אף בשר כ״ן שילא חוץ למחילתו שוב אין לו היתר. ומקום החתך לא ילא חוץ למחילתו. הלכך מותר כשהחזירה קודם שחיטה דקיין כ״ה בהמה בבהמה תאכלו: הרי הוא כילוד. והו לא מהני ליה שחיטת אמו וצריך שחיטה לעצמו אם נמצא חי. ואם נמצא מת כרי הוא

כל שיש לו סנפיר וקשקשת. רבי יהודה אומר שני קשקשין וסנפיר אחד. ואלו הן קשקשין. הקבועין בו. וסנפירין. הפורח בהן :

פרק ד **בהמה** המקשה לילד. והוציא העובר את ידו והחזירו. מותר באכילה. הוציא את ראשו אף ע״פ שהחזירו. הרי זה כילוד. חותך מעובר שבמעיה. מותר באכילה. מן הטחול ומן הכליות.

בהמה המקשה כו׳ מותר באכילה. שעובר כולו ואפילו מקום החתך של אבר. דאם הוציא ידו ולא החזירה צריך לחתכה ממה שבפנים נגד החיצון ולהוכו. שמקום החתך הבדלת החיצון והפנימי אסור. מפני שס״ה עומד על שפת הרחם. אבל החזירה אין צריך לחתוך נגד פנים. אלא מלמנה וזוקק. נבלה: חותך מעובר שבמעיה. והכיח החתיכה בתוכה מותר בשחיטת הבהמה ולא נאסר משום אבר מן החי: מן הטחול ומן

פיש (כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת) דֶער פִישׁ וָואס הָאט פְלוֹסְפֶעדֶערְן צוּא שְׁווימֶען מִיט זייא . אוּנ עֶר הָאט שׁוּפִּין . דֶער פִישׁ אִיז כָּשֵׁר . רַבִּי יְהוּדָה זָאגְט (שְׁנֵי קַשְׂקַשִּׂין וּסְנַפִּיר אֶחָד) אַז עֶר הָאט נָאר צְווייא שׁוּפִּין . אוּנ אֵיין פְלוּס פֶעדֶער . אִיז עֶר אוֹיךְ כָּשֵׁר (וְאֵלּוּ הֵן קַשְׂקַשִּׂין) דָאס וֶוערְט גִירוּפִין שׁוּפִּין (הַקְּבוּעִין בּוֹ) דִיא וָואס שְׁטֶעקִין אִין דִיא הויט (וּסְנַפִּירִין הַפּוֹרֵחַ בָּהֶן) אוּנ דִיא וָואס דֶער פִישׁ שְׁווימְט מִיט זייא וֶוערִין גִירוּפִין פְלוּס פֶעדֶערִין :

פרק ד א (בְּהֵמָה הַמַּקְשָׁה לֵילֵד) אַבְּהֵמָה וָואס אִיר אִיז שְׁוֶוער גִיוֶועזְן צוּא גִיבֶּערִין דִיא קַאלְבּ (וְהוֹצִיא הָעוּבָּר אֶת יָדוֹ וְהֶחֱזִירוֹ) אוּנ דִיא קַאלְבּ הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט דִיא פָאדֶערְשְׁטֶע פוּס . אוּנ הָאט אִיר צוּרִיק אַרֵיין גִינוּמֶען אִין בּוֹיךְ (מוּתָּר בַּאֲכִילָה) מֶעג מֶען עֶסִין דִיא גַאנְצֶע קַאלְבּ בִּיז צוּא. דֶעם אָרְט וָואס עֶס הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט . אוּנ דִיא שְׁטִיק פוּס וָואס עֶס הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט . מוּז מֶען אָפּ שְׁנֵיידִין אוּנ דָאס טָאר מֶען נִיט עֶסִין ועיין בהרע״ב (הוֹצִיא אֶת רֹאשׁוֹ) אוֹיבּ דִיא קַאלְבּ הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט דִיא קָאפּ (אַף עַל פִּי שֶׁהֶחֱזִירוֹ) אֲפִילוּ עֶר הָאט דִיא קָאפּ צוּרִיק אַרֵיין גִינוּמֶען (הֲרֵי זֶה כִּילוּד) פוּן דֶעסְטְוֶועגִין אִיז גְלַייךְ וִויא עֶר וָואלְט שׁוֹין גִיבָּאהְרִין גִיוָוארִין . אוּנ אוֹיבּ מֶען הָאט גִישָׁאכְטִין דִיא מוּטֶער אוּנ מֶען הָאט אַרוֹיס גִינוּמֶען דִיא קַאלְבּ . אוֹיבּ מֶען הָאט אִיר גִיפוּנֶען טוֹיט . טָאר מֶען אִיר נִיט עֶסִין . אוּנ אוֹיבּ זִיא לֶעבְּט . דַארְף מֶען אִיר שֶׁעכְטִין (חוֹתֵךְ מֵעוּבָּר שֶׁבְּמֵעֶיהָ מוּתָּר בַּאֲכִילָה) אוֹיבּ אֵיינֶער הָאט אַרֵיין גִישְׁטֶעקְט זַיין הַאנְט צוּא אַבְּהֵמָה אִין בּוֹיךְ . אוּנ הָאט אָפּ גֶעשְׁנִיטֶען אַשְׁטִיקֵיל פוּן דִיא קַאלְבּ . אוּנ הָאט גִילָאזְט לִיגֶען אִינְוֶוייניג . דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִישָׁאכְטִין דִיא בְּהֵמָה . מֶעג עֶר עֶסִין דִיא שְׁטִיק פְלֵייש פוּן דִיא קַאלְבּ (מִן הַטְּחוֹל וּמִן הַכְּלָיוֹת) אוֹיבּ עֶר הָאט אָפּ גֶעשְׁנִיטֶען דֶעם מִילְץ אָדֶער דִיא נִירֶען פוּן דִיא קוּה . אוּנ הָאט גִילָאזְט לִיגֶען אִינְוֶוייניג אִין בּוֹיךְ

הכליות: כל בהמה עצמה: אסור באכילה. ואף על פי שהניחו בבהמה ולא הוזר בשחיטה. ולהכי נקט טחול וכליות. משום דמידי דלא מטרפא בהו נקט: המבכרת המקשה לילד. בפטר רחם שלא מותר להתוך אבר אבר כשהוא יוצא ראשון ראשון: ומשליך לכלבים. דכל כמה דלא נפק רובא לא קדיש: יצא רובו. כאחד וחתכו: הרי זה יקבר. דביציאת הרוב חלה קדושה עליו. דקיי"ל ביה אבר יולד: ונפטרה מן הבכורה. הבאה אחריו היינו בכור. בין שלא לחתוך אבר אבר ובין שיצא רוב כאחד. דהא הכי לאו פטר רחם הוא: ג בבהמה טהורה טהור. מקל וחומר ומה הם הועיל לו שחיטת אמו להתירו באכילה בשחיטתה אף ע"פ שהוא מת. לא תועיל לו כשהיא חיה לטהרו מלטמא. ובהמה טמאה מנלן. דאמר קרא (ויקרא יא) וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה. אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה הוקש בהמה טמאה לבהמה טהורה. מה בהמה טהורה עוברה טהור אף בהמה טמאה עוברה טהור: ר"י הגלילי אומר בטמאה טמא. ומפיק לה מקרא דכתיב (שם ה) או נפש אשר תגע בכל דבר טמא. או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה וכי נבלת בהמה טמאה מטמאה ונבלת בהמה טהורה אינה מטמאה. אלא איזה זה עוברה

אסור באכילה. זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר: ב המבכרת המקשה לילד. מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים. יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרה מן הבכורה: ג בהמה שמת עוברה בתוך מעיה. והושיט הרועה את ידו ונגע בו. בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה טהור. רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא. ובטהורה טהור. האשה שמת ולדה בתוך מעיה. ופשטה חיה את ידה

און האט געשאכטן דיא בהמה (אסור באכילה) טאר מען ניט עסן דעם מילץ און ניט דיא נירען (זה הכלל) דאס איז דער כלל פון דעם דין (דבר שבגופה אסור) אויב ער האט אפ געשניטען פון דיא קוה. טאר מען ניט עסן (שאינו גופה מותר) און אויב ער האט ניט אפ געשניטען פון דיא קוה. נאר פון דיא קאלב. מעג מען עסן: ב (המבכרת המקשה לילד) א קוה וואס דארף האבין דיא ערשטע קאלב ואבכור. און עס איז איר שווער צוא געבאהרין דיא קאלב (מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים) יעדער גליד וואס דיא קאלב שטעקט ארויס. מעג מען אים באלד אפ שניידין און ווארפין פאר דיא הינט. ווארום אזוי לאנג וויא דער בכור איז נאך ניט געבאהרין געווארין. איז ער נאך ניט הייליג (יצא רובו) אויב דאס מערסטע טייל פון דיא קאלב איז ארויס גיגאנגען מיט איין מאהל. און ער האט דאס אפ געשניטען (הרי זה יקבר) מוז מען דאס בגראבין. ווייל דאס איז שוין הייליג (ונפטרה מן הבכורה) און דער קאלב וואס קומט דער נאך איז שוין ניט קיין בכור. ווייל דער ערשטער איז ארויס גיגאנגען גלידער ווייז. און ווייל דאס מערסטע טייל פון די קאלב איז ארויס גיגאנגען מיט איין מאהל. איז אלין די אנדערע קאלב ניט קיין בכור: ג (בהמה שמת עוברה בתוך מעיה) א בהמה וואס דיא קאלב איז גיפייגערט ביי איר אין בויך (והושיט הרועה את ידו ונגע בו) און דער פאסטוך האט אריין געשטעקט דיא האנט אין דיא בהמה און האט אן גערירט דיא גיפייגערטע קאלב (בין בבהמה טמאה ובין בבהמה טהורה טהור) סיי דיא בהמה טאר מען ניט עסן. אפערד. און סיי דיא בהמה מעג מען עסן. א קוה. איז אלין דער פאסטוך טהור. רבי יוסי הגלילי זאגט (בטמאה טמא) אויב דיא בהמה טאר מען ניט עסן. איז דער פאסטוך טמא (בטהורה טהור) און אויב דיא בהמה מעג מען עסן. איז דער פאסטוך טהור (האשה שמת ולדה בתוך מעיה) אאשה

בבהמה טמא. ובטהורה טהור מק"ו. בעלמא כשמוציא ראשו חוץ לפרוזדור. ולא אתי ובבהמה טמא ליכא ק"ו. ולא דרשינן היקשא. לטהורי: ד הבשר טהור. בשר העובר ואין הלכה כר׳ יוסי: החיה טמאה טומאת טהור שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים: ז׳. ומדרבנן גזור׳ שמא יוציא העובר את ראשו הבשר מגע נבלה. בשר העובר מגע אבר מן

חוץ לפרוזדור והרי הוא כילוד ומטמא והחיה סבורה שעדיין הוא במעיה ואתי לטהורי. אבל ברוצה שהושיט ידו למעי בהמה דקתני מתני׳ טהור. ליכא למגזר הכי מפני שרחם של בהמה גבוה וכי מפיק חזי ליה: והאשה

ונגעה בו החיה טמאה טומאת שבעה. והאשה טהורה עד שיצא הולד: **ד** **בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה. ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור. שחט את אמו ואח"כ חתכה. הבשר מגע נבלה. דברי ר"מ. וחכ"א מגע טרפה שחוטה. מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה. אף שחיטת בהמה תטהר**

החי. שהוא מטמא כנבלה: מגע טרפה שחוטה. שהשחיטה אף ע"פ שאינה מתרת האבר באכילה. מטהרתו מידי נבלה והוי כטריפה שחוטה שאינה מטמאה מן התורה אלא מדרבנן במוקדשין: ה"ג אף שחיטת בהמה

טהורה עד שיצא הולד. דאשה מרגשת הטהר את האבר. ול"ג את העובר

וָואס איר קִינְד אִיז גִישְׁטָארְבִּין בַּיי אִיר אִין בּויךְ (וּפָשְׁטָה חַיָּה אֶת יָדָהּ וְנָגְעָה בּוֹ) אוּנ דִי הֵייבַאם הָאט אַרַיין גִישְׁטֶעקְט דִיא הַאנְט צוּא דִיא אִשָּׁה אִין בּויךְ אוּנ זִיא הָאט אָנְגֶערִירְט דָאס קִינְד (חַיָּה טְמֵאָה טוּמְאַת שִׁבְעָה) אִיז דִיא הֵייבַאם טָמֵא זִיבְּעְן טֶעג (וְהָאִשָּׁה טְהוֹרָה עַד שֶׁיֵּצֵא הַוָּלָד) אוּנ דִיא אִשָּׁה אִיז טָהוֹר בִּיז דָאס קִינְד גֵייט פוּן אִיר אַרוֹיס. אוּנ אַז דָאס קִינְד גֵייט אַרוֹיס פוּן אִיר. אִיז זִיא אוֹיךְ טָמֵא זִיבְּעְן טֶעג: ד (בְּהֵמָה הַמַּקְשָׁה לֵילֵד) אַבְּהֵמָה וָואס אִיר אִיז שְׁוֶוער גִיוֶועְן צוּא גִיבֶּעהְרִין דִיא קַאלְבּ (וְהוֹצִיא עוּבָּר אֶת יָדוֹ וַחֲתָכָהּ) אוּנ דִיא קַאלְבּ הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט אַפָּאדֶערְשְׁטֶע פוּס. אוּנ עֶר הָאט אָפּ גֶעשְׁנִיטֶּען דִיא פוּס (וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת אִמּוֹ) דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִישָׁאכְטִין אִיר מוּטֶער דִיא קוּה (הַבָּשָׂר טָהוֹר) דִיא פְלֵייש פוּן דִיא קַאלְבּ אִיז טָהוֹר. אוּנ דִיא קַאלְבּ אִיז נִיט טָמֵא גִיוָוארִין פוּן דִיא פוּס וָואס הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט. וַוייל וֶוען דִיא פוּס אִיז גִיוֶועְן בַּהֶעפְט צוּא דִיא קַאלְבּ הָאט דָאךְ דִיא קַאלְבּ גִילֶעבְּט. אוּנ אַלֶעבֶּעדִיגֶע בְּהֵמָה וֶוערְט נִיט טָמֵא (שָׁחַט אֶת אִמּוֹ וְאַחַר כָּךְ חֲתָכָהּ) אָבֶּער אַז עֶר הָאט גִישָׁאכְטִין דִיא מוּטֶער. דֶער נָאךְ הָאט עֶר אָפּ גֶעשְׁנִיטֶּען דִיא פוּס (הַבָּשָׂר מַגַּע נְבֵלָה) דִיא פְלֵייש פוּן דִיא קַאלְבּ אִיז טָמֵא וַוייל זִיא הָאט אָן גֶערִירְט דִיא פוּס וָואס הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט. וָוארוּם אַז מֶען הָאט גִישָׁאכְטִין דִיא קוּה לֶעבְּט שׁוֹין נִיט דִיא קַאלְבּ. אִיז זִיא פְלֵייש. אוּנ זִיא רִירְט אָן אִיר אֵייגֶענֶע פוּס וָואס זִיא הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט. וָואס דִיא פוּס הֵייסְט אַאֵבֶר מִן הַחַי. וָואס זִיא אִיז טָמֵא אַזוֹי וִויא אַנְבֵלָה אִיז דָאךְ דִיא קַאלְבּ טָמֵא וַוייל זִיא הָאט אָן גֶערִירְט אַנְבֵלָה (דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר) אַזוֹי זָאגְט רַבִּי מֵאִיר (וַחֲכָמִים אוֹמְרִים) אוּנ דִיא חֲכָמִים זָאגִין (מַגַּע טְרֵפָה שְׁחוּטָה) דִיא פוּס וָואס דִיא קַאלְבּ הָאט אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט הֵייסְט נִיט אַנְבֵלָה. נָאר זִיא אִיז אַזוֹי וִויא אַבְּהֵמָה וָואס אִיז גִישָׁאכְטִין גִיוָוארִין אוּנ אִיז טְרֵייף גִיוָוארִין אִיז זִיא נִיט מְטַמֵּא. הָאט דָאךְ דִיא קַאלְבּ אָן גֶערִירְט אַטְרֵפָה. אִיז זִיא נִיט טָמֵא (מַה מָּצִינוּ בִּטְרֵפָה שֶׁשְּׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ) אַזוֹי וִוי מִיר גֶעפִינֶען בַּייא אַבְּהֵמָה וָואס אִיז אַטְרֵפָה. אַז מֶען שֶׁעכְט אִיר וֶוערְט זִיא טָהוֹר זִיא זָאל נִיט מְטַמֵּא זַיין (אַף שְׁחִיטַת בְּהֵמָה תְּטַהֵר אֶת הָאֵבֶר) אַזוֹי דַארְף דִיא שְׁחִיטָה וָואס מֶען שֶׁעכְט דִיא בְּהֵמָה טָהוֹר מַאכִין דִיא פוּס וָואס אִיז אַרוֹיס גִישְׁטֶעקְט גִיוָוארִין פוּן דִיא בְּהֵמָה זִיא זָאל נִיט

לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה. מן הדין הוא שהרי דבר שגופ': ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה. דהא אינה מטהרתה ומן הדין אינה מטהרתה. שבהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה באכילה: ומה טמאה אין שחיטתה מטהרתה. מלעמא דהכי תני' בת"כ לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו. כל הנוגע בהם יטמא. לרבות בהמה טמאה שלא תטהרנה שחיטתה: תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר. דכיון דחל עלה תורת היתר. תו לא פקעה מינה וכו' בכלל אשר לאו ובקר: טול לך מה שהבאת. כלו' מכאן ראיה ע שהבאת: הרי שנולדה

את האבר. אמר להם רבי מאיר. לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה. דבר שגיפה. תטהר את האבר דבר שאינו גיפה. מנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה. בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה. מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה אף טרפה לא תטהרנה שחיטה. לא. אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר. תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר. טול לך מה שהבאת. הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין. לא.

טמא זיין (אמר להם רבי מאיר) האט רבי מאיר געזאגט צוא דיא חכמים (לא) ניין. עס איז ניט גלייך איינס צוא דאס אנדערע (אם טיהרה שחיטת טרפה אותה) אויב די שחיטה איז מטהר דיא בהמה אליין. אפילו זיא איז טרייף פון דעסטוועגן זאל זיא זיין טהור (דבר שגופה) ווייל דיא שחיטה איז דאך אין דיא בהמה (תטהר את האבר דבר שאינו גופה) זאל דיא שחיטה פון דיא קוה מטהר זיין דיא פוס פון דיא קאלב. וואס דיא פוס פון די קאלב איז דאך ניט איין גוף מיט דיא קוה (מנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה) פון וואנען ווייסן מיר אז מען שעכט א בהמה אונ זיא ווערט טרייף. אז זיא איז ניט מטמא. ווארום מען קען לערנען אז זיא זאל יא מטמא זיין (בהמה טמאה אסורה באכילה) א בהמה טמאה א פערד. א אייזיל טאר מען ניט עסן (אף טרפה אסורה באכילה) אונ א בהמה וואס איז כשר צום עסן א קוה. א אקס אז זיא ווערט טרייף טאר מען זיא ניט עסן (מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה) אזוי וויא מען שעכט א בהמה טמאה א פערד. א אייזיל מאכט אים ניט טהור דיא שחיטה. נאר ער איז מטמא. אזוי וויא ער וואלט געפייגערט (אף טרפה לא תטהרנה שחיטה) אזוי אז מען שעכט א בהמה א קוה. א אקס אונ זיא ווערט טרייף. זאל דיא שחיטה איר ניט מאכן טהור. נאר זיא זאל מטמא זיין גלייך וויא זיא וואלט געפייגערט. ענטפערט די משנה (לא) ניין. עס איז ניט גלייך איינס צו דאס אנדערע (אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר) אויב מען זאגט ביי א בהמה וואס מען טאר איר ניט עסן א פערד. א אייזיל) אז מען האט איר געשאכטן איז זיא פון דעסטוועגן מטמא. ווייל זיא האט קיין מאהל ניט געקענט מותר ווערין צום עסן דורך שחיטה. ביי איר איז ניט געזאגט געווארן דער דין פון שחיטה (תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר) אבער ביי א בהמה וואס מען מעג איר עסן א קוה. א אקס. נאר זיא איז טרייף געווארן. דארף מען זאגן דיא שחיטה זאל איר מאכן טהור. ווייל איידער זיא איז טרייף געווארן אז מען וואלט איר געשאכטן. וואלט מען דאך איר געמעגט עסן אויך. דארף איצט אויך העלפן דיא שחיטה זיא זאל ניט מטמא זיין (טול לך מה שהבאת) זאגט דיא משנה נעם דיר צוא דיא ראיה וואס דוא האסט געבראכט (הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין) אזוי א בהמה וואס איז געבוירן געווארן א טרפה. האט דאך איר אויך דיא שחיטה קיין מאהל ניט געקענט מתיר זיין. פון וואנען ווייסן מיר אז דיא שחיטה מאכט איר טהור. ענטפערט דיא משנה (לא)

אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה. בן שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו. לפי שאין במינו שחיטה: ד השוחט את הבהמה. ומצא בה בן שמונה חי או מת. או בן תשעה מת. קורעו ומוציא את דמו. מצא בן תשעה חי. טעון שחיטה. וחייב

טריפה מן הבטן מנין. שהטרפה: שיש במינה שחיטה. הלכך לא נפקא מכלל לאו ובקר אבל בן ח׳ חי שנולד מבהמה חיה. אין לו במה לטהר. אפי׳ נשחט. לפי שאינו בכלל בקר ולאו. והנכס כחכמים: בן שמנה חי. אם נולד ובהמו: אין שחיטתו מטהרתו. מידי נבילה שאין שחיטה מועלת בבן שמנה. אלא כשהוא במעי אמו מתר בשחיטת אמו: ה ומוציא את דמו. דחלבו בלבד הוא דשרי כדתני׳ בת כ כהסוה תומר חלב ושתי כליות בלאו שאין צריך לומר דמקו סוה ילפינן לה ומה שימים שאין כל מינו טעון אליה הרי הן

טעונים חלב ושתי כליות. אלא שכל מינו טעון אליה. אינו דין ביטעני חלב ושתי כליות ומה ת״ל אלא לומר לך מה חלב וב׳ כליות שאסור בבהמה מוא מכלל בליל. שהיכך יכול לומר חלב שליל כמגלה בהמה יקריב שכרי אין אלא בא נקבה. אף כי אפילו בקרבנות כבהיה נקבה. חלב שאסור בבן מולא מכלל שלנ. וכיון דאין חלב שליל קרב בכל הקרבנות. שרי באכילה. אבל דמו לא גרע מדם האיברי דקי״ל במס׳ כריתות דם האיברים עובר בל ת: טעון שחיטה. דחדשים גרמי לה ייש בהמה באפי נפשה. ולא אתרבי מכלל בבהמה

גיין. די שחיטה פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין ואקוה. אאקס וואס איז טרייף געווארין איז ניט גלייך צו דיא שחיטה פון אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין ואפערד. אאייזיל (אם אמרת בבהמה טמאה) אויב מען זאגט ביא אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין ואפערד. אאייזיל: אז מען האט איר געשאכטין איז זיא פון דעסטוועגין טמא (שכן אין במינה שחיטה) ווייל ביי דעם גאנצין מין בהמות ופון פערד אייזלען איז ניטא דער דין שחיטה (תאמר בטרפה) אבער ביי אבהמה וואס מען מעג איר עסין ואקוה. אאקס נאר זיא איז טרייף געווארין. דארף מען זאגין דיא שחיטה זאל איר מאכין טהור (שיש במינה שחיטה) ווייל דעם גאנצין מין (קוה און אקסין) איז דיא שחיטה מתיר אפילו צום עסין. אויב די קוה אדער דער אקס איז טרייף געווארין. אויב מען האט אים געשאכטין. עסין טאר מען אים ניט. אבער אנבלה איז ער אויך ניט ער זאל מטמא זיין (בן שמנה חי) אבער אקאלב וואס איז ניפאהרין געווארין צו אכט חדשים: דיא מוטער איז מיט אים געווען מעוברת נאר אכט חדשים. אונ מען האט אים געשאכטין (אין שחיטתו מטהרתו) מאכט אים ניט טהור דיא שחיטה. נאר ער איז מטמא אזוי וויא אנבלה גלייך וויא ער וואלט ניפיינגערט (לפי שאין במינו שחיטה) ווייל אזעלכע בהמות וויא ער איז ווערין ניט מותר צוא שעכטין אונ עסין. ווערין זייא ניט טהור פון צוא מטמא זיין: ה (השוחט את הבהמה) אויב איינער האט געשאכטין אבהמה (ומצא בה בן שמונה חי או מת) אונ ער האט גיפונגען אין איר אקאלב. וואס דיא מוטער איז געווען מיט אים מעוברת אכט חדשים. סיי דיא קאלב לעבט. סיי זיא איז טויט (או בן תשעה מת) אדער דיא מוטער איז געווען מיט אים מעוברת ניין חדשים. אונ דער קאלב איז טויט (קורעו ומוציא את דמו) זאל ער אויס רייסין דעם קנה אונ דעם וושט פון דעם קאלב דיא בלוט זאל ארויס גיין (מצא בן תשעה חי) אויב ער האט גיפונגען אין דיא נקוה אקאלב וואס דיא קוה איז געווען מיט אים מעוברת ניין חדשים. אונ דער קאלב לעבט (טעון שחיטה) דארף מען דיא קאלב שעכטין (וחייב באותו ואת בנו) אויב ער

וחייב באותו ואת בנו. דברי רבי מאיר. וחכ"א שחיטת אמו מטהרתו. רבי שמעון שזורי אומר. אפילו בן שמנה שנים וחורש בשדה. שחיטת אמו מטהרתו. קרעה ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה. לפי שלא נשחטה אמו: ו בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה. מן הארכובה ולמעלה פסולה. ובן שניטל

תאכלו: וחייב באותו ואת בנו. שלא ישחטנו ביום ששחט את אמו: וחכ"א ש יטת אמו מטהרתו. דהשתא ולידה גרמי: ר"ש שזורי בר'. לדברי חכמים כיון שהלך ע"ג קרקע טעון שחיטה מדרבנן. דאתי לאחלופי להכול בהמה בלא שחיטה. ור"ש שזורי מתיר אפי' לאחר שהפריס ע"ג קרקע וכל כחכמים: קרעה. לבהמה בלא שחיטה: ו בהמה שנחתכו רגליה. האחרונים: מן הארכובה ולמטה. ג' עצמות ביריך התחתון הוא עצם הנחתך עם הפרסות כשמפשיטין הבהמה ואותה רכובה נקראת ארכובה הנמכרת עם הראש. ובלשון לע"ז קורין אותו פרק נוקל"ו. ובערבי דוקב"א ולמעלה הימנה עצם האמצעי וצומת הגידים בתחתיתו סמוך לפרק ארכובה הנמכרת עם הראש. והעליון היא קולית התחובה באליה. והפרק שבין סוף הקולית לראש העצם האמצעי ניכר ונראה בגמל כשהוא רובץ יותר מבשאר בעלי חיים. ומן הארכובה ולמטה דקתני במתני' שהיא כשרה. היינו מתחלת הארכובה הנמכרת עם הראש ולמטה. ומן הארכובה ולמעלה דהיינו מסוף העצם האמצעי שהוא מקום צומת הגידים. בכל מקום שנחתך הרגל משם ולמעלה טרפה: ובן שניטל צומת הגידין. אפילו לא נחתך הרגל אלא נשבר העצם אלא שניטל צומת הגידים טרפה. כך פירשו קצת המורים משנה זו בגמ'. והטעם זו תפשו רבותי עיקר והורו שבכל מקום שנחתך הרגל למעלה מהארכובה התחתונה שקורין בלע"ז נוקל"ו בין במקום צומת הגידין בין למעלה מצומת הגידין טרפה. אבל רמב"ם ורב אלפס רבו תפסו עיקר הפירוש האחר שמפרש מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה. דה"ק למטה

האט געשאכטן די קאלב אין דעם זעלבען טאג וואס ער האט געשאכטן די מוטער קומט אים מלקות (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (שחיטת אמו מטהרתו) די שחיטה וואס מען האט געשאכטן די מוטער. איז מתיר צו עסין די קאלב. אונ די קאלב דארף מען ניט שעכטין. אפילו די קאלב לעבט אין די מוטערס בויך מעג מען איר עסין אן שחיטה. אבער אז די קאלב איז ארויס גינומען גיווארין פון די מוטערס בויך אונ זיא גייט ארום אויף די ערד. טאר מען איר ניט עסין אן שחיטה. רבי שמעון שזורי זאגט (אפילו בן שמנה שנים וחורש בשדה) אויב מען האט געשאכטן די קוה אונ מען הט פון איר ארויס גינומען די קאלב לעבעדיג. אפילו זיא איז אלט אכט יאהר אונ האקערט אין פעלד (שחיטת אמו מטהרתו) וואס מען האט געשאכטן די מוטער איז מתיר צו עסין די קאלב אן שחיטה (קרעה ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה) אויב מען האט ניט געשאכטן די קוה נאר מען האט איף געשניטען דעם בויך אונ מען הט ארויס גינומען א לעבעדיגע קאלב וואס די מוטער איז גיוועזן מיט איר מעוברת ניין חדשים. מוז מען די קאלב שעכטין אויב מען וויל איר עסין (לפי שלא נשחטה אמו) ווייל די מוטער איז ניט געשאכטן גיווארין: ו (בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה) אויב מען האט אפ געשניטען די אינטערשטע פיס פון א בהמה נידעריגער וויא די קניא. איז די בהמה כשר (מן הארכובה ולמעלה פסולה) אונ אויב מען האט אפ געשניטען די פיס העכער וויא די קניא. איז די בהמה טריף (ובן שניטל צומת הגידין

מהארכובה העליונה. שהיא הקולית התחובה ואם נחתך רובו של כל אחד מהן. טרפה. באליה ולא למטה מיד הסמוך לו אלא למעלה ואין צ״ל אם נחתכו כולן או ניטלו כולן. ובסוף מעלה האמצעי כולו דהיינו בעצם התחתון. הם שש עשר חוטים לבנים אפי׳ לא נחתך ודאי כשרה. למעלה מן הארכובה דהיינו אלא רובו של אחד מהן טריפה: נשבר בקולית ודאי טריפה כל מקום שיחתך. וכן שניטל צומת הגידין כלומר ובעצם האמצעי יש מקום שהיא טרפה. כגון בצומת הגידין. ויש מקום שהיא כשרה. כגון למעלה מן הצומת. ואל תתמה היאך אפסיק לה למעלה מן הצומת בעצם האמצעי כשר׳ וכשמשפיל לחותכה בצומת טרפה. שאין אומרי׳ בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה. ולא נאסרה בהמה זו. מפני שהיא חתוכה רגל ממקום זה אלא מפני שנחתכו הגידין בחתיכתן היא מכלל טרפות. ומקום צומת הגידין הוא מתחיל מן המקום שהן נראים קשים ולבנים. עד המקום שיתחילו להתרכך ולהאדים: צומת הגידים. הם ג׳ חוטים לבנים בבהמה מתוחים ומחוברים יחד. אחד עבה ושנים דקים. ואם ניטל האחד העבה לבדו. אין זה ניטל צומת הגידים. שהרי נשארו שנים. ואם נטלו שנים הדקים ממקומם מותרת. שהרי הא׳ העבה גדול משניהם והרי לא נטל כל הצומת אלא מיעוטה.

צומת הגידין. נשבר העצם אם רוב הבשר קיים. שחיטתו מטהרת׳. ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו: ז השוחט את הבהמה ומצא בה שליא. נפש היפה תאכלנה. ואינה מטמאה לא

נשבר העצם. למטה מן הארכובה במקום שאין עושה אותה טרפה: אם רוב הבשר קיים. דהיינו שעור ובשר חופי׳ רוב עוביו ורוב הקיפו של שבר. דזמנין דמשכחת ליה זה בלא זה כגון שמרחיב מצד אחד ומיצר מצד אחד. באין העצם עגול. הלכך בעי לתרווייהו: שחיטתו מטהרתו. לאבר המדולדל ומותר אפי׳ באכילה: ואם לאו. שאין עור ובשר חופים את רובו אין שחיטתו מטהרת׳ ואע״ג דבהמה מותרת. הוא אסור משום בשר בשדה טריפה. כדאמרינן (דף עג) להביא אבר ובשר המדולדלים. ואם נשבר העצם מן הארכובה ולמעלה במקום שעושה אותה טרפה. אם רוב בשר קיים. אבר ובהמה מותר אם לאו אבר ובהמה אסור ודין העוף כדין בהמה לדבר זה: ז שליא. כמין כיס שהעובר מונח בתוכו: נפש היפה. שאין דעתו קצה בה מחמת מאוס: תאכלנה. ולא אמרי׳ אבר מן החי הוא אלא גם היא ניתרת בשחיטת האם: ואינה מטמאה. דלא חשיב אוכל: ולא

אונ אפילו דיא פוס איז אין גאנצין נאר דיא אדערין וואס אונטער דיא קניא איז צו גינומן גיווארען איז אויך טריף (ועיין בהרע״ב ותי״ט) (נשבר העצם) אויב דער ביין פון פוס איז צו בראכין גיווארין נידעריגער וויא דיא קניא (אם רוב הבשר קיים) אויב דיא פעל אונ דיא פלייש בדעקין דאס מערסטע טייל פון דעם בראך (שחיטתו מטהרתו) אז מען שעכט דיא בהמה מעג מען דעם צו בראכענעם פוס אויך עסין. אפילו די שטיק פוס וואס איינגט אראפ מעג מען אויך עסין (ואם לאו) אונ אויב דיא פעל מיט דיא פלייש בדעקין ניט דאס מערסטע טייל פון דעם בראך (אין שחיטתו מטהרתו) אז מען שעכט דיא בהמה איז נאר מותר דיא בהמה. אונ דיא שטיק פוס וואס איז בהעפט צוא דיא בהמה איז אויך מותר, אבער דיא שטיק פוס וואס איינגט אראפ טאר מען ניט עסין: ז (השוחט את הבהמה ומצא בה שליא) אז איינער האט גישאכטין אבהמה. אונ ער האט גיפונען אין דיא בהמה דיא בייטיל וואס דיא קאלב ליגט אינוועניג (נפש היפה תאכלנה) דער וואס מיאוסט זיך ניט מעג עסין דיא בייטיל (ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין) אויב אטומאה רירט אן דיא שליא. ווערט דיא שליא ניט טמא. ווייל דאס הייסט ניט קיין עסינווארג (ולא טומאת נבלות) אויב די בהמה

טומאת אוכלין. ולא טומאת נבלות. חישב עליה. מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות. שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה. סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה. המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים. ובמוקדשין תקבר. ואין קוברין אותה בפרשת דרכים. ואין תולין אותה באילן. מפני דרכי האמורי:

פרק ה **אותו** ואת בנו. נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ

טומאת נבלות. אם מתה הבהמה: מטמאה טומאת אוכלין. אם נגעה בטומאה דמחשבה חשיבא ליה אוכל. אבל טומאת נבלות לא דלאו בשר הוא אלא כפרש אוכל בעלמא הוא: אסורה באכילה. ואע"ג דלא נפק אלא פורתא ופסיקא דכל מחוי כולד לא היה שם מ"מ חיישינן שמא באותו מקצת יצא ראש הולד והרי הוא כילוד: (ה"ג) סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה. המבכרת. והוא פטר רחם שלה: ישליכנה לכלבים. שאין קדושה בה דאע"ג דאין שליא בלא ולד הכא רובא לאו בת מקדשה היא דדלמא נקבה הוה או דבעי למחוי בין בחולין בין במוקדשים הכא כדמים הוא ולא קדיש: ובמוקדשין. כגון בהרן וכה"ל אע"ג דלא אצטריך דהוכא כגוף בהמת שלמים שהפילה שליא: תקבר. דכיון שיא זוכה סגוף טוסג בין באכן בין נמוך דאין שליא בלא ולד קדשה דבין זכר ובין נקבה דנפיק מבהמת הקדש קדיש: בפרשת דרכים. מקום שהדרכים מתפרדים לשנים ודרך המנחשים לקוברה שם כדי שלא תפיל עוד: דרכי האמורי. ניחוש וכתיב ולא תנחשו כמנחשים:

פרק ה **אותו**. אם באם והבן. באם והבת אבל אב עם הבן. או אב עם הבת אינו אסור. דאותו ואת בנו משמע מי שבנו כרוך אחריו יצא זכר שאין בנו כרוך אחריו: בין בארץ בין בח"ל. אידי

איז גיפייגערט איז דיא שליא ניט קיין נבלה מטמא צוא זיין (חישב עליה) אויב ער האט גיטראכט ער זאל עסין די שליא (מטמאה טומאת אוכלין) אויב אטומאה רירט אן דיא שליא. ווערט דיא שליא טמא אזוי וויא אלע עסינווארג וואס רירען אן אטומאה (אבל לא טומאת נבלות) אבער אז דיא בהמה איז גיפייגערט איז דיא שליא ניט קיין נבלה מטמא צוא זיין (שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה) אויב אביסעל פון דיא שליא איז ארויס גיגאנגען פון דיא בהמה. טאר מען זיא ניט עסין (סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה) ווארום אין דיא שליא איז געווים דא אקינד. אויב דיא שליא איז פון אאשה איז אין איר דא אקינד. אונ אויב דיא שליא איז פון אבהמה איז אין איר דא אקינד (המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים) אבהמה וואס איז גיוועזן מעוברת דאס ערשטע מאהל. אונ זיא האט מפיל גיוועזן דיא שליא. מעג מען דאס ווארפין פאר דיא הינט (ובמוקדשין תקבר) אונ אבהמה וואס איז אקרבן האט מפיל גיוועזן אשליא. זאל מען די שליא בגראבין (ואין קוברין אותה בפרשת דרכים) אונ מען טאר ניט בגראבין דיא שליא אויף דעם ארט ווא צוויי וועגין שיידין זיך ויין וועג גייט אין דער זייט אונ איין וועג גייט אין דער זייט (ואין תולין אותה באילן) אונ מען טאר ניט אויף אייגען דיא שליא אויף אבוים (מפני דרכי האמורי) ווייל די אמורים פלעגין אזוי טאהן. אונ דאס איז גיוועזן ביי זיא אזוי אכישוף. טאר מיר ניט אזוי טאהן:

פרק ה א (אותו ואת בנו) וואס מען טאר ניט שעכטין דיא קוה (דיא מוטער) מיט איר קאלב אין איין טאג (נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ) דאס טאר מען ניט סיי אין ארץ

לארץ. בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין ובמוקדשין. כיצד. השוחט אותו ואת בנו. חולין בחוץ שניהם כשרים. והשני סופג את הארבעים. קדשים בח״ץ הראשון חייב כרת. ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים. חולין בפנים שניהם פסולים. והשני סופג את הארבעים.

לארץ: בפני הבית. בזמן שבה"מ קיים: שלא בפני הבית. דסד"א הואיל ובעינא דקדשים כא ב. בפני הבית נוהג. שלא בפני הבית לא נוהג קמ"ל: בחולין ובמוקדשים. בין בשניה' חולין או שניה' מוקדשים בין שא' מהן חולין והשני מוקדשים ומגלנוהג במוקדשים דכתיב (ויקרא כב) שור או כשב או עז כי יולד וגו' ירצה לקרבן אשה וכתיב בתריה ושור או שה אותו ואת בנו וכו': בחוץ. חוץ לעזרה: שניהם כשרים. משום דבעי למתני סיפא שניהם פסולים. תנא רישא שניהם כשרים: והשני סופג את הארבעים. משום לאו דאותו ואת בנו ולא שנא שחט את האם תחלה ולא שנא שחט את הבן תחלה. לא שנא שחטינהו חד גברא ולא שנא תרי גברי: הראשון חייב כרת. משום שחוטי חוץ. אבל השני פטור מן הכרת דכיון דנשחטה אמו שוב אינו ראוי הבן לישחט היום בפנים. דפסול משום מחוסר זמן שאינו ראוי לשוחטו ולהקריבו היום. ואין חייב משום שוחט בחוץ אא"כ ראוי לפנים דכ' (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו כראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ ואי לא לא: ושניהם סופגים את הארבעים. האחד משום שוחט בחוץ דכל חייבי כריתות לוקין והשני משום לאו דאותו ואת בנו: חולין בפנים שניהם פסולין. משום חולין שנשחטו בעזרה: והשני סופג. משום אותו ואת בנו אבל משום חולין בעזרה ליכא מלקות דאזהרת עשה היא (דברים יב) כי ירחק ממך המקום מכלל בריחוק מקום אתה זובח ואי

ישראל אונ ביי אויס ער ארץ ישראל (בפני הבית ושלא בפני הבית) סייא ווען דער בית המקדש איז געוועזן. אונ ביי ווען דער בית המקדש איז ניטא (בחולין ובמוקדשין) סייא ביי פראסטע בהמות אונ סיי ביי קרבנות (כיצד) וויא איז דער דין (השוחט אותו ואת בנו חולין בחוץ) אז ער האט גישאכטין דיא מוטער מיט איר קאלב אין איין טאג אויסער דיא עזרה. אונ ביידע זענען פראסטע בהמות (שניהם כשרים) זענען ביידע בהמות כשר. מען מעג זייא עסן (והשני סופג את הארבעים) דער וואס שעכט די אנדרי בהמה קומט אים פערציג מלקות. סיי דער זעלביגער וואס האט גישאכטין דיא ערשטע בהמה האט גישאכטין דיא אנדערע בהמה. אונ סיי דיא אנדערע בהמה האט איין אנדערער גישאכטין קומט אים פערציג מלקות (קדשים בחוץ) אויב דיא ביידע (דיא מוטער מיט דיא קאלב) זענען געוועזן קרבנות אונ מען האט זייא גישאכטין אין איין טאג אויסער די עזרה (הראשון חייב כרת) אויף דעם ערשטין קומט כרת ווייל מען האט אים גישאכטין אויסער די עזרה. אבער אויף דעם אנדרין קומט ניט כרת. ווייל דעם אנדערין האט מען דאך ניט גיטארט היינט שעכטין אין די עזרה. ווייל דער ערשטער איז היינט גישאכטין געווארין. אונ אז מען שעכט אויסער די עזרה אזוי א קרבן וואס מען טאר ניט שעכטין אין די עזרה. קומט ניט קיין כרת (ושניהם פסולים) אונ ביידע דיא קוה מיט דיא קאלב זענען פסול (ושניהם סופגים את הארבעים) אויב צווייא מענטשין האבין גישאכטין. איינער דיא קוה אונ איינער דיא קאלב. קומט דעם פערציג מלקות אונ דעם פערציג מלקות. אונ אויב איינער האט גישאכטין ביידע. קומט אים אכציג מלקות (חולין בפנים) אויב ביידע ודיא קוה מיט דיא קאלב) זענען געוועזן פראסטע בהמות ניט קרבנות. אונ מען האט זייא ביידע גישאכטין אין איין טאג אין דיא עזרה (שניהם פסולים) זענען ביידע פסול (והשני סופג את הארבעים) אונ דעם אנדערין קומט

שחט זובח בקירוב מקום: קדשים בפנים. ראשון משום שוחט חוץ ושני משום אותו ואת
השני סופג. משום אותו ואת בנו. ופסול בנו: חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים.
משום מחוסר זמן: ב חולין וקדשים בחוץ. ראשון משום חולין שנשחטו בעזרה ושני משום
דוקא נקט כראשון חולין והשני קדשים וכן מחוסר זמן והשני סופג משום אותו ואת בנו:

קדשים בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול:

ב חולין וקדשים בחוץ הראשון כשר ופטור. והשני סופג את הארבעים ופסול. קדשים וחולין בחוץ הראשון חייב כרת ופסול. והשני כשר. ושניהם סופגים את הארבעים. חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים והשני סופג את הארבעים. קדשים וחולין בפנים הראשון כשר ופטור. והשני סופג את הארבעים ופסול חולין בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור. והשני

כל שכן במכנס דוקא נקט להו: והשני סופג. משום אותו ואת בנו: קדשים. בתחלה ואח"כ חולין בחוץ שהני כבר בכללם והיינו דתנא פסול תנא כשר: ושניהם ספגים.

חולין בחוץ ובפנים. שראשון בחוץ ושני בפנים: קדשים בחוץ ובפנים הראשון בכרת. משום שוחט בחוץ: ושניהם פסולים. ראשון משום שנשחט בחוץ ושני משום מחוסר זמן:

פערציג מלקות. אויב צוויא האבין גישאכטין. אונ אויב איינער האט גישאכטין קומט אים פערציג מלקות (קדשים בפנים) אויב ביידע (דיא קוה מיט דיא קאלב) זענען גיוועזן קרבנות. אונ מען האט זיא ביידע גישאכטין אין איין טאג אין דיא עזרה (הראשון כשר ופטור) דער ערשטער קרבן איז כשר אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים ופסול) אונ דעם אנדערין קומט פערציג מלקות. אויב צוויא האבין גישאכטין. אונ אויב איינער האט גישאכטין קומט אים פערציג מלקות. אונ דער קרבן איז פסול: ב (חולין וקדשים בחוץ) אויב דיא ביידע (דיא קוה אונ דיא קאלב) איינער איז גיוועזן א קרבן אונ איינער איז גיוועזן חולין. אונ ער האט גישאכטין ביידע אין איין טאג. פריער האט ער גישאכטין דיא חולין. דער נאך האט ער גישאכטין דעם קרבן אויסער דיא עזרה (הראשון כשר ופטור) דער ערשטער איז כשר אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים ופסול) אויף דעם אנדערין קומט פערציג מלקות. אונ ער איז פסול (קדשים וחולין בחוץ) אויב ער האט פריער גישאכטין דעם קרבן אויסער דיא עזרה. דער נאך האט ער גישאכטין דיא חולין אויסער דיא עזרה (הראשון חייב כרת ופסול) אויף דעם ערשטין קומט אים כרת. אונ ער איז פסול (והשני כשר) אונ דעם אנדערין מעג מען עסין (ושניהם סופגים את הארבעים) אויב צוויא מענטשין האבין גישאכטין. איינער דעם קרבן אונ איינער דיא חולין. קומט דעם פערציג מלקות אונ דעם פערציג מלקות. אונ אויב איינער האט גישאכטין ביידע. קומט אים אכציג מלקות (חולין וקדשים בפנים) אויב ער האט פריער גישאכטין דיא חולין אין דיא עזרה. דער נאך האט ער גישאכטין דעם קרבן אין דיא עזרה (שניהם פסולין) זענען ביידע פסול (והשני סופג את הארבעים) אויף דעם אנדערין קומט אים פערציג מלקות (קדשים וחולין בפנים) אויב ער הט פריער גשאכטין דעם קרבן אין די עזרה. דר נאך הט ער גשאכטין דיא חולין אין דיא עזרה (הראשון כשר ופטור) דער ערשטער איז כשר אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים ופסול) אויף דעם אנדערין קומט אים פערציג מלקות. אונ ער איז פסול (חולין בחוץ ובפנים) אויב ביידע זענען גיוועזן חולין. איינעם האט ער גישאכטין אויסער דיא עזרה. אונ איינעם האט ער גישאכטין אין דיא עזרה (הראשון כשר ופטור)

סופג את הארבעים ופסול. קדשים בחוץ ובפנים הראשון חייב כרת (ושניהם פסולים) ושניהם סופגים את הארבעים. חולין בפנים ובחוץ הראשון פסול ופטור. והשני סופג את הארבע' וכשר. קדשים בפנים ובחוץ. הראשון כשר ופטור. והשני ספג את הארבע' ופסול: ג השוחט ונמצא טרפה. השוחט לעבודת כוכבים. והשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה. רבי שמעון פוטר וחכמים

ושניהם סופגים. ראשון משום שוחט חוץ ושני משום אותו ואת בנו: קדשים בפנים ובחוץ. השני סופג משום אותו ואת בנו ומשום שוחט חוץ לא לקי דמחוסר זמן הוא ואינו מתקבל בפנים: ג פרת חטאת. פרה אדומה דלאו לאכילה היא: ושור הנסקל. לאחר שנגמר דינו דקי"ל דאסור בהנאה אפי' שחטו: ועגלה ערופה. דס"ל דנאסרה מחיים ואפי' שחטה אסורה ובגמרא מסיק דפרת חטאת ועגלה ערופה אינה משנה דמיהן הויא שחיטתן שחיטה ראויה וצריך לססירן מן כמה ס דלא פטר בהו ר"ש: וחכמים מחייבין. הא דמחייבי חכמים בשוחט לע"ג לא שנו אלא ששחט ראשון לע"ג. ובא ב' ושחט לאכול. אבל ראשון לאכול ושני לע"ג. דבכך שחיטה בתחילה דמחייב עלה משום אותו ואת בנו אתי כמי דין קטלא עלויה פטור ממלקות דקם ליה בדרבה מיניה דתרתי לא עבדינן ביה. ופעמים שאפי' שחט ראשון לאכול ושני לע"ג חייב. כגון דאתרו ביה משום אותו ואת בנו. ולא אתרו ביה משום ע"ג דכיון דלא אתרו ביה משום ע"ג לא מקטיל. ולוקה

דער ערשטער איז כשר אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים ופסול) אויף דעם אנדערן קומט אים פערציג מלקות. אונ ער איז פסול (קדשים בחוץ ובפנים) אויב ביידע זענען גיוועזן קרבנות. איינעם האט ער גישאכטן אויסער דיא עזרה. אונ איינעם האט ער גישאכטן אין דיא עזרה (הראשון חייב כרת) אויף דעם ערשטין קומט אים כרת (ושניהם פסולים) אונ ביידע זענען פסול (ושניהם סופגים את הארבעים) אונ אויף ביידע קומט פערציג מלקות. אויף דעם ערשטין קומט פערציג מלקות. אונ אויף דעם אנדערין קומט פערציג מלקות (חולין בפנים ובחוץ) אויב ביידע זענען גיוועזן חולין. איינעם האט ער גישאכטין אין דיא עזרה. דער נאך האט ער גישאכטין דעם אנדערין אויסער דיא עזרה (הראשון פסול ופטור) דער ערשטער איז פסול אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים וכשר) אויף דעם אנדערין קומט אים פערציג מלקות. אונ מען מעג אים עסין (קדשים בפנים ובחוץ) אויב ביידע זענען גיוועזן קרבנות. איינעם האט ער גישאכטין אין דיא עזרה. דער נאך האט ער גישאכטין דעם אנדערין אויסער דיא עזרה (הראשון כשר ופטור) דער ערשטער איז כשר. אונ מען איז פטור (והשני סופג את הארבעים ופסול) אונ אויף דעם אנדערין קומט אים פערציג מלקות. אונ ער איז פסול: ג (השוחט ונמצא טרפה) אז ער האט גישאכטין אקוה מיט איר קאלב אין איין טאג. אונ איינער פון זייא איז טרייף גיווארין (השוחט לעבודת כוכבים) אדער ער האט גישאכטין איינע פון זייא צוא דיא עבודת כוכבים (והשוחט פרת חטאת) אדער ער האט גישאכטין דיא פרה אדומה מיט איר קאלב אין איין טאג (ושור הנסקל) אאקס האט גיהרגט אמענטשין אונ בית דין האבין גיפסקנט מען זאל אים הרגנן מיט שטיינער. אונ איינער האט גישאכטין דעם אקס מיט זיין מוטער אין איין טאג (ועגלה ערופה) דיא קאלב וואס מען האט איר גיבארפט אפ האקין דעם קאפ אזוי וויא עס שטייט אין דיא סדרה שופטים. אונ איינער האט איר גישאכטין מיט איר מוטער אין איין טאג (רבי שמעון פוטר) רבי שמעון זאגט עס קומט אים ניט קיין מלקות (וחכמים מחייבין) אונ דיא חכמים זאגין עס קומט אים יא מלקות וועין בהרע ב) השוחט

מחייבין. השוחט ונתנבלה בידו. והנוחר והמעקר פטור משום אותו ואת בנו. שנים שלקחו פרה ובנה. איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון. ואם קדם השני זכה. שחט פרה ואח"כ שני בניה סופג שמונים. שחט שני בניה ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים. שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט את בתה. ויש בשחיטה זו שני איסורים

משום אותו ואת בנו וכו' כחכמים: ונתנבלה בידו. שלא מדעת והנוחר. שתוחב הסכין בנחיריו וחותך: והמעקר. שעוקר הסימנים ממקומם חבור ואינו שוחטן: פטור. ואפילו לרבנן ולא דמיא לשחיטה דלעיל. דהתם שחיטה מעליא היכא ודבר אחר גורם לה ליפ ל אבל הכא ליכא שחיטה כלל: איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון. אם באו לב"ד שבא כאחד לשחוט וחברו מעכב עליו ואומר אני צריך יותר ממך אנו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שע"מ כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני

ועכשיו לעצמו היה הלוקח שוחט בכך שניה בתוספתא הלוקח מבעל הבית הוא קודם לבעל הבית שע"מ כן לקח ואם קדם השני זכה. שהקדים בעצמו כדי שלא יבוא לידי איסור ויש לו ריוח שאוכל היום בשר: סופג שמונים. דעל כל בן שחוטו עובר בלאו: סופג את הארבעים. דאין כאן שחיטת איסור אלא אחת: שחטה ואת בתה ואח"כ את בת בתה. יש כאן שני אותו ואת בנו: שחטה ואת בת בתה. אין כאן עדיין איסור: ואח"כ שחט את בתה. ויש בשחיטה זו שני איסורים

(ונתנבלה בידו) איינער האט געשאכטן א קוה מיט א קאלב אין איין טאג. און איינער פון זיי איז געווארן א נבלה ביי אים אין האנט. די שחיטה איז פסול געווארן (והנוחר) אדער איינעם פון די ביידע (די קוה אדער די קאלב) האט ער געשאכטן. און דאס אנדערע האט ער ניט געשאכטן. נאר ער האט אריין געשטעקט א מעסער אין די נאז לעבער ביז אין האלדז און האט צו געשניטן די סימנים (והמעקר) אדער ער האט אום געריסן די סימנים (פטור משום אותו ואת בנו) קומט אים ניט קיין מלקות אויף דעם לאו וואס מען טאר ניט שעכטן א מוטער מיט איר קינד אין איין טאג. ווייל איינס איז ניט געשאכטן (שנים שלקחו פרה ובנה) צוויי מענטשן האבן געקויפט. איינער האט געקויפט די קוה. און איינער האט געקויפט איר קאלב (איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון) וועלכער עס האט פריער געקויפט זאל פריער שעכטן. און דער אנדערער זאל שעכטן מארגן (ואם קדם השני) און אויב דער אנדערער האט פריער געשאכטן (זכה) האט ער זוכה געווען צו עסן פלייש פריער (שחט פרה ואחר כך שני בניה) אויב ער האט געשאכטן א קוה דער נאך אין דעם זעלביגען טאג האט ער געשאכטן אירע צוויי קינדער (סופג שמונים) שלאגט מען אים אכציג מלקות (שחט שני בניה ואחר כך שחטה) אויב ער האט געשאכטן צוויי קעלבער. דער נאך אין דעם זעלביגען טאג האט ער געשאכטן די קוה. די מוטער פון די צוויי קעלבער (סופג את הארבעים) שלאגט מען אים פערציג מלקות (שחטה ואת בתה ואת בת בתה) אויב ער האט געשאכטן די קוה. דער נאך האט ער געשאכטן איר טאכטער. איז איין עבירה. דער נאך האט ער געשאכטן איר טאכטערס א טאכטער. איז שוין צוויי עבירות. ווייל די צוויי זענען געשאכטן געווארן אין איין טאג (סופג שמונים) שלאגט מען אים אכציג מלקות (שחטה ואת בת בתה) אויב ער האט געשאכטן די קוה און נאך האט ער געשאכטן איר טאכטערס א טאכטער. האט ער נאך ניט געטאן קיין עבירה (ואחר כך שחט בתה) דער נאך האט ער געשאכטן די טאכטער פון די קוה

אותו ואת בנו נוהג באם ובנו ואותו נוהג
בהם כי זו בכלל נשחטה: סופג ארבעים.
דחד לאו הוא והאי שחיטה וחדא מעשה:
סומכוס אומר סופג שמונים. דס"ל לסומכוס
דמחייב בהתראה א'
ובלאו אחד ב' מלקיות.
וס"ל לרישא דקתני
בשעה ב' בניה.
והא"כ בהמה סופג
מ'. לסומכוס סופג
שמונים. וכך היא
בתוספתא בשעה האמה
בניה והא"כ שחטה.
סומכוס אומר משום
ר"מ חייב משום
המכה לאוין: בארבעה פרקים בשנה. דכך בלא היו אוכלים ערב י"כ אלא בכל שוק
ישראל נשחטות סעודות בד' פרקים הללו. ודגים כדמוכח בב"ר גבי הסוס חייטא דזבן
ישהם סוקין בהמה אינו לוקח אלא לשחוט מיד: בזמן שאין לו ריוח. הפסק בנתים

מיד לפיכך המוכר בהמה לחבירו ומכר האם
האם או בתה בו ביום צריך שיאמר לבני דע
לך שהיום מכרתי האם לשחוט או בתה מכרתי
לשחוט אלא כבר נשחטה: בי"ט האחרון של
חג. היו מרבים בשמחה
מפני הרגל בפני
עצמו הוא וחביב
עליהן. והאי דלא
חביב עי"ט ראשון של
חג משום דכ"ע טרידי
בסוכה ולולב ואין
להם פנאי לסעודות
בשחיטה: אף ערב
י"ה בגליל. ולא
ביהודה ובשאר ארצות

שחט בהמה. סופג את הארבעים.
סומכוס אומר משום ר"מ סופג שמונים.
בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה
לחבירו צריך להודיעו. אמה מכרתי
לשחוט. בתה מכרתי לשחוט. ואלו
הן עי"ט האחרון של חג. ועי"ט
הראשון של פסח. וערב עצרת. וערב
ר"ה. וכדברי ריה"ג אף ערב יוה"כ
בגליל. א"ר יהודה אימתי בזמן שאין

וואס יא איז דיא מוטער פון איר טאכטער. איז צוויא עבירות. נאר ווייל דיא צוויא עבירות זענען גיטאהן גיווארין מיט איין מאהל. דריבער (סופג את הארבעים) שלאגט מען אים נאר פערציג מלקות (סומכוס אומר משום רבי מאיר) סומכוס זאגט פון רבי מאירס וועגין (סופג שמונים) מען שלאגט אים אכציג מלקות. ווייל דאס איז צוויא עבירות. ואונ אז ער שעכט פריער צוויא קינדער דער נאך דיא מוטער האלט אויך סומכוס אז מען שלאגט אים אכציג מלקות) (בארבעה פרקים בשנה) פיר צייטין איז דא אין יאהר וואס יודין מאכין גרויסע סעודות. אונ אז איינער קויפט א בהמה קויפט ער איר געווים באלד צוא שעכטין. דריבער (המוכר בהמה לחברו) אז איינער ראובן פאר קויפט א בהמה צוא זיין חבר שמעון אין איינע פון דיא פיר צייטין. אונ דער ראובן האט דעם זעלביגען טאג פאר קויפט צוא איין אנדערין דיא מוטער פון דיא בהמה (צריך להודיעו) דארף ראובן זאגין צוא שמעון (אמה מכרתי לשחוט) דיא מוטער פון דיא בהמה האב איך היינט פאר קויפט צוא שעכטין. אונ אויב ראובן האט פאר קויפט דעם זעלביגען טאג דיא טאכטער פון דיא בהמה דארף ער זאגין צוא שמעון (בתה מכרתי לשחוט) דיא טאכטער פון דיא בהמה האב איך היינט פאר קויפט צוא שעכטין. זיא זאלין ניט שעכטין ביידע אין איין טאג (ואלו הן) דאס זענען דיא פיר צייטין (ערב יום טוב האחרון של חג) דער ערב יום טוב פון לעצטין טאג סוכות. פון שמיני עצרת (וערב יום טוב הראשון של פסח) אונ ערב יום טוב פון ערשטין טאג פסח (וערב עצרת) אונ ערב שבועות (וערב ראש השנה) אונ ערב ראש השנה (וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל) אונ אזוי וויא רבי יוסי הגלילי זאגט האט מען גימאכט אין גליל ערב יום הכפורים גרויסע סעודות פון פלייש פון בהמות. איז שוין פינף צייטין אין יאהר (אמר רבי יהודה) האט רבי יהודה גיזאגט (אימתי) ווען זאגין מיר אז דער פאר קויפער דארף אן זאגין דעם קויפער אז ער האט פאר קויפט דיא מוטער פון דיא בהמה אדער דיא טאכטער פון דיא בהמה (בזמן

לו ריוח. אבל יש לו ריוח א"צ לה דיע ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה שצריך להודיע. בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד:

ד בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו. אפילו שור שוה

שמכר האם היום: אבל יש לו ריוח. שמכר את הראשונה אתמול והשניה היום: א"צ להודיע. שאני אומר אתמול שחטה הראשון. פ"א בזמן שאין לו ריוח נחפז ומהיר לקנות שמראה שרוצה לשחוט היום אבל יש לו ריוח שאינו נחפז בקנייתו אינו חייב להודיע דשמא לצורך יום אחר הוא קונה. ור"י לפרושי מלתיה דת"ק אתי ולא לאפלוגי עליה: ומודה ר"י. אע"פ שלקח זה היום וזה למחר ולפי' שני אע"פ שאינו נחפז ומהיר לקנות: את האם לחתן ואת הבת לכלה. אורחא דמלתא נקט דאורח ארעא לעשות סעודה בבית החתן מרובה מבבית הכלה הלכך האם לחתן שהיא גדולה. והבת שהיא קטנה לכלה: ד משחיטין את הטבח בעל כרחו. שאם קבל דינר מלוקח ליתן לו בדינר בשר: אפילו שור שוה אלף זוז שוחטו בע"כ. אע"פ שאין לו לוקחים לאחר

שאין לו ריוח) אז עס איז ניטא קיין דער ווייטערונג. נאר היינט האט ער פאר קויפט די מוטער אדער די טאכטער. האבין מיר מורא טאמער וועלין ביידע שעכטין אין איין טאג. דריבער דארף ער אים זאגין היינט האב איך פאר קויפט די מוטער אדער די טאכטער (אבל יש לו ריוח) אבער אז עס איז דא אדערווייטערונג. דהיינו ער האט פאר קויפט די מוטער אדער די טאכטער נעכטין. און די בהמה פאר קויפט ער היינט (אין צריך להודיע) דארף ער ניט זאגין. אז ער האט פאר קויפט אמוטער אדער אטאכטער. נאר ער שווייגט און זאגט גאר ניט. ווייל געוויס דער וואס האט נעכטין גי קויפט האט נעכטין גישאכטין (ומודה רבי יהודה) און רבי יהודה איז מודה (במוכר את האם לחתן) אויב ער האט פאר קויפט די מוטער (די קוה) צו א חתן (ואת הבת לכלה) און די טאכטער (די קאלב) פאר קויפט ער צו דעם היגום כלה. אפילו ניט אין דעם זעלביגען טאג (שצריך להודיע) דארף ער אן זאגין די כלה אז די מוטער פון די קאלב האט ער פאר קויפט צו איר חתן (בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד) ווייל מען ווייס אז ביידע (דער חתן מיט די כלה) שעכטין זייערע בהמות אין איין טאג. און זייא וועלין וויסען אז די קוה מיט די קאלב איז אמוטער מיט אטאכטער וועלין זייא ניט שעכטין אין איין טאג: ד (בארבעה פרקים אלו) אין די פיר צייטין (משחיטין את הטבח בעל כרחו) פאר צייטין איז גיוועזן דער מנהג דער טבח וואס פאר קויפט פלייש אז ער האט גיוואלט שעכטין אבהמה צו פאר קויפין. פלעגט ער צו זאמען געמען געלט פון בעלי בתים (איינער פלעגט קויפין פלייש פאר אגילדין איינער פאר עטליכע גילדין). אז דער טבח האט גיזעהן ער האט שוין אזוי פיל געלט צו זאמען גינומען וויא פיל די בהמה קאסט. פלעגט ער שעכטין די בהמה. און פלעגט צו טיילין די פלייש צו די בעלי בתים וואס ער האט בייא זייא גינומען דאס געלט. און אז דער טבח האט ניט גיקענט צו זאמען געמען אזוי פיל געלט וויא די בהמה קאסט. האט ער ניט גישאכטין די בהמה. נאר אדער די בעלי בתים האבין גיווארט. אדער זייא האבין אפ גינומען זייערע געלט צו ריק. זאגט די משנה אין די פיר צייטין אין יאהר אז דער טבח האט גינומען געלט פון בעלי בתים ער זאל זייא געבין פלייש. אפילו ער האט נאך ניט צו זאמען גינומען אזוי פיל וויא די בהמה קאסט. פון דעסטוועגין נייט מען דעם טבח ער זאל שעכטין די בהמה און ער זאל געבין פלייש צו די מענטשין וואס ער האט בייא זייא גינומען געלט איף פלייש (אפילו שור שוה אלף דינרין) אפילו דער אקס פון טבח איז ווערט טויזענד

כבשר לפי שד"ת מעות קונות ומעת שקבל המוכר הדינר קנה הלוקח הבשר ולא תיקנו חכמים שמשיכה קונה ולא מעות אלא גזירה שמא יאמר לו מוכר לקונה נשרפו חטיך בעליה דאי מוקמת להו לפירי במתני' שלוקח משכן שמעות . אי מתרמי דליקה בבית שמוכר שפירות שם לא טרח לאצולינהו אבל לאחר שמשך מסתמא ממטי להו לביתיה . וכל' פרקים אלו כשמידו חכמי' דבריה'על ד"ת שמעות קונות:לפיכך אם מת מת ללוקח .

ומפסיד לדינר שהרי ברשותו מת : אינו כן . דבעינן משיכה וכ"ז שלא משך חוזר בו השבח :

ה יום אחד האמור באותו ואת בנו כו' . לפי שפרשת אותו ואת בנו סמוכה לקדשים . דכתיב ירצה לקרבן אשה וסמיך ליה או"ב ובקדשים לילה הולך אחר היום דכ (ויקרא ז) ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר אלמא לילה שלאחריו קרוי יום קרבנו עד הבקר יכול אף זה כן [נאמר כאן יום אחד] ונאמר במעש' בראשית יום אחד וכו' :

אלף דינרין ואין לו ללוקח אלא דינר . כופין אותו לשחוט . לפיכך אם מת . מת ללוקח . אבל בשאר ימות השנה אינו כן . לפיכך אם מת . מת למוכר :

ה יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה . את זו דרש שמעון בן זומא . נאמר במעשה בראשית (בראשית א) יום אחד . ונאמר באותו ואת בנו (ויקרא כב) יום אחד . מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה. אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה :

גילדין ואין לו ללוקח אלא דינר) אונ דער וואס האט גיקויפט דיא פלייש . האט נאר גיקויפט פאר איין גילדין (כופין אותו לשחוט) פון דעסטוועגין נייט מען דעם טבח ער זאל שעכטין דעם אקס . אונ ער זאל אים געבין פלייש פאר אגילדין . ווארום מן התורה וויא דער טבח האט נאר צוא גינומען דעם גילדין פון דעם מענטש . האט שוין דער מענטש אחלק אין דעם אקס פאר זיין גילדין . אזוי וויא ער וואלט גיוועזן אשותף . דריבער קען ער נייטין דעם טבח ער זאל שעכטין דעם אקס (לפיכך) דריבער וויל ער איז אשותף (אם מת) אויב דער אקס איז גיפיינגערט (מת ללוקח) איז ער גיפיינגערט צוא דעם וואס האט גיקויפט פאר דעם גילדין . ער האט שאדין זיין גילדין (אבל בשאר ימות השנה) אבער אין דיא אנדערע טעג פון יאהר . אנ[..]ין יאהר (אינו כן) איז ניט אזוי דער דין . אז אייגער גיט צוא אטבח געלט אויף פלייש . האט ער ניט קיין חלק אין דיא בהמה . נאר אז דער טבח וויל ניט ער אים פלייש . אונ אז ער וויל ניט ער אים צוא ריק זיין געלט (לפיכך אם מת) דריבער אויב דיא בהמה פיינגערט (מת למוכר) איז זיא גיפיינגערט צום פאר קויפער צום טבח . אונ דער טבח מוז יעדין צוא ריק געבין זיין געלט : ה (יום אחד האמור באותו ואת בנו) וואס עס שטייט ביא אותו ואת בנו" . אז מען טאר ניט שעכטין אמוטער מיט איר קינד אין איין טאג (היום הולך אחר הלילה) דער טאג גייט נאך דיא פריערדיגע נאכט . אז מען שעכט דיא מוטער ביא נאכט . טאר מען ניט שעכטין איר קינד דעם מארגינדיגען טאג (את זו דרש רבי שמעון בן זומא) דאס האט רבי שמעון בן זומא גידרשת (נאמר במעשה בראשית יום אחד) ביא דיא בשאפונג פון דיא וועלט שטייט "יום אחד" איין טאג (ונאמר באותו ואת בנו יום אחד) אונ ביא אותו ואת בנו שטייט אויך "יום אחד" איין טאג (מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה) אזוי וויא דער "יום אחד" איין טאג . וואס שטייט ביא דיא בשאפונג פון דיא וועלט . גייט דאך דער טאג נאך דיא פריערדיגע נאכט (אף יום אחד האמור באותו ואת בנו) אזו דער "יום אחד" איין טאג וואס עס שטייט ביא דעם דין פון אותו ואת בנו (מען זאל ניט שעכטין אמוטער מיט איר קינד אין איין טאג (היום הולך אחר הלילה) גייט דער טאג נאך דיא פריערדיגע נאכט :

פרק ו **כיסוי** הדם נו"ג בארץ ובחו"ל. בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין אבל לא במוקדשין. ונוהג בחיה ובעוף ובמזומן ובשאינו מזומן. ונוהג בכוי מפני שהוא ספק. ואין שוחטין אותו ביו"ט. ואם שחטו אין מכסין את דמו: **ב** השוחט ונמצא טרפה. והשוחט לע"ג והשוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ. חיה ועוף הנסקלים ר"מ מחייב וחכמים פוטרין. השוחט ונתנבלה בידו. הנוחר

פרק ו **כיסוי** הדם כו'. משום דבעי למתני בחולין אבל לא במוקדשין נקט לכולהו: במוקדשין. חטאת העוף ועולת העוף וכן קדשי בדק הבית אם עבר ושחטן אין טעונים כסוי: ונוהג בחיה ובעוף. למעוטי בהמה דל"א בהמה בכלל חיה. ונפקא לן מדכ' בבכור בעל מום (דברים טו) על הארץ תשפכנו כמים מה מים אין טעונין כסוי אף דם בהמה אינו טעון כסוי: במזומן. עוף הגדל בבית: ונוהג בכוי. בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם חיה היא וטעונה כסוי. אם בהמה ואינה טעונה כסוי: ואין שוחטים אותו בי"ט. משום דלמא לא בעי כסוי ומספיקא לא מחללין יו"ט: ואם שחטו בי"ט אין מכסין את דמו. ואפי' היה לו עפר מוכן או אפר שמא יאמר כוי חיה ודאי הוא ולפיכך כסה דמו בי"ט ויבא להתיר חלבו: **ב** ר"מ מחייב. דסבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה: וחכמים פוטרים. דסברי לאו שמה שחיטה והל' כחכמים:

פרק ו א (כיסוי הדם) וואס מען מוז צודעקן דיא בלוט פון אחיה אונ פון אעוף ווען מען שעכט זייא (נוהג בארץ ובחוץ לארץ) דאס מוז מען טאהן אין ארץ ישראל אונ אויסער ארץ ישראל (בפני הבית ושלא בפני הבית) ביי ווען דער בית המקדש איז גיוועזן. אונ ביי ווען דער בית המקדש איז ניטא (בחולין אבל לא במוקדשין) אז מען שעכט אחיה אדער אעוף וואס זענען ניט הייליג. דארף מען צו דעקין זייערע בלוט. אבער אז מען שעכט אחיה אדער אעוף וואס איז הייליג דארף מען ניט צו דעקן אירע בלוט (ונוהג בחיה ובעוף) דיא בלוט פון אחיה אונ פון אעוף דארף מען צו דעקן. אבער די בלוט פון אבהמה דארף מען ניט צו דעקן (ובמזומן ובשאינו מזומן) ביי דיא בלוט פון דיא חיות אונ פון דיא עופות וואס אדעוועזען זיך אין שטוב. אונ ביי דיא בלוט פון דיא חיות אונ פון דיא עופות וואס אדעוועזען זיך אין פעלד. דארף מען אלין צוא דעקן (ונוהג בכוי) אז מען שעכט אכוי דארף מען צו דעקן דיא בלוט (מפני שהוא ספק) ווייל עס איז אספק וואס אכוי איז. אחיה צו אבהמה (ואין שוחטין אותו ביום טוב) מען טאר ניט שעכטין אכוי אום יום טוב. טאמער איז ער אבהמה טאר מען דאך ניט נעמען ערד צום צו דעקן דיא בלוט זיינע (ואם שחטו) אונ אויב מען האט אים גישאכטין אום יום טוב (אין מכסין את דמו) טאר מען ניט צו דעקן דיא בלוט אום יום טוב: ב (השוחט ונמצא טרפה) אויב מען האט גישאכטין אחיה אדער אעוף אונ זייא זענען טריף גיווארין (והשוחט לעבודת גלולים) אדער ער שעכט צוא דיא עבודת כוכבים (והשוחט חולין בפנים) אדער ער האט גישאכטין אפראסטע טויב ניט אקרבן אין דיא עזרה (וקדשים בחוץ) אדער ער האט גישאכטין אטויב וואס איז אקרבן אויסער דיא עזרה (חיה ועוף הנסקלים) אדער ער האט גישאכטין אחיה אדער אעוף וואס זיי האבין גיהרגת אמענטשין אונ בית דין האבין גיפסקנת מען זאל זייא הרגנן מיט שטיינער (רבי מאיר מחייב) רבי מאיר זאגט מען מוז צו דעקן זייער בלוט (וחכמים פוטרין) אונ דיא חכמים זאגין מען דארף ניט צו דעקן זייער בלוט (השוחט ונתנבלה בידו) אויב ער האט גישאכטין אחיה אדער אעוף. אונ זיי זענען גיווארין אנבלה ביי אים אין

והמעקר פטור מלכסות: **ג** חש״ו ששחטו ואחרים רואין אותן חייב לכסות. בינן לבין עצמם פטור מלכסות. וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם. בינן לבין עצמן ר״מ מתיר לשחוט אחריהן וחכמים אוסרים ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים: **ד** שחט מאה חיות במקום אחד. כיסוי אחד לכולן. מאה עופות במקום אחד כסוי אחד לכולן.

ג ואחרים רואין אותן. דהכה״ג שחיטתו כשרה: חייבין לכסות. דאותן אחרים שרואים חייבים לכסות כדתנן לקמן שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות: פטור מלכסות. ר״מ קאמר לה דסבר שחיטת חש״ו בינן לבין עצמן נבלה גמורה היא הואיל ורוב מעשיהן מקולקלין ורבנן פליגי עליה דר״מ בין ארישא בין אסיפא אלא דנטרי ליה עד דאסיק למלתיה וסדר פליגי עליה וסברי רבנן דספק נבלה היא לא נבלה ודאית הלכך לענין כסוי חייבי׳ לכסות ואין שוחטין אחריהן אותו ואת בנו דשמא שחיטה מעלייתא היא והלכה כר״מ:

האנט. דיא שחיטה איז פסול געווארן (הנותר) אדער ער האט אריין געשטעקט אמעסער אין דיא גאז לעבער ביז אין האלדז אונ האט צו שניטען דיא סימנים (והמעקר) אדער ער האט אוים געריסען דיא סימנים (פטור מלכסות) דארף מען ניט צו דעקן דיא בלוט: ג (חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותן חייב לכסות) אויב אטויבער אדער אמשוגענער אדער אקינד האבין געשאכטין אחיה אדער אעוף. אונ מענטשין האבין געזעהן אז זייא האבין גוט געשאכטין. איז דאך דיא שחיטה כשר. דארפין דיא מענטשין צו דעקן דיא בלוט (בינן לבין עצמם) אויב דער חרש שוטה וקטן האבין געשאכטין אונ קיינער האט ניט געזעהן (פטור מלכסות) דארף מען ניט צו דעקן דיא בלוט. ווייל זייער שעכטין איז גלייך וויא זייא וואלטין גיהרגת. אונ דיא חיה אדער דער עוף זענען אנבלה (וכן לענין אותו ואת בנו) אונ אזוי איז דער דין ביי שעכטין אמוטער מיט איר קאלב אין איין טאג (ששחטו ואחרים רואין אותן) אויב אחרש אדער אשוטה אדער אקטן האבין געשאכטין א קוה. אונ אנדערע מענטשין האבין געזעהן אז זייא האבין גוט געשאכטין (אסור לשחוט אחריהם) טאר מען ניט שעכטין דיא קאלב פון דיא קוה אין דעם זעלביגען טאג (בינן לבין עצמן) אויב דער חרש שוטה וקטן האבין געשאכטין אונ קיינער האט ניט געזעהן (רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן) רבי מאיר זאגט מען מעג שעכטין דיא קאלב פון די קוה אין דעם זעלביגען טאג. ווייל דער שעכטין פון דיא קוה איז ניט קיין שחיטה. עס איז גלייך וויא זייא וואלטין דיא קוה גיהרגת (וחכמים אוסרים) אונ דיא חכמים זאגין מען טאר ניט שעכטין דיא קאלב פון די קוה אין דעם זעלביגען טאג. ווייל ביי די חכמים איז געוועזן אספק אויף דיא שחיטה פון אחרש שוטה וקטן. צוא זיא איז כשר. צו ניין. דריבער זאגין דיא חכמים אז דער חרש שוטה וקטן האבין געשאכטין אחיה אדער אעוף דארף מען צו דעקן דיא בלוט. אונ אויב זייא האבין געשאכטין אקוה טאר מען ניט שעכטין די קאלב פון דיא קוה אין דעם זעלביגען טאג (ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים) אונ די חכמים זענען מודה אויב מען האט געשאכטין די קאלב פון דיא קוה אין דעם זעלביגען טאג. שלאגט מען אים ניט פערציג מלקות: ד (שחט מאה חיות במקום אחד) אויב מען האט געשאכטין אפילו הונדערט חיות אויף איין ארט (כיסוי אחד לכולן) דעקט מען צו איין מאל מיט ערד אויף דיא גאנצע בלוט (מאה עופות במקום אחד) אויב מען האט געשאכטין אפילו הונדערט עופות אויף איין ארט (כיסוי אחד לכולן) דעקט מען צו איין מאל מיט

חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן ר' יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט את העוף. שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות. כסהו ונתגלה פטור מלכסות. כסהו הרוח חייב לכסות: ה דם שנתערב במים. אם יש בו מראית דם חייב לכסות. נתערב ביין רואין אותו כאילו הוא מים. נתערב בדם הבהמה. או בדם החיה רואין אותו כאילו היא מים. ר' יהודה

ד שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט את העוף. דכתיב (ויקרא יז) חיה או עוף הפסיק זה מזה שטעון כסוי לכל אחד ואחד. ורבנן סברי האי או מבעי ליה לחלק דאי לאו או ה"א ה"ל כסוי אלא"כ שחט שניהם וכלל מודים דלענין ברכה אינו מברך אלא ברכה אחת ואין הלכה כר"י: וראהו אחר חייב לכסות. דכתיב בפרשת כסוי הדם ואמר לבני ישראל מלוה זו הטא על כל בני ישראל: כסהו הרוח חייב לכסות. ולא שנו אלא שחזר ונתגלה אבל לא חזר ונתגלה פטור מלכסות: ה נתערב ביין. שהוא אדום ואין מראה הדם ניכר בו: רואין אותו יין כאלו הוא מים. ואם היה מראית דם ניכר במים כשיעור זה חייב לכסות: נתערב בדם בהמה. דלאו בר כסוי הוא והיינו דם בהמה: או בדם החיה. כדם היקז של חיה: רואין אותו. שאינו טעון כסוי: כאילו הוא מים. ואם היה הדם הזה

ערד אויף דיא גאנצע בלוט (חיה ועוף במקום אחד) אויב מען האט גישאכטין חיות מיט
עופות אויף איין ארט. אונ עס איז גיגאסין גיווארין איין בלוט אויף דיא אנדערע (כיסוי
אחד לכולן) דעקט מען צו איין מאהל מיט ערד אויף דיא גאנצע בלוט. רבי יהודה זאגט
(שחט חיה יכסנה) אז מען שעכט א חיה זאל מען צו דעקן דיא בלוט (ואחר כך ישחוט
את העוף) דער נאך זאל מען שעכטין דעם עוף אויף דיא ערד וואס ער האט גישאטין אויף
דיא בלוט פון דיא חיה (שחט ולא כסה) אויב דער וואס האט גישאכטין דיא חיה אדער
דעם עוף האט ניט צו גידעקט דיא בלוט (וראהו אחר) אונ איין אנדערער זעהט די בלוט
איז ניט צוא גידעקט (חייב לכסות) מוז ער צו דעקן (כסהו ונתגלה) אויב ער האט צוא
גידעקט. אונ עס איז אפ גידעקט גיווארין (פטור מלכסות) דארף ער ניט נאך אמאהל צו
דעקן (כסהו הרוח) אויב דער ווינט האט צו גידעקט דיא בלוט. אונ עס איז אפ גידעקט
גיווארין (חייב לכסות) מוז ער נאך אמאהל צו דעקן דיא בלוט: ה (דם שנתערב במים)
אויב דיא בלוט פון דיא חיה אדער פון דעם עוף איז צו מישט גיווארין מיט וואסער (אם
יש בו מראית דם חייב לכסות) אויב עס זעהט אוים אזוי וויא בלוט. מוז מען צו דעקן
(נתערב ביין) אויב דיא בלוט איז צו מישט גיווארין מיט רויטין ווייך. אונ מען דער קענט
ניט דיא בלוט אין דיא ווייך (רואין אותו כאילו הוא מים) זעהן מיר אויב עס וואלט גיוועזן
וואסער אזוי פיל וויא דיא ווייך. וואלט דיא וואסער אויס גיזעהן אזו וויא בלוט. דארף
מען דיא ווייך צו דעקן מיט ערד (נתערב בדם הבהמה או בדם החיה) אויב דיא בלוט וואס
איז ארויס גיגאנגען פון א עוף אדער פון א חיה ווען מען האט זייא גישאכטין. איז צו מישט
גיווארין מיט דיא בלוט פון א בהמה וואס מען דארף ניט צו דעקן. אדער מיט דיא בלוט
פון א חיה וואס פון איר איז ארויס גיגאנגען בלוט וואס זיא האט זיך א קלאפ גיטאהן אן
א שטיין וואס מען דארף ניט צו דעקן (רואין אותו כאילו הוא מים) זעהן מיר אויב עס
וואלט גיוועזן וואסער אזוי פיל וויא דיא בלוט וואס מען דארף ניט צו דעקן. וואלט דיא
וואסער אויס גיזעהן אזוי וויא בלוט. דארף מען דיא צוא מישטע בלוט אויך צו דעקן.
רבי יהודה זאגט (אין דם מבטל דם) אפילו די בלוט וואס מען דארף ניט צו דעקן איז פיל.

אומר אין דם מבטל דם: ו דם הניתז ושעל הסכין. חייב לכסות. אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא. אבל יש שם דם שלא הוא. פטור מלכסות: ז במה מכסין ובמה אין מכסין. מכסין בזבל הדק ובחול הדק. בסיד ובחרסית ובלבנה ובמגופה שכתשן. אבל אין מכסין לא בזבל הגס. ולא בחול הגס. ולא בלבנה ומגופה שלא כתשן. ולא יכפה עליו את הכלי. כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל דבר שמגדל בו צמחין מכסין בו. ושאינו מגדל צמחין אין מכסין בו:

של שחיטת חיה ועוף ניכר בו חייב לכסות: אין דם מבטל דם. ואפילו אין מראית דם ניכרת במים כמות דם בהמה זה אין דם החיה בטל דקסבר ר"י מין במינו לא בטיל. ואין הלכה כר"י: ו דם הניתז. על גבי הכותל: אימתי. לפרושי קא אתי ולא לאפלוגי: ז ובחול הדק. כל שאין היוצר צריך לכתשו: חרסית. שחיקת חרסין: ובמגופה כסוי של חרס שעל פי החבית: דבר שאין מגדל בו צמחים אין מכסים בו. וסיד וחרסית ולבנה ומגופה שכתשן דתנן לעיל שמכסין בהן אע"ג שאין מגדלים צמחין. הואיל ומעיקרא קודם שנעשית בהן מלאכה היו מגדלים צמחים מכסין בהן והאי כללא דרבן שמעון ב"ג לאו

אז עס וואלט געוועזן וואסער אזוי פיל וויא דיא בלוט וואס מען דארף ניט צו דעקן. וואלט מען ניט דער קענט אין דיא וואסער דיא בלוט וואס מען דארף צו דעקן. ווייל די וואסער איז פיל. דארף מען דאך דיא וואסער ניט צו דעקן. ווייל דיא בלוט ווערט בטל אין דיא וואסער. אבער דיא צו מישטע בלוט דארף מען יא צו דעקן. ווייל דיא בלוט וואס מען דארף צו דעקן ווערט ניט בטל אין דיא בלוט וואס מען דארף ניט צו דעקן. ווארום בלוט ווערט ניט בטל אין בלוט. ווייל ביידע זענען איין מין: ו (דם הניתז) דיא בלוט פון א חיה אדער פון אעוף וואס האט ארויף געשפריצט אויף דיא וואנט (ושעל הסכין) אונ דיא בלוט וואס אויף דעם חלף (חייב לכסות) דארף מען צו דעקן מיט ערד (אמר רבי יהודה) האט רבי יהודה געזאגט (אימתי) ווען דארף מען צו דעקן דיא בלוט וואס אויף דיא וואנט אונ וואס אויף דעם חלף (בזמן שאין שם דם אלא הוא) אז עס איז ניטא קיין אנדער בלוט צוא צו דעקן נאר דיא וואס אויף די וואנט אונ אויף דעם חלף (אבל יש שם דם שלא הוא) אבער אז אויסער דיא בלוט וואס אויף דיא וואנט אונ וואס אויף דעם חלף. איז דא בלוט אויף דיא ערד אויך וואס מען דארף זייא צו דעקן (פטור מלכסות) דארף מען ניט צו דעקן דיא בלוט וואס אויף דיא וואנט אונ ניט דיא בלוט וואס אויף דעם חלף: ז (במה מכסין) מיט וואס מעג מען צו דעקן די בלוט (ובמה אין מכסין) אונ מיט וואס טאר מען ניט צודעקן דיא בלוט (מכסין בזבל הדק) מען מעג צו דעקן מיט דינע מיסט (ובחול הדק) אונ מיט דינע זאמד (בסיד) מיט צו שטויסענע וואפנע (ובחרסית) מיט צו שטויסענע שארבינס (ובלבנה) אונ מיט צו שטויסענע ציגול (עת"ט) (ובמגופה שכתשן) אונ מיט דעם ערדענעם שפונד פון פאס אויב מען האט אים צו שטויסען מעג מען צו דעקן (אבל אין מכסין לא בזבל הגס) אבער מען טאר ניט צו דעקן. ניט מיט גראבע מיסט (ולא בחול הגס) אונ ניט מיט גראבע זאמד (ולא בלבנה ומגופה שלא כתשן) אונ ניט מיט ציגול אונ ניט מיט דעם ערדענעם שפונד פון פאס. אויב מען האט זייא ניט צו שטויסען (ולא יכפה עליו את הכלי) אז ער דעקט אריבער אכלי אויף דיא בלוט. דאס הייסט ניט צו גידעקט (כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל) רבן שמעון בן גמליאל האט געזאגט אכלל (דבר שמגדל בו צמחין) די זאך אז מען פאר זייט אין איר וואקסט (מכסין בו) מעג מען מיט אים צו דעקן דיא בלוט (ושאינו מגדל צמחין) אונ די זאך אז מען פאר זייט אין איר וואקסט ניט (אין מכסין בו) טאר

דוקא. דהא נכורה של חרסים דקה ונעורת כף. אין לו כף ירך דומה לשל אדם שהוא
בל פכתן אמריק בברייתא דנוכסין בכן אף ע"ג עגול אלא כבבר שעל סקולים של עוף ברוחב
דהיכן מגדלין למחין. ואפר מכסים בו משום הוא ואם נמצא עוף שיש לו כף עגול. גיד
דאקרי עפר דכתיב (במדבר יט) מעפר שריפת הנשה שלו אסור: ונוהג בשליל בן תשעה

סהעולה וכן מכסים בשוקת הזהב דכתיב (איוב כח) ועפרות זהב לו:

פרק ז גיד הנשה. ובמוקדשים. אף לו עולה שכולה כליל מוציא את הגיד ומשליכו על השפך הצבור במזבח הקרוי תפוח. ואינו מקריבו עם הבשר: שאין לו

פרק ז גיד הנשה נוהג בארץ ובח"ל. בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין ובמוקדשים. ונוהג בבהמה ובחיה. בירך של ימין ובירך של שמאל. ואינו נוהג בעוף. מפני שאין לו כף. ונוהג בשליל. ר' יהודה אומר אינו נוהג בשליל. וחלבו מותר. ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה דברי ר"מ. וחכ"א נאמנין עליו ועל

חי הנמלא בבהמה: ר"י אומר אינו נוהג בשליל. ואין הלכה כר' יהודה: וחלבו. של שליל מותר. פירוש אחר וחלבו של גיד כלומר שומנו של גיד מותר לדברי הכל אלא שישראל קדושים נהגו בו איסור: ואין הטבחים נאמנים לומר נטלנוהו מפני שטורח הוא להם

מען גיט צו דעקין מיט אים די בלוט וועין ברע"ב:

פר׳ ז א (גיד הנשה נוהג בארץ ובחוצה לארץ) אין דיא תורה איז די סדרה וישלח שטייט אז יודין זאלין ניט עסין דעם גיד הנשה. זאגט די משנה סיי דיא יודין וואס זענען אין ארץ ישראל אונ סיי דיא יודין וואס זענען אויסער ארץ ישראל. טארין ניט עסין דעם גיד הנשה (בפני הבית ושלא בפני הבית) ווען דער בית המקדש איז געוועזן אונ ווען דער בית המקדש איז ניטא. טאר מען אלין ניט עסין דעם גיד הנשה (בחולין ובמוקדשים) פון דיא בהמות וואס מען עסט זייא דארף מען ארויס נעמען דעם גיד הנשה. אונ פון דיא קרבנות וואס מען איז מקריב אויף דעם מזבח. אפילו אעולה וואס זיא ווערט אין גאנצין פאר ברענט אויף דעם מזבח. מוז מען אויך ארויס נעמען דעם גיד הנשה (ונוהג בבהמה ובחיה) פון א בהמה אונ פון א חיה מוז מען ארויס נעמען דעם גיד הנשה (בירך של ימין ובירך של שמאל) מען מוז ארויס נעמען דעם גיד הנשה פון די רעכטע פאלקע אונ פון די לינקע פאלקע (ואינו נוהג בעוף) אונ פון א עוף דארף מען ניט ארויס נעמען דעם גיד הנשה (מפני שאין לו כף) ווייל דיא פאלקע איז ניטא אינווייניג אויף דעם ביין אזוי וויא אלעפיל (ונוהג בשליל) אז מען האט גישאכטין א בהמה דער נאך האט מען גיעפינט דעם בויך אונ מען האט גיפונען אינווייניג א קאלב א לעבעדיגע וואס דיא מוטער האט איר גיטראגין ניין חדשים. ודיא קאלב הייסט שליל) מוז מען פון איר אויך ארויס נעמען דעם גיד הנשה. רבי יהודה זאגט (אינו נוהג בשליל) פון דעם שליל דארף מען ניט ארויס נעמען דעם גיד הנשה (וחלבו מותר) אונ דיא חלב פון דעם שליל מעג מען עסין וואך א פשט איז. דיא חלב (דיא פעטס) פון דעם גיד הנשה מעג מען עסין. נאר ווייל דיא יודין זענין הייליג ווילען זיי ניט עסין דיא פעטס פון דעם גיד הנשה (ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה) אז דער טבח וואס פאר קויפט פליישו זאגט ער האט ארויס גינומען דעם גיד הנשה. זאל מען אים ניט גלויבן. נאר מען מוז אליין זעהן אויב עס איז אמת (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (והחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (נאמנין עליו ועל החלב) א טבח איז בגלויבט צוא

החרב: ב שולח אדם ירך לנכרי. שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו ניכר. הנוטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו. רבי יהודה אומר כדי לקיים בו מצות נטילה: ג האוכל מגיד הנשה כזית. סופג ארבעים. אכלו ואין בו כזית חייב. אכל מזה כזית. ומזה כזית. סופג שמונים. רבי יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים: ד ירך שנתבשל בה גיד הנשה. אם יש בה בנותן טעם. הרי זו אסורה. כיצד

לחטט אחריו. ואין הלכה כר"מ: ב שולח אדם ירך וכו'. ואין חוששים שמא יראנה ישראל כששולחה לו ויחזור ויקנה אותה מן הנכרי ויאכלנה בגידה כיון דשלימה הוא מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נחטט סימנה והלוקח מבין שלא ניטלו ואוכלו: שיטול את כולו. יחטט אחריו: לקיים בו מצות נטילה. גוממו מלמעלה ודיו: ג אכלו ואין בו כזית חייב. משום דבריה הוא וחייב בכל שהוא כאוכל נמלה כל שהוא שחייב: מזה כזית:

מירך של ימין כזית. וכן מירך של שמאל: אינו סופג אלא ארבעים. דסבר ר' יהודה אינו נוהג אלא בשל ימין דדריש הירך המיומנת שבירך ואין הלכה כר' יהודה: ד כבשר בלפת. רואין כאילו הירך לפתות והגיד בשר ואילו היה נותן טעם בשר כשיעור הגיד בלפתות [כשיעור] הירך אסור. דבשיעורים הל' למשה מסיני וגמירי דבהכי משערים אע"פ שאילו היה כרוב. או קפלוט היה צריך פחות. או יותר. והא מתניתין אדחיא לה ואיכא

זאגין ער האט ארויס גינומען דעם גיד הנשה און ער האט ארויס גינומען די חלב: ב (שולח אדם ירך לנכרי שגיד הנשה בתוכה) אמענטש (איוד) מעג שיקען אנייט פלייש צו אגוי. אפילו דער גיד הנשה איז ניט ארויס גינומען גיווארין. ער איז נאך אין דיא פלייש און מיר האבין ניט מורא טאמער וועט איוד זיין ביי דעם גוי און ער וועט זעהן אז דיא פלייש איז געשיקט גיווארין פון איודין. וועט ער קויפין דיא פלייש פון דעם גוי. און ער וועט מיינען מען האט שוין ארויס גינומען דעם גיד הנשה. וועט ער עסין דיא פלייש אזוי וויא זיא איז מיט דעם גיד הנשה (מפני שמקומו ניכר) ווייל אז מען נעמט ארויס דעם גיד הנשה דער קענט מען. וועט דאך דער יוד זעהן אז דער גיד הנשה איז ניט ארויס גינומען גיווארין. וועט ער איהם ארויס נעמען (הנוטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו) דער וואס נעמט ארויס דעם גיד הנשה דארף ער זעהן ער זאל ארויס נעמען אין גאנצין. רבי יהודה זאגט (כדי לקיים מצות נטילה) ער זאל נאר ארויס נעמען דעם גיד הנשה וואס ליגט פון הויבין. ער זאל מקיים זיין דיא מצוה ארויס צו נעמען דעם גיד הנשה: ג (האוכל מגיד הנשה כזית) אז איינער עסט אשטיקול פון גיד הנשה גרויס וויא אאיילבירט (סופג ארבעים) שלאגט מען איהם פערציג מלקות (אכלו ואין בו כזית חייב) אויב ער האט אויף גיגעסין דעם גאנצין גיד הנשה. אפילו דער גאנצער גיד הנשה איז ניט גיוועזן גרויס וויא אאיילבירט. פון דעסטוועגין שלאגט מען איהם פערציג מלקות (אכל מזה כזית ומזה כזית) אויב ער האט גיגעסין אשטיקול גיד הנשה גרויס וויא אאיילבירט פון דיא רעכטע פאלקע. און ער האט גיגעסין אשטיקול גיד הנשה גרויס וויא אאיילבירט פון דיא לינקע פאלקע (סופג שמונים) שלאגט מען איהם אכציג מלקות. רבי יהודה זאגט (אינו סופג אלא ארבעים) מען שלאגט איהם נאר פערציג מלקות. ווארום רבי יהודה האלט דעם גיד הנשה פון דיא לינקע פאלקע מעג מען עסין: ד (ירך שנתבשל בה גיד הנשה) אויב מען האט גיקאכט אנייט פלייש מיט דעם גיד הנשה (אם יש בה בנותן טעם) אויב דער גיד הנשה גיט ארין אטעם אין דיא פלייש (הרי זו אסורה) איז דיא פלייש אסור (כיצד משערין אותה) וויא אזוי

הלכה דקי"ל אין בגידין בנותן טעם דבין נתבשל ובין צונן ובין צלי. מקליפו ומותר. ודוקא גיד אבל שומנו יש בו בנותן טעם ואם לא נטל שומנו אסור ונותן טעם כאמור במין במינו שאין אדם יכול לטעמו משערין אותו בששים: ה גיד הנשה שנתבשל עם הגידים. של היתר: בזמן שמכירו מקליפו לחוץ ואין כאן אלא פליטתו: בנותן טעם. אם יש בגיד

משערין אותה כבשר בלפת: ה גיד הנשה שנתבשל עם הגידים. בזמן שמכירו בנותן טעם. ואם לאו כולן אסורין. והרוטב בנותן טעם. וכן חתיכה של נבלה. וכן חתיכה של דג טמא. שנתבשלו עם החתיכות בזמן שמכירן בנותן טעם ואם לאו כולן

של היתר בנ"ט בכל אלו כולן אסורים: ואם לאו. שאינו מכירו: כולן אסורים. דבכל אחד יש לומר זה הוא. ולא בטיל ברובא דבריה הוא חשיב ובריה לא בטלה: בזמן שמכירן. נחתיכות שהאיסור מטעימין בנותן טעם. ואם אין בהן כדי לתת טעם בכל היתר. הרי ההיתר מותרות: ואם אין מכירן. כל החתיכות אסורות דבכל א' יש לחוש ולומר שמא זו היא

וויים מען אויב דער גיד הנשה האט אריין געגעבן א טעם אין דיא פלייש. אדער ניט (כבשר בלפת) מען נעמט פלייש אזוי גרויס וויא דער גיד הנשה איז. אונ מען נעמט לפת אזוי פיל וויא גרויס דיא זייט פלייש איז. אונ מען לייגט אריין די פלייש אין די לפת אונ מען קאכט זיי צו זאמען. אויב דיא פלייש גיט אריין א טעם אין די לפת. ווייסן מיר אז דער גיד הנשה הט אויך אריין געגעבן א טעם אין די פלייש. איז די פלייש אסור ולפת איז אזוי א מין ערד פריו: ה (גיד הנשה שנתבשל עם הגידים) אויב מען הט געקאכט דעם גיד הנשה מיט נאך אנדרי אדערן (בזמן שמכירו בנותן טעם) אויב ער דר קענט וועלכר איז דר גיד הנשה. נעמט ער ארויס דעם גיד הנשה. אונ די איבעריגע אדערן איז אזו דער דין. אויב דער גיד הנשה האט אין זייא אריין געגעבן א טעם זענען זייא אסור. אונ אויב דער גיד הנשה האט ניט אריין געגעבן א טעם אין זייא. זענען זייא מותר (ואם לאו) אונ אויב ער דער קענט ניט וועלכער איז דער גיד הנשה (כולן אסורין) זענען אלע אדערן אסור (והרוטב בנותן טעם) אונ דיא יאהך פון דיא אדערן איז אזוי דער דין. אויב דער גיד הנשה האט אריין געגעבן א טעם אין דיא יאהך. איז דיא יאהך אסור. אונ אויב דער גיד הנשה האט ניט אריין געגעבן א טעם אין דיא יאהך. איז דיא יאהך מותר (וכן חתיכה של נבלה) אונ אזוי איז דער דין אויב א שטיק פלייש פון א נבלה איז געקאכט געווארן מיט שטיקער פלייש כשרה (וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלו עם החתיכות) אונ אזו איז דער דין אויב א שטיק פיש טרפה איז געקאכט געווארן מיט שטיקער כשרה פיש (בזמן שמכירן) אויב ער דער קענט דיא שטיק נבלה אדער דיא שטיק טרפה פיש. נעמט ער ארויס דיא טרפה שטיק פיש אדער דיא שטיק נבלה (בנותן טעם) אויב דיא שטיק נבלה גיט אריין א טעם אין דיא שטיקער כשרה. אדער דיא טרפה שטיק פיש גיט אריין א טעם אין דיא כשרה שטיקער. זענען אלע טריף. אונ אויב דיא שטיק נבלה גיט ניט אריין א טעם אין דיא שטיקער כשרה. אדער דיא טרפה שטיק פיש גיט ניט אריין א טעם אין דיא שטיקער כשרה. זענען דיא כשרה שטיקער כשר (ואם לאו) אונ אויב מען דער קענט ניט דיא טרפה שטיק פיש. אדער מען דער קענט ניט דיא שטיק נבלה (כולן אסורות) זענען אלע שטיקער פלייש אדער אלע שטיקער פיש אסור צו עסן (והרוטב בנותן טעם) אויב דיא שטיק נבלה גיט אריין א טעם אין דיא יאהך. אדער דיא שטיק טרפה פיש גיט אריין א טעם אין דיא יאהך פון דיא פיש.

אסורות. והרוטב בנותן טעם: ך נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה. ר׳ יהודה אומר אף בטמאה. א״ר יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה ועדיין

ואינה בטלה ברוב הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים: והרוטב מותר. אם אין בחתיכות האיסור כדי לתת טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות. והלכה למעשה באיסור שנתערב בהיתר מין במינו דליכא למיקם אטעמא אם תרומה היא שנתערבה בחולין יטעמנה כהן. ואם דבר איסור הוא יטעמנו נחתום עובד כוכבים. אם אומר שאין בתערובת טעם התרומה או טעם האיסור. הכל מותר וסימכוהו רבנן לנחתום עובד כוכבים. כיון דמלאכתו הוא לא משקר שלא יפסיד אומנתו. ואי נתערב מין במינו דליכא למיקם אטעמא או מין בשאינו מינו ואין כאן כהן או עו״ג שיוכל לסמוך עליו אם האיסור הוא חלב ודם נבלות וטריפות ושקצים ורמשים ובהמה ועופות ודגים טמאין וכיוצא בזה. משערים אותו בששים. אם יש ששים של היתר כנגד האיסור הכל מותר. ואם לאו הכל אסור. וכן שומן של גיד הנשה משערים אותו כנגד ס׳ של היתר. אבל כחל שנתבשל עם בשר משערים אותו בששים וכחל מן המנין מפני שאיסורו מדברי סופרים. וביצה שיש בו אפרוח שנתבשלה עם שאר ביצים של היתר צריכה ששים ואחת כנגדו. ואם האיסור הוא תרומה וחלה ובכורים. אם הוא מין במינו או מין בשאינו מינו. ואין שם כהן שיטעים משערין אותו במאה של חולין. ואם ערלה וכלאי הכרם משערים אותן במאתים. וכל השיעורים הללו משערים בכל מה שבקדרה ברוטב ובחתיכות ובתבלין ובקיפה. והוא הדין דק שבשולי הקדרה. וכמו שהוא בא לפנינו משערינן ליה. ולא משערין במאי דבלע קדרה מן ההיתר. לפי שאף מן האיסור נבלע ונתמעט מכמות שהיה. דהכי דהיתרא בלע דאיסורא נמי בלע: ך אינו נוהג בטמאה. שאם אכל גיד הנשה של טמאה. למאן דאמר יש בגידים בנותן טעם לוקה משום טמאה ולא משום גיד ולמאן דאמר אין בגידים בנ״ט פטור מכלום. דבטהרה הוא דתורה חייבה עליו. אבל בטמאה אינו נוהג: מבני יעקב נאסר

איז דיא יאהך אסור. אונ אויב עס גיט ניט אריין אטעם אין דיא יאהך. איז דיא יאהך מותר (ועיין בהרע״ב): ך (נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה) דער גיד הנשה פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין. איז אסור. אונ דער גיד הנשה פון אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין. איז ניט אסור. ווארום אז דיא תורה האט גיזאגט מען זאל ניט עסין דעם גיד הנשה. מיינט מען דאך נאר דעם גיד הנשה זאל מען ניט עסין אבער דיא גאנצע בהמה מעג מען עסין. שמועסט דאך דיא תורה פון אזוי אבהמה וואס מען מעג איר עסין. אבער אזוי אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין. איז דער גיד הנשה פון איר גלייך מיט דיא גאנצע פלייש. אונ אז מען עסט דעם גיד הנשה פון איר קומט נאר מלקות ווייל ער עסט אבהמה טמאה. אבער ניט ווייל ער עסט דעם גיד הנשה. אונ דער וואס זאגט אז דער גיד הנשה איז אזוי וויא האלץ אונ ער האט ניט קיין טעם פלייש. אז ער עסט דעם גיד הנשה פון אבהמה טמאה. קומט אים ניט קיין מלקות. רבי יהודה זאגט (אף בטמאה) דער גיד הנשה פון אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין. איז אויך אסור (אמר רבי יהודה) האט רבי יהודה גיזאגט (והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה) דער גיד הנשה איז דאך אסור גיווארין צוא דיא קינדער פון יעקב (ועדיין בהמה טמאה מותרת להם) אונ צוא זייא איז דאך מותר גיוועזן אלע בהמות. אז דיא תורה האט גיזאגט זייא זאלין ניט עסין דעם גיד הנשה. דער דיא גאנצע בהמה מעגין זייא עסין. האט מען דאך גימיינט אלע בהמות.

נאסר. ועדיין בהמה מותרת לבן. עד מתן תורה: אמרו לו. פסוק זה שהזהיר עליו בסיני נאמר ועד סיני לא הוזהרו: אלא שנכתב במקומו. לאחר שנאמר בסיני כתבה לסדר מהם את התורה. כתב המקרא הזה על המעשה על כן הוזהרו בני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד הנשה [לידע מאיזה טעם נאסר להם] ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ח כל הבשר אסור לבשל בחלב. יש מהן מדברי תורה כגון בשר בהמה. ויש מהן מדברי סופרים כגון בשר עוף: חוץ מבשר דגים וחגבים. שאינן לא מדברי תורה ולא מדברי סופרי׳: ואסור להעלותו עם הגבינה על השולחן. ואפילו בשר עוף דאיסור אכילתו מדברי סופרים אסור להעלותו עם הגבינה על השלחן. גזירה שמא יעלה גבינה עם בשר הרותח באלפס רותח שהוא אסור מן התורה. דהיינו מבשל: הנודר מן הבשר. בנדרים הלך אחר לשון בני אדם ולכל מין בשר אדם קורא בשר חוץ מבשר דגים וחגבים: וב"ה אומרי׳ לא עולה ולא נאכל. ואין הלכה כבית הלל דהיינו ת"ק דאמר לעיל ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן. די"ל דת"ק דבר זה מחלוקת ב"ש וב"ה. ואין זה סתם ואח"כ מחלוקת. דב"ש במקום ב"ה אינה משנה: אמר ר"י כו׳. הא קמ"ל

בהמה טמאה מותרת להן. אמרו לו בסיני נאמר. אלא שנכתב במקומו:

פרק ח **כל** הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים. ואסור להעלותו עם הגבינה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים. הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים. העוף עולה עם הגבינה על השלחן. ואינו נאכל. דברי ב"ש. ובה"א לא עולה ולא נאכל. א"ר יוסי זו מקולי ב"ש. ומחומרי ב"ה. באיזה

איז דאך אסור געווארן דער גיד הנשה פון אלע בהמות (אמרו לו) האבין דיא חכמים געזאגט צו רבי יהודה (בסיני נאמר) דער פסוק פון גיד הנשה איז געזאגט געווארן אויף דעם בארג סיני. אונ פאר דעם בארג סיני האט מען ניט געאסרת דעם גיד הנשה. וואריום על כן לא יאכלו בני ישראל. מיינט מען ניט דיא קינדער פון יעקב (צו זייא איז ניט אסור געווארן דער גיד הנשה) נאר מען מיינט דיא יודין. אונ אויך דעם בארג סיני איז דאך אסור געווארן בהמות טמאות (אלא שנכתב במקומו) נאר ווען מען האט געשריבען דיא תורה פאר משה האט מען געשריבען דעם דין פון גיד הנשה אויף זיין ארט. ביי דער מעשה פון יעקב אבינו מיט דעם מלאך. מען זאל וויסען פאר וואס מען טאר ניט עסין דעם גיד הנשה:

פרק ח א (כל הבשר אסור לבשל בחלב) אלע פליישין טאר מען ניט קאכין מיט מילך (חוץ מבשר דגים וחגבים) נאר פיש אונ היישעריקען מעג מען קאכין מיט מילך (ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן) אונ מען טאר ניט ארויף שטעלין אויף א טיש פלייש מיט קעז (חוץ מבשר דגים וחגבים) נאר פיש אונ היישעריקען אונ קעז מעג מען ארויף שטעלין אויף איין טיש (הנודר מן הבשר) אז איינער זאגט איך טוה א נדר איך זאל ניט עסין פלייש (מותר בבשר דגים וחגבים) מעג ער עסין פיש אונ היישעריקען (העוף עולה עם הגבינה על השלחן) מען מעג ארויף שטעלין עופות מיט קעז אויף איין טיש (ואינו נאכל) נאר עסין עופות מיט קעז טאר מען ניט (דברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי (ובית הלל אומרים) אונ בית הלל זאגין (לא עולה ולא נאכל) ווייל מען טאר ניט עסין עופות מיט קעז. דריבער טאר מען ניט ארויף שטעלין עופות מיט קעז אויף איין טיש (אמר רבי יוסי) האט רבי יוסי געזאגט (זו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) ביי דעם דין זאגין בית

שלחן אמרו. בשולחן שאוכל עליו. אבל בשולחן שסודר עליו את התבשיל. נותן זה בצד זה ואינו חושש: **ב** צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת. ובלבד שלא יהיו נוגעין זה בזה. רשב"ג אומר שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה. ואין חוששין: **ג** טיפת חלב שנפלה על החתיכה. אם יש בה בנותן טעם

דת"ק ר"י היא. ומפני ששכח ולא הזכיר שמו בתחלה הזכיר שמו בסוף והרי הוא כאילו אמר הכי דהעוף עולה ואינו נאכל דברי ב"ש וב"ה אומרים לא עולה ולא נאכל רבי יוסי אומר זו מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה: בשולחן שאוכל עליו. דהיידי דממשמשי ביה ידא אתי לאתנוחי זה ע"ג זה: **ב** ובלבד שלא יהיו נוגעים זה בזה. דאי נגעי אע"ג דצונן בצונן הוא בעי הדחה: שני אכסנאין אוכלים על שלחן א'. דוקא שאין מכירין זה את זה. אבל מכירין זה את זה אסור שמא יאכל אחד מהן משל חברו ויאכל. והלכה כרשב"ג: **ג** טיפת חלב שנפלה. בתוך הקדירה על אחת מן החתיכות שכולה חוץ לרוטב. ולא הגיס את הקדירה ולא כסה אותה. הרי לא נחלק טעם הטפה אלא לאותה חתיכה בלבד: אם יש בה בנ"ט באותה חתיכה. כלומר אם אין באותה חתיכה לבדה ששים לבטל הטפה מיד נאסרה החתיכה והוסרה חברותיה וצריך ס' כנגד כל

שטאי גרינגער מען מעג ארויף שטעלן עופות מיט קעז אויף איין טיש. אונ בית הלל זאגין שווערער מען טאר ניט ארויף שטעלין עופות מיט קעז אויף איין טיש (באיזה שלחן אמרו) אויף וועלכין טיש האט מען גיזאגט אז מען טאר ניט שטעלין פלייש מיט קעז (בשלחן שאוכל עליו) אויף דעם טיש וואס מען עסט אויף אים (אבל בשלחן שסודר עליו את התבשיל) אבער אויף דעם טיש וואס מען שטעלט אויס דיא עסין. אונ מען עסט ניט פון אים (נותן זה בצד זה ואינו חושש) מעג מען שטעלין פלייש נעבין קעז. אונ ער דארף ניט מורא האבין טאמער וועט אנרירען איינס דאס אנדערע: ב (צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת) אמענטש מעג איינבינדען פלייש מיט קעז אין איין טיש טוך (ובלבד שלא יהיו נוגעין זה בזה) נאר זייא זאלין ניט אנרירען איינס דאס אנדערע. דיא פלייש זאל ניט אנרירען דיא קעז. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין) צוויא פרעמדע מענטשין וואס קענען ניט איינער דעם אנדערין. מעגין עסין אויף איין טיש. איינער עסט קעז אונ איינער עסט פלייש. אונ מיר האבין ניט מורא טאמער וועט איינער נעמען פון דעם אנדערין. וועט ער עסין קעז מיט פלייש. ווייל זייא קענען ניט איינער דעם אנדערין. וועט ניט נעמען איינער פון אנדערין: ג (טיפת חלב שנפלה על החתיכה) אויב עס איז גיוועזן שטיקער פלייש אין אטאפ וואס האט גיקאכט. אונ אטראפין מילך איז ארויף גיפאלין גיווארין אויף איין שטיק פלייש וואס זיא איז גילעגין אין גאנצין אויסער דיא יאהך. אונ מען האט ניט אוים געמישט דעם טאפ אונ צו ניט גידעקט מיט אשטארין ואצודעק אויף אטאפ. איז דאך דער טעם פון די מילך ניט גיגאנגען אין דיא איבעריגע שטיקער פלייש אונ ניט אין דיא יאהך. נאר אין דיא איין שטיק פלייש אליין איז געבליבען דער טעם פון דיא מילך (אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה) אויב דיא מילך האט גיגעבין אטעם אין דיא שטיק פלייש. ווייל עס איז ניט גיוועזן אין דיא פלייש זעכציג מאהל אזוי פיל ווייא דיא מילך. איז דיא גאנצע שטיק פלייש אסור גיווארן. דער נאך האט מען אויסגעמישט דעם טאפ אדער מען האט אים צוא גידעקט (אסור) אסורה זיא אלע אנדערע שטיקער פלייש. אונ אלין וואס עס איז דא אין טאפ. ביידין עס זאל זיין אין דיא

באותה החתיכה אסור. ניער את הקדרה אם יש בה בנותן טעם באותה קדרה אסור. הכחל קורעו ומוציא את חלבו. לא קרעו אינו עובר עליו. הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו אינו עובר עליו. המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן. אינו עובר בל"ת:

בחתיכה: ניער את הקדרה. שהגיס בה מיד. קודם שקבלה החתיכה טעם מן הטפה דהשתא נתערבה הטיפה בכולן: אם יש בה בנ"ט באותה קדרה. כלומר אין בה בטפה לאסור כלן. א"נ יש בה טעם ליתן בכל הקדרה: הכחל. דד הבהמה: קורעו ומוציא את חלבו. קורעו שתי וערב וטחו בכותל ומותר אח"כ לבשלו עם בשר בקדרה: לא קרעו אינו עובר עליו. אם בשלו לבדו בקדרה. ומותר לעשות כן אפילו לכתחלה אלא איידי דבעי למתני סיפא גבי לב לא קרעו אינו

עובר עליו אבל איסור נבלה איכא תני נמי רישא אינו עובר עליו ואם בשלו עם בשר בלא קריעה מעבירים אותו במכות. וכחל עצמו מן המנין והכחל נאסר לעולם אסור: הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו אינו עובר עליו. נסיות בכרת ובמסכת כריתות (דף כב) מוקי לה בלב עוף שאין בדמו כזית אבל בלב בהמה חייב כרת אם אכלו ולא קרעו לאחר בשולו. אבל בשר הלב אינו נאסר שהלב חלק הוא ואינו בולע: אינו עובר בלא תעשה. אינו יכול לבא לידי ל"ת. כלומר אין לחוש שמא

שטיקער וואס אין טאפ זעכציג מאהל אזוי פיל וויא דיא גאנצע שטיק פלייש איז (ניער את הקדרה) אויב באלד וויא דיא ביסול מילך איז ארויף געגאסן געווארין אויף דיא שטיק פלייש. איידער דיא שטיק פלייש האט גינומען אטעם פון דיא מילך האט ער אוים געמישט דיא שטיק פלייש אין טאפ צווישען אלע אנדערע שטיקער. איז דאך דיא ביסול מילך אוים געמישט געווארין אין גאנצין טאפ (אם יש בה בנותן טעם באותה קדרה) אויב דיא מילך גיט אריין אטעם אין דיא גאנצע עסין פון טאפ (אסור) איז דיא גאנצע עסין אסור. אונ אויב דיא מילך קען ניט אריין געבין אטעם אין דיא גאנצע עסין. איז אין גאנצין מותר. אפילו דיא שטיק פלייש וואס דיא מילך איז אויף איר ארויף גיגאסין געווארין איז אויך מותר (הכחל קורעו ומוציא את חלבו) דעם אייטער פון אבהמה זאל מען איין שניידין אין דיא לייגג אונ אין דיא ברייט אונ מען זאל אים אוים קוועטשין אויף דיא וואנט. דיא מילך זאל ארויס גיין. דער נאך מעג מען אים קאכין מיט פלייש אין אטאפ (לא קרעו) אויב ער האט ניט איין געשניטען דעם אייטער אין דיא לייגג אונ אין דיא ברייט. אונ ער האט גיקאכט דעם אייטער בזונדער אן פלייש (אינו עובר עליו) הט ער ניט גיטאהן קיין עבירה. מעג ער עסין דעם אייטער (ועיין בהרע"ב) (הלב קורעו ומוציא את דמו) די הארץ פון אבהמה אדער פון אעוף זאל מען איין שניידין אונ ארוים נעמען דיא בלוט (לא קרעו) אויב מען האט ניט איין געשניטען. אונ מען הט אים גיקאכט וויא ער איז גיוועין גאנץ (אינו עובר עליו) איז ניט קיין עבירה. נאר נאך דעם קאכין זאל מען איין שניידין אונ ארוים נעמען דיא בלוט. אונ מען מעג עסין דיא הארץ. אונ אויב ער האט ניט איין געשניטען נאך דעם קאכין. נאר ער האט גיגעסין די הארץ מיט דיא בלוט. אויב דס איז אהארץ פון אעוף קומט אים ניט כרת. וייל דיא בלוט וואס אין דיא הארץ פון אעוף איז ניט אזוי פיל וויא אאיילבירט. אונ אויב דאס איז אהארץ פון אבהמה קומט אים כרת. ווארום דיא בלוט וואס אין דיא הארץ פון אבהמה איז אזוי פיל וויא אאיילבירט (המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן) אויב מען שטעלט פלייש פון עופות מיט קעז אויף איין טיש (אינו עובר בלא תעשה) קען מען ניט עובר זיין אויף אלאו. ווארום

ד בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה. אסור לבשל ואסור בהנאה. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה. בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה. מותר לבשל ומותר בהנאה. רע"א חיה ועוף אינם מן התור' שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים. פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה. ריה"ג אומר נאמר (דברים יד) לא תאכלו כל נבלה. ונאמר (שם) לא תבשל גדי בחלב אמו. את שאסור משום נבלה. אסור לבשל

ואכלנו ועבור עליו דאי כמי אכיל ליה אינו עובר בל"ת: ד מותר לבשל ומותר בהנאה. דאין בו משום בשר בחלב דתלתא גדי כתיבי גבי היסור בשר בחלב. וחד מגייסו לסוליה את הטמ"ס. שאם בשל בשר בהמה טמאה אפילו בחלב בהמה טהורה מותר ובאכילה מיהא אסור משום בשר טמא וכן כמי תלתא בחלב אמו כתיבי וחד מגייסו למעוטי חלב טמאה ואפי' הבשר טהור: פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה. גדי פרט לעוף שאינו בהמה

לח) כאן פי' לך הכתוב דגדי זה מעזים כות כא אם לא פירש יש במשמע אף שאר בהמה. מדאיצטריך ביה לפרושי: נאמר לא תאכלו כל נבלה. ובאמר באותו פסוק עצמו את הבבל גדי בחלב אמו דמשמע כל המוסג בו איסור נבלה יש בו משום בשר בחלב ואיכא בין ר' יוסי הגלילי ובין ר' עקיבא דר' יוסי הגלילי סבר חיה דאורייתא דכל שהוא אסור משום נבלה יש בו משום בשר בחלב חוץ מן העוף שאין לו חלב אם. ור"ע סבר חיה לאו

גדי פרט לחיה דלר"ג דחיה בכלל בהמה אתא דאורייתא. א"כ עוף מדרבנן איכא בינייהו רבי קרא יתירה ואפקיה גדי ולא בהמה טמאה עקיבא דפריש אינו מן התורה משמע הא ונפקא לן מדכתיב (בראשית כז) ואת עורות מדרבנן יש בו איסור. אבל ר' יוסי הגלילי גדיי העזים ושלח יהודה את גדי העזים (שם דלא פריש הכי ליפנא שרי ליה לגמרי והל' כר"ע

אפילו ער וועט עסין די פלייש פון עופות מיט דיא קעז. איז ער אויך ניט עובר אויף אלאו. וייל עופות מיט קעז האבין נאר דיא רבנן גיאסרת. דיא תורה האט נאר גיאסרת פלייש פון אבהמה מיט קעז: ד (בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה) דיא פלייש פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין. מיט דיא מילך פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין (אסור לבשל ואסור בהנאה) טאר מען ניט קאכין צו זאמען. אונ מען טאר ניט הנאה האבין אויב זייא זענען גיקאכט גיווארין צו זאמען (בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה) דיא פלייש פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין מיט דיא מילך פון אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין (בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה) אונ די פלייש פון אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין מיט דיא מילך פון אבהמה וואס מען מעג איר עסין (מותר לבשל) מעג מען קאכין צו זאמען (ומותר בהנאה) אונ מען מעג הנאה האבין אויב זייא זענען גיקאכט גיווארין צו זאמען. רבי עקיבא זאגט (חיה ועוף אינם מן התורה) דיא תורה האט ניט גיאסרת צו קאכין די פלייש פון אחיה אדער פון אעוף מיט מילך (שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים) ווארום דריי מאהל שטייט אין דיא תורה דער פסוק. מען זאל ניט קאכין אציג אין דיא מילך פון זיין מוטער צו וואס שטייט דריי מאהל (פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה) צו ווייזין אז אחיה אונ אעוף אונ אבהמה וואס מען טאר איר ניט עסין. מעג מען קאכין מיט מילך. רבי יוסי הגלילי זאגט (נאמר לא תאכלו כל נבלה) עס שטייט אין פסוק איר זאלט ניט עסין קיין נבלת ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו) אונ אין דעם זעלבינען פסוק שטייט מען זאל ניט קאכין אציג אין דיא מילך פון זיין מוטער (את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב) דיא זאך

כר"ע: ה קיבה. חלב הקרוש שבתוך הקיבה: עובדי כוכבים ושל נבלה. ה"ק שחיטת עובדי כוכבים שהיא נבלה הרי זו אסורה: המעמיד חלב בעור של קיבה. דהוא בשר: אם יש בה ליתן טעם. בחלב הרי זו אסורה ואם לאו מותרת ואע"פ שהוא מעמיד הואיל והעור עצמו של כשר הוא ואין איסורו אלא מחמת דבר אחר שנתערב בו לא אמרינן בהאי הכל הולך אחר המעמיד. אבל אם העמיד הגבינה בעור קיבה של נבלה אפילו אין בה ליתן טעם בחלב אסור מפני שמעמיד שאסור ואיסורו מחמת עצמו ולפיכך אסרו גבינות שעובדי כוכבים מפני שמעמידין אותם בעור

בחלב. עוף שאסיר משום נבלה. יכול יהא אסור לבשל בחלב. תלמוד לומר בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם: ה קיבת עובדי כוכבים ושל נבלה. הרי זו אסורה. המעמיד בעור של קיבה כשרה. אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה. כשרה שינקה מן הטרפה קיבתה אסורה. טרפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת. מפני

קיבה של נבלה אבל הקיבה עצמה דהיינו החלב הקרוש שבתוך הקיבה אסיקנא דלית בה איסור כלל דפרשא בעלמא הוא כ"כ רמב"ם אבל רש"י כתב והלב שנמצא קרוש בעיר הקיבה שמולחין אותו בעורה אני הייתי נוהג היתר עד הנה. ובלבד שלא יתנו בה חלב אחר וטועה הייתי בכך שהייתי סובר מדאמרינן במסכת ע"ג (דף כט) גבי קיבת עולה כהן שדעתו יפה גומעה היא ש"מ פרשא בעלמא היא ולא מתסרא ולא היא חלב גמור הוא מדתנן במתני' כשרה שינקה מן הטרפה קיבתה אסורה ש"מ חלב היא וקיבת עולה דשריא משום דלאו גופה הוא אלא שינקתו מאמו והוא

אויב דאס פייגערט טאר מען דאס ניט עסן ווייל דאס איז אנבלה. אויב דאס איז ניט גיפייגערט נאר מען האט דאס גישאכטן טאר מען דס ניט קאכן מיט מילך (עוף שאסור משום נבלה) אעוף אז זיא פייגערט וואס מען טאר איר ניט עסן ווייל זיא איז אנבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב) וואלט איך ווען מיינען אויב דער עוף איז ניט גיפייגערט נאר מען האט אים גישאכטן זאל מען אים ניט טארין קאכן מיט מילך (תלמוד לומר בחלב אמו) שטייט אין פסוק מען טאר ניט קאכן אציג אין דיא מילך פון זיין מוטער. דיא פלייש פון אבהמה אדער פון אחיה וואס דיא מוטער האט מילך. טאר מען ניט קאכן מיט מילך (יצא עוף שאין לו חלב אם) אבער אעוף וואס זיין מוטער האט ניט קיין מילך מעג מען אים קאכן מיט מילך: ה (קיבת עובדי כוכבים ושל נבלה) אז איין עובד גלולים האט גישאכטן אבהמה וואס דיא בהמה איז גיווארין אנבלה. דיא מילך וואס אין מאגין פון דיא נבלה (הרי זו אסורה) איז אסור (המעמיד בעור של קיבה כשרה) אויב ער האט אריין גיגאסן מילך אין דיא פעל פון דעם מאגין פון אכשרה בהמה. דיא מילך זאל גישטעלט ווערין וזאהער ווערין (אם יש בנותן טעם) אויב דער מאגין גיט אריין אטעם אין דיא מילך (הרי זו אסורה) איז דיא מילך אסור. אונ אויב דער מאגין גיט ניט אריין צטעם אין די מילך. איז דיא מילך מותר (כשרה שינקה מן הטרפה קיבתה אסורה) אויב אכשרה קאלב האט גיזויגן פון אטרפה בהמה. אונ מען האט דיא קאלב גישאכטן. איז דער מאגין אסור (טרפה שינקה מן הכשרה) אויב מען האט גישאכטן אקאלב אונ זיא איז טריף גיווארין אונ אין דיא קאלב איז דא דער מאגין. וואס אין מאגין איז דא כשרה מילך. וואס זיא האט גיזויגן פון אכשרה בהמה (קיבתה מותרת) דיא מילך וואס אין מאגין איז מותר (מפני שכנום

שכנוס במעיה: ן חומר בחלב מבדם וחומר בדם מבחלב. חומר בחלב שהחלב מועלין בו. וחייבין עליו משום פגול ונותר וטמא. מה שאין כן בדם. וחומר בדם שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף. בין טמאים ובין טהורים. וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד:

פרק ט **העור** והרוטב. והקיפה.

וסוס ליה כנוס בתוך מעיה כנתון בקערה ומותר: ן שהחלב מועלין בו. ואפי׳ קדשים קלים שהן ממון בעלים ואין בהן מעילה בחייהן. יש מעילה באמוריהן לאחר שנזרק דמן. דכתיב גבי קדשים קלים (ויקרא ג) כל חלב לה׳. ולהכי כתיב בהו לה׳ למימר דקדשי ה׳ קרינן ביה לענין מעילה: וטמא. אם אכלו בטומאת הגוף חייב שתי חטאות א׳ משום חלב ואחת משום טומאת הגוף: מה שאין כן בדם. דגבי דם כתיב (שם ז) על המזבח לכפר לכפרה נתתיו ולא היא קרוי שני למעול בו. שאינו עומד אלא לכפר בשבילכם. ומשום פגול אין בו דכל שדבר אחר מתיר אותו כגון בשר

קדשים שהדם מתירו לבהמים בזריקתו. וכגון עולה שהדם מתירה למזבח. דהא לא חרק דמה אין אבריה נקטרים. דכתיב (שם) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה׳ והדר והקטיר החלב לריח ניחוח אלו יש בהן משום פיגול. אבל דם דהוא גופיה מתיר הוא אין חייבין עליו משום פיגול. ומשום נותר וטמא נמי אין בו דכתיב בדם תרי מעוטי. הוא ולכם. חד למעוטי מנותר. וחד למעוטי מטומאה: אלא בבהמה טהורה. כדכתיב (שם ז) מן הבהמה אשר יקריב ממנה:

פרק ט **העור** והרוטב. משום דתנן בפ׳ בהמה המקשה (דף עז)

בְּמֵעֶיהָ) ווייל דיא מִילְךְ לִיגְט אִין מָאגִין אַזוי ווי אִין אַשִׁיסוּל: ן (חוֹמֶר בְּחֵלֶב מִבְּדָם) חֵלֶב אִיז אַרְגֶער ווִיא בְּלוּט (וְחוֹמֶר בְּדָם מִבְּחֵלֶב) אוּנ בְּלוּט אִיז אַרְגֶער ווִיא חֵלֶב (חוֹמֶר בְּחֵלֶב) חֵלֶב אִיז אַרְגֶער ווִיא בְּלוּט (שֶׁהַחֵלֶב מוֹעֲלִין בּוֹ) אוֹיבּ מֶען הָאט הֲנָאָה פוּן חֵלֶב פוּן אַקָרְבָּן. דַארְף מֶען בְּרֵיינְגֶען אַקָרְבָּן מְעִילָה (וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל) אוֹיבּ מֶען הָאט גִיטְרַאכְט אוֹיף אַקָרְבָּן ווען מֶען הָאט אִים גִישָׁאכְטִין. מֶען זָאל אִים עֶסִין שְׁפֶּעטֶער ווִיא דִיא צַייט אִיז. אִיז דֶער קָרְבָּן גִיוָארִין פִּגּוּל. אוּנ אַז מֶען עֶסְט דִיא חֵלֶב פוּן דֶעם קָרְבָּן. בְּשׁוֹגֵג. דַארְף עֶר בְּרֵיינְגֶען דְבֵיי קָרְבָּנוֹת. אֵיין קָרְבָּן פַאר חֵלֶב. אוּנ אֵיין קָרְבָּן ווייל עֶר הָאט הֲנָאָה פוּן קָדָשִׁים. אוּנ אֵיין קָרְבָּן ווייל דָאס אִיז פִּיגּוּל ווּעיין בתי״ט) (וְנוֹתָר) אוּנ אוֹיבּ עֶר הָאט גִיגֶעסִין דִיא חֵלֶב ווָאס אִיז גִיבְּלִיבֶּען אוֹיף נָאךְ דִיא צַייט. ווען מֶען טָאר שׁוֹין נִיט מַקְרִיב זַיין. אִיז עֶר חַיָּיב נָאךְ אַקָרְבָּן (וְטָמֵא) אוּנ אוֹיבּ עֶר אִיז גִיוֶועזִין טָמֵא ווען עֶר הָאט גִיגֶעסִין דִיא חֵלֶב. אִיז עֶר חַיָּיב נָאךְ אַקָרְבָּן (מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָם) בַּיי בְּלוּט אִיז נִיט אַזוי. בַּיי בְּלוּט אִיז נִיטָא קֵיין מְעִילָה. אוּנ נִיט קֵיין פִּיגּוּל. אוּנ נִיט קֵיין נוֹתָר. אוּנ נִיט קֵיין טוּמְאָה (וְחוֹמֶר בְּדָם) אוּנ בְּלוּט אִיז אַרְגֶער ווִיא חֵלֶב (שֶׁהַדָּם נוֹהֵג בִּבְהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף) דִיא בְּלוּט פוּן אַבְּהֵמָה אוּנ פוּן אַחַיָּה אוּנ פוּן אַעוֹף אִיז אַלְץ אָסוּר (בֵּין טְמֵאִים וּבֵין טְהוֹרִים) סַיי פוּן דִיא ווָאס מֶען טָאר נִיט עֶסִין אוּנ סַיי פוּן דִיא ווָאס מֶען מֶעג עֶסִין (וְחֵלֶב אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בִּבְהֵמָה טְהוֹרָה בִּלְבַד) אוּנ חֵלֶב אִיז נָאר אָסוּר פוּן אַבְּהֵמָה ווָאס מֶען מֶעג אִיר עֶסִין:

פרק ט א (הָעוֹר) אוֹיבּ אַשְׁטִיקוּל פְלֵייש אִיז אָן גִיקְלֶעבְּט צוּ אַשְׁטִיקוּל פֶעל. מֶען הָאט נָאךְ נִיט אַרָאפּ גִנוּמֶען דִי שְׁטִיקוּל פְלֵייש פוּן דִי פֶעל. אוּנ בֵּיידֶע צוּ זַאמֶען זֶענֶען גְרוֹס ווִי אַאֵיי קֶענֶען זֵייא טָמֵא ווערין אוֹיבּ זֵייא רִירֶען אָן אַטוּמְאָה (וְהָרוֹטֶב) אוֹיבּ פַאר גִיווִירְטֶע יָאךְ מִיט אַשְׁטִיקוּל פְלֵייש צוּא זַאמֶען. זֶענֶען גְרוֹיס ווִיא אַאֵיי. קֶענֶען זֵייא טָמֵא ווערין אוֹיבּ זֵייא רִירֶען אָן אַטוּמְאָה (וְהַקִּיפָה) אוּנ דִיא בְּשָׂמִים ווָאס אִיז גִיגָאבְּט גִיוָארִין מִיט אַשְׁטִיקוּל

והאלל. והעצמות. והגידין. והקרנים. והטלפים. מצטרפין לטמא טומאת אוכלין אבל לא

גבי צליה. ואינה מטמאה טומאת אוכלים ולא טומאת נבלות. תנא העור והרוטב. והאי דאפסיק משום דתנא בפרק בהמה המקשה תנא בה בן ט' חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו תנא אח"כ אותו ואת בנו. ואיידי דאיירי ביה בשחיטה שאינה ראויה תני בתריה כסוי הדם. ואיידי דתנא בכסוי הדם ונוהג בחיה ובעוף תנא גיד הנשה דנוהג בחיה ולא בעוף. ואיידי דאיירי ביה בירך שנתבשל בה גיד הנשה [בבליעת איסור] תנא כל הבשר ובתריה הדר לעניינא קמייתא דשליא אינה מטמאה טומאת אוכלים: העור והרוטב. העור של בהמה שחוטה כגון פחות מכביצה בשר ועור המחובר בה מצטרף מפני שהוא שומר לבשר. והשומרים מצטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אוכלים דכתיב בה (שם יא) על כל זרע זרוע אשר יזרע. כדרך שבני אדם מוציאים לזריעה חטה בקליפתה ושעורה בקליפתה. ועדשין בקליפתן. ואע"ג דבההוא קרא שומר לא כתיב ביה. טומאה משום דלא הוכשר. דהכשר ליה וכי יותן מים על זרע דהוכשר. טמא הוא: והרוטב. כשהיא קרושה דרך לאכלה עם הבשר מצטרפת להשלים שיעור כביצה. אבל אינו אוכל לקבל טומאה בפני עצמה: והקיפה. תבלין וכן עצמן לאו אוכלים חשיבי. אבל נאצטרופי מצטרפין: והאלל. גיד שבדרם והצואר והוא רחב ולבן שקורין נו יו לו בלע"ז קפיל"ו ודוגמתו (איוב יג) רופאי אלל כלכם. שמנופסק אין לו רפואה להתחבר עוד. כך אתם דבר שאין בו רפואה אתם אומרים לרפאות. אי נמי קרי תנא אלל לבשר שפולטתו הסכין כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין עולה מן הבשר אצל העור ולא חשיב אוכל. אבל מצטרף עם האוכל: והקרנים והטלפים. כל שחותכן ויוצא מהם דם אצל עקרן מלמטה שהן רכים. ומיהו באנפי נפשייהו לאו אוכלין נינהו: מצטרפין. משום שומר: לטמא טומאת אוכלין. להשלים שיעור כביצה שאין אוכלין טמאים מטמאים בפחות מכביצה: אבל לא טומאת נבלות. אם מנבלה הן אין מטמאין. ואין מצטרפין לכזית להשלים שיעור נבלה לטמא אדם ובגדים שעליו. דכתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה ולא עור שאין עליו כזית בשר

פלייש. אויב דיא בשמים מיט דיא שטיקול פלייש צוא זאמען זענען גרוים וויא אאיי. קענען זייא טמא ווערין אויב זייא רירען אן אטומאה (והאלל) דער ווייטער אדער וואס אין דיא שדרה מיט אשטיקול פלייש צוא זאמען זענען גרוים וויא אאיי. קענען זייא טמא ווערין אויב זייא רירען אן אטומאה (והעצמות) אויב אביין מיט דיא מארך וואס אינווייניג צוא זאמען איז גרוים וויא אאיי. קען ער טמא ווערין אויב ער רירט אן אטומאה (והגידין) דיא אדערין אויב זייא זענען גרוים וויא אאיי. קענען זייא טמא ווערין אויב זייא רירען אן אטומאה (והקרנים) דיא הערנער פון אבהמה. אויב ער האט אפ געשניטען אשטיקול פון דיא הערנער אונטען בייא דעם ווארציל ווא עס גייט ארוים בלוט אז מען שניידט. מיט אשטיקול פלייש צוא זאמען גרוים וויא אאיי. קענען זייא טמא ווערין אויב זייא רירען אן אטומאה (והטלפים) דיא קלאהען. אויב ער האט אפ געשניטען אשטיקול פון דיא קלאהען ווא עס גייט ארוים בלוט אז מען שניידט. מיט אשטיקול פלייש צוא זאמען גרוים וויא אאיי. קענען זייא טמא ווערין אויב זייא רירען אן אטומאה (מצטרפין לטמא טומאת אוכלין) דיא אלע זאכין רעכענט מען צוא זאמען מיט דיא שטיקול פלייש זיא זאל ווערין גרוים וויא אאיי. אז זיא וועט אנרירען אטומאה זאל זיא קענען טמא ווערין (אבל לא טומאת נבלות) אויב אבהמה איז ניפיגערט זענען דיא אלע זאכין ניט מטמא אזוי וויא דיא נבלה. אונ מען רעכענט ניט צוא זאמען איינע פון דיא אלע זאכין צוא אשטיקול

לא טומאת נבלות. כיוצא בו. השוחט בהמ' טמאה לעו"ג ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות. עד שתמות או עד ש'תיז את ראשה. ריבה לטמא טומאת אוכלין ממה שריבה לטמא טומאת נבלות. ר' יהודה אומר האלל המכונס. אם יש בו כזית במקום אחד. חייב עליו:

אלו

וסעור משלים לכזית. שהנוגע בו אינו טמא. לפי שאין שומר מצטרף לטומאת נבלות וכן קיפה ורוטב לאו מין נבלה נינהו. ואלל וגידים לאו בשר הן. אבל אוכלים בעלמא הוו בהדי בשר. כיוצא בו (יש) שהוא מטמא טומאת אוכלים. להיות מקבל טומאה מן השרץ ומטמא אוכלין אחרים. ואינו מטמא מאליו טומאת נבלות לטמא אחרים: השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים. ישראל ששחט בהמה טמאה לצורך עובד כוכבים ועודה מפרכסת אע"ג דלא חזיא לעובד כוכבים דלא הויא שחיטה לבני נח עד שתמו' אפ"ה כיון דישראל שחט שחיטה מעלייתא היא. וכיון דשחיטה הויא לגבי דישראל בבהמה טהורה. מהניא ליה מחשבתו אוכלא בשחיטה אף בטמאה לעובד כוכבים אבל עובד כוכבים בשחיטה לא מהניא ליה מחשבתו אוכלא. דלא אשכחן שחיטה לגביה. וטמאה לישראל לא מהניא ליה אוכלא דבטלה מחשבתו: אבל לא טומאה נבלות עד שתמות. דהא וכי ימות מן הבהמה כתיב (שם): או עד שיתיז את ראשה. דהויא לה גיסטרא ונבלה מחיים דחשובה מתה. ואפי' היא מפרכסת: ריבה הכתוב לטמא טומאת אוכלים. דהא איכא כל הני דלגבי אוכלים אוכלא נינהו ונבלה לא מקרי אע"פ דשייכי בה: האלל המכונס כמו אלל דהיינו לכ"ע הוי בשר שפלטתו סכין אלל העור: המכונס הנאסף למקו"ם אחד. דהואיל ואחשביה לא בטל וחשיב כבשר נבלה. וחייב עליו אם נגע ונכנס למקדש או אכל קודש ואין הל' כר"י:

פלייש גרוים ויא אהאלבער איילבירט. צוא זאמען זאל דאס ווערן גירעכנט וויא אאיילבירט. דיא שטיקול פלייש זאל קענען מטמא זיין אמענטשין. דאס אויך ניט (כיוצא בו) נאך אזוי אגלייכין (השוחט בהמה טמאה לעובד גלולים) אויב איד האט גישאכטין אבהמה טמאה אפערד. אאייזיל. פר אגעצענדינער דר געצינדינער זאל פון איר עסין (ומפרכסת) און די בהמה צאפילט נאך (מטמאה טומאת אוכלין) אויב זיא רירט אן אטומאה. ווערט זי טמא וואָרום זיא הייסט שוין אעסינווארג אזוי וויא אלע פלייש (אבל לא טומאת נבלות) אבער אנבלה איז זיא נאך ניט. און ווער עס רירט איר אן. איז ניט טמא (עד שתמות) ביז זיא וועט שוין ניט האבין קיין לעבונג וועט זיא הייסין אנבלה (או עד שיתיז א ראשה) אדער ביז ער וועט אפ האקין דעם קאפ פון דיא בהמה. אפילו זיא וועט נאך צאפלען. הייסט זיא שוין אנבלה צוא מטמא זיין (ריבה לטמא טומאת אוכלין) אין דיא בהמה איז דא מער זאכין האס זענען מטמא אזוי וויא אלע עסינווארג אז זייא רירען אן אטומאה (ממה שריבה לטמא טומאת נבלות) וויא דיא זאכין וואס זענען מטמא וויל זייא זענען אנבלה. רבי יהודה זאגט (האלל המכונס) דא מיינט מען אלל. ווען מען שניידט אפ מיט דעם מעסער דיא פעל פון דיא נבלה. בלייבט שטיקלאך פלייש אויף דיא פעל. וואס דער מעסער שניידט איין אין דיא פלייש און לאזט דאס אויף דיא פעל. אויף דעם ארט אשטיקול און אויף דעם ארט אשטיקול. אזוי אין עטליכע ערטער. זאגט רבי יהודה אויב עטליכע שטיקלאך פלייש זענען אויף איין ארט צוא זאמען (אם יש בו כזית במקום אחד) אויב דיא עטליכע שטיקלאך פלייש וואס זענען צוא זאמען אויף איין ארט. זענען גרוים וויא אאיילבירט. און איינער רירט דאס אן. ווערט ער טמא (חייב עליו) און אויב ער גייט אריין אין בית המקדש. אדער ער עסט קדשים. איז ער

ב אלו שעורותיהן כבשרן. עור האדם. ועור חזיר של ישוב. ר׳ יוסי אומר. אף עור חזיר הבר. ועור חטוטרת של גמל הרכה. ועור הראש של עגל הרך. ועור הפרסות. ועור בית הבושת. ועור השליל. ועור שתחת האליה. ועור האנקה והכח. והלטאה. והחומט. ר״י אומר הלטאה כחולדה. וכולן שעיבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין. חוץ מעור האדם. רבי יוחנן בן נורי אומר ח׳ שרצים יש להן עורות: ג המפשיט בבהמה ובחיה. בטהורה ובטמאה. בדקה

ב אלו שעורותיהן מטמאין כבשרן. ועור חזיר של ישוב. מפני שהוא רך ואוכלין אותו: אף עור חזיר הבר. דסבר הלי כמי רכיך. ואין הלכה כר״י: חטוטרות של גמל הרכה. כל זמן שלא טען משאוי: עגל הרך. כל זמן שהוא יונק: ועור הפרסות. כשחותכין הרגלים סוכות רך: בית הבושת. בית הרחם של נקבה: ועור שתחת האליה. עור הזנב מתחת מקום שאין שער מפני שהוא רך: האנקה. ריל״ו: והלטאה. לוזר״ט: הומט. לומג״ס: הלטאה כחולדה. עורה חלוק מבשר ואין הלכה כר״י: וכלן שעבדן. מטמאים כבשר אם עבדן נעשו עור ויצאו מתורת בשר וטהורין: או שהלך בהן. שהטען כדי להלך בהן שהוא קלת עבודן: חוץ מעור האדם. דכל תורת עור האדם לאחר שעבדו טהור. ורבנן טעם אמרו עור האדם שעבדו טמא גזרה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין למטה ליצב ולשכב עליהן: יש להן עורות. ואין אחד מהן שיהיה עורו מטמא כבשרו ולא כת״ק דחשיב ארבע מהן שעורותיהן כבשרן. ואין הלכה כר׳ יוחנן בן נורי: ג בטהורה ובטמאה. בין שהיא ... כל אלו שאמרו שהן טהורה שהשיט והמפשיט טמא. בין שהיא

חייב אקרבן אדער ברת: ב (אלו שעורותיהן כבשרן) דיא זאכין איז דיא פעל מטמא אזוי וויא דיא פלייש (עור האדם) דיא פעל (דיא הויט) פון אמענטשין (ועור חזיר של ישוב) דיא פעל פון אחזיר וואס איז צווישען מענטשין. דיא פעל זיינע איז וויך אונ מען עסט איר. רבי יוסי זאגט (אף עור חזיר הבר) דיא פעל פון אווילדען חזיר. איז אויך וויך (ועור חטוטרת של גמל הרכה) דיא פעל פון דעם רוקען פון איונגען קעמעל (ועור הראש של עגל הרך) אונ דיא פעל פון קאפ פון איונגע קאלב וואס זייגט (ועור הפרסות) אונ דיא פעל פון דיא פאלקע ווען ת״ט (ועור בית הבשת) אונ דיא פעל פון דיא ערוה פון אנקבה (ועור השליל) אונ דיא פעל פון אקאלב וואס מען האט איר גיפונגען ביא איר מוטער אין בויך (ועור שתחת האליה) אונ דיא פעל וואס אונטער דעם ווידיל (ועור האנקה והכח והלטאה והחומט) אונ דיא פעל פון דיא פיר שרצים. רבי יהודה זאגט (הלטאה כחולדה) אה לטאה איז אזוי וויא אחולדה. דיא פעל אירע האט ניט דעם זעלביגען דין וויא דיא פלייש אירע (וכולן) דיא אלע וואס דיא משנה זאגט אז דיא פעל האט דעם זעלביגען דין וויא דיא פלייש. דאס איז נאר אז מען האט דיא פעל ניט אויסגיארבעט (שעיבדן) אז מען האט אויסגיארבעט דיא פעל (או שהלך בהן כדי עבודה) אדער מען האט אויסגישפרייט דיא פעל אויף דיא ערד אונ מען האט גיטרעטין אויף איר. איז זיא שוין צביסול אויסגיארבעט גיווארין (טהורין) זענע דיא פעל טהור (חוץ מעור האדם) אויסער דיא פעל פון אמענטש. אפילו מען האט איר אויסגיארבעט איז זיא אויך טמא. רבי יוחנן בן נורי זאגט (שמנה שרצים יש להן עורות) אכט שרצים וואס זייערע נעמען שטייען אין דיא תורה (החולד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת) זייא האבין אפעל. זייערע פעל איז ניט מטמא: ג (המפשיט בבהמה ובחיה

נבלה שמתה והמפשיט טהור אם מפשיטו לעשות מן העור שטיח דהיינו מצע להציע ע"ג המטה או ע"ג שלחן. כגון שקורע והופך העור כולו לארכו מראש הבהמה ועד זנבה ומתחיל להפשיט העור הוי חבור יד להוציא טומאה מן הנבלה אם נוגע אדם טהור בעור ולהכניס טומאה לבשר אם הנוגע היא : עד כדי אחיזה. שהן שני טפחים וטפי מהכי לא הוי יד להכניס ולהוציא טומאה. ואם הבשר טהור ונגעה טומאה. ביותר משני טפחים הללו. לא נטמא הבשר ואם הבשר נבלה. ונגע טהור ביותר מב' טפחים הללו לא יטמא

ובגסה. לשטיח כדי אחיזה. ולחמת עד שיפשיט את החזה. המרגיל כולו חבור לטומאה. ליטמא ולטמא. עור שעל

השטיח : ולחמת. אם לא הפך העור מתחלה לארכו. אלא מפשיטו כפול לצורך חמת. מתחיל מצואר וסופו כלפי זנבה : עד שיפשיט את החזה. הוי חבור והנוגע בעור כנוגע בבשר בין ליטמא בין לטמא מפני שהחזה קשה להפשיט מכל האברים : המרגיל. שמתחיל מרגלי הבהמה להפשיט ומפשיטו כפול לצורך חמת : כולו חבור. מפני שהחזה לסוף הפשטו הוא. לפיכך כלו חבור עד החזה והנוגע בעור [illegible] כנוגע בבשר בין ליטמא בין לטמא : עור שעל הצואר. מעצמו נפשט לפיכך אינו חבור ליטמאות המופשט הראשון חבור כדרך

אז איינער ציהט אפ די פעל פון א בהמה אדער פון א חיה (בטהורה) סייא די בהמה אדער די חיה זענען גישאכטין גיווארין אונ מען מעג זיא עסין . נאר דער וואס ציהט אפ איז טמא (ובטמאה) אונ סייא די בהמה אדער די חיה זענען נבלות וואס זייא זענען טמא . אונ דער וואס ציהט אפ די פעל איז טהור (בדקה ובגסה) סייא בייא איונגע בהמה אונ סייא בייא אאלטע בהמה (לשטיח) אויב ער ציהט אפ די פעל צוא פאר שפרייטין איר אויף אבעט אדער אויף אטיש (דהיינו ער שנייט איין אין די פעל איבער די גאנצע לייג פון די בהמה פון קאפ ביז צום וויידיל . די ערשטע שטיקל פעל וואס ער ציהט אפ אונ די איבעריגע אין גאנצין איז בהעפט צוא די פלייש (כדי אחיזה) מען זאל איר קענען אן געמען . דאס איז ביז צווייא טפחים . הייסט די שטיקל פעל אזוי וויא אהאנט (צבהעפטונג) צוא די גאנצע בהמה . אויב אמענטש וואס איז טהור רירט אן די שטיקל פעל אונ די בהמה איז אנבלה . ווערט ער טמא . אונ אויב די בהמה איז טהור אונ אטומאה רירט אן די שטיקל פעל . ווערט די בהמה טמא . אונ אויב די שטיקל אפ גיצויגענע פעל איז לייגער וויא צווייא טפחים . אויב די בהמה איז אנבלה אונ אטהור רירט אן די שטיקל פעל וואס לייגער וויא צווייא טפחים . איז ער טהור . אונ אויב די בהמה איז טהור . אונ אטומאה רירט אן דעם ארט וואס לייגער וויא צווייא טפחים . איז די בהמה טהור (ולחמת עד שיפשיט את החזה) אונ אויב ער ציהט אפ די פעל צוא מאכין פון איר אלאגיל . ער האט ניט איין געשניטען אין די לייג נאר ער ציהט איר אפ קיילעכדיג. ער הייבט אן פון קאפ אונ בייגט אריבער די פעל אונ ציהט אראב ביז צום וויידיל (עד שיפשיט את החזה) די שטיקל פעל וואס איז אפ גיצויגן ביז צוא די ברוסט הייסט וויא אהאנט (בהעפט) צוא די גאנצע בהמה. אויב די בהמה איז אנבלה אונ אטהור רירט אן די שטיקל פעל וואס פאר די ברוסט . ווערט ער טמא . אונ אויב די בהמה איז טהור אונ אטומאה רירט אן די שטיקל פעל וואס פאר די ברוסט . ווערט די בהמה טמא (המרגיל) אויב ער האט אן גיהויבין אפ צו ציהען די פעל (צו אלאגיל קיילעכדיג) פון די פיס צום קאפ (כולו חבור לטומאה) די גאנצע פעל ביז צו די ברוסט איז צבהעפטונג צוא די פלייש . אז מען רירט אן די פעל איז גלייך וויא מען וואלט אן גערירט די פלייש (ליטמא ולטמא) אויב די בהמה איז טהור אונ אטומאה רירט

שעל הצואר. ר"י בן נורי אומר אינו חבור. וחכ"א חבור עד שיפשיט את כולו: ד עור שיש עליו כזית בשר. הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו. טמא. היו עליו כשני חצאי זיתים מטמא במשא ולא במגע. דברי ר' ישמעאל. ר"ע לא במגע ולא במשא. ומודה ר"ע בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא. ומפני מה ר"ע מטהר בעור. מפני

פסחים טופס: וחכ"א וכו'. וכל' כהכמים: ד עור שיש עליו כזית בשר. במקום אחד: הניגע בציב היוצא ממנו. רלועס ותלתול סיולא מאותו בשר ותלוי ודבוק במקלת. ובאותו ליב ניכא כזית. אבל מעורס סוא לכזית: ובשערה. סבעורס כנגד אותו בשר. טמא. דמערס סוי שומר: מטבא במשא. דסוי כשא כזית כנלה: ולא במגע. דאי אפשר ליגע ביחד. ושתי נגיעות אין מצטרפות: לא במגע ולא במשא. כדמפרש טעמא בסיפא סעור מבטלו: ומודה ר"ע. דאע"ג דלא סוי כזית מעורס במקום אחד בכס"ג כגון סתחב שני חצאי זיתים בקיסם כלומר עץ דק: והסיטן שהוא טמא. וסלכס כר' עקיבא:

אן דיא פעל. ווערט דיא בהמה טמא. אונ אויב דיא בהמה איז א נבלה. אונ א טהור רירט אן דיא פעל. ווערט ער טמא (עור שעל הצואר) דיא פעל וואס אויף דעם האלדז. רבי יוחנן בן נורי זאגט (אינו חבור) דאס איז ניט קיין בהעפטונג. דיא פעל ווערט ניט טמא אונ איז ניט מטמא (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (חבור עד שיפשיט את כולו) דיא פעל איז א בהעפטונג מיט דיא פלייש. אונ זיא קען טמא ווערין אונ מטמא זיין. ביז ווידין ער ציהט אראפ דיא גאנצע פעל. קען ניט דיא פעל טמא ווערין אונ ניט מטמא זיין: ד (עור שיש עליו כזית בשר) אויב עס איז דא אויף א פעל א שטיקול פלייש גרויס וויא א איילבירט. אונ מען רירט אן דיא שטיקול פלייש (הנוגע בציב היוצא ממנו) אויב עס איינגט אראפ פון דעם כזית פלייש. א שטיקול פלייש דין וויא א פאסעק. אונ דער פאסעק איז נאר א ביסור בהעפט צו דעם כזית פלייש. אונ אין דעם פאסעק איז ניטא קיין כזית. דער פאסעק הייסט ציב. אז מען רירט אן דעם ציב (ובשערה שכנגדו) אדער מען רירט אן דיא האר וואס אויף דיא פעל געגין דעם כזית פלייש. אויב דיא פעל איז פון א נבלה (טמא) דער וואס רירט אן ווערט טמא (היו עליו כשני חצאי זיתים) אויב אויף דיא פעל איז געווען צווייא שטיקלאך פלייש. ווייט איינע פון דיא אנדערע. יעדער שטיקול פלייש איז געווען גרויס וויא א האלבער איילבירט (מטמא במשא) אויב מען האט געטראגין דיא פעל. ווערט מען טמא. ווארום מען האט דאך געטראגין פלייש גרויס וויא א איילבירט (ולא במגע) אבער אז ער האט אן גערירט איין שטיקול פלייש דער נאך דיא אנדערע שטיקול פלייש. ווערט ער ניט טמא (דברי רבי ישמעאל) אזוי זאגט רבי ישמעאל. רבי עקיבא זאגט (לא במגע ולא במשא) ביי מען טראגט דיא פעל אונ ביי מען רירט אן דיא פלייש ווערט מען ניט טמא (ומודה רבי עקיבא) אונ דאס איז רבי עקיבא מודה (כשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא) אויב מען האט גינומען צוויי שטיקלאך נבלה. יעדער שטיקול נבלה איז געווען גרויס וויא א האלבער איילבירט. אונ מען האט זייא ארויף געשטאכין אויף א דינגע שטיקול האלץ. דער וואס טראגט דיא שטיקול האלץ. ווערט טמא (ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור) פאר וואס זאגט רבי עקיבא אז דיא צוויי שטיקלאך פלייש וועגען צו גיקלעבט אויף דיא פעל. אונ מען טראגט דיא פעל. איז מען טהור (מפני שהעור מבטלן) יעדער שטיקול פלייש בזונדער ווייל ער איז ניט גרויס וויא א איילבירט. ווערט ער בטל צו דיא

ה קולית. כל עצם שיש בו מוח קרוי קולית. וקולית המת הנוגע בה בין סתומה בין נקובה טמא. דהא עצם כשעורה במת מטמא במגע ובמשא כדכתיב (במדבר יט) או בעצם אדם:

בה אלא בשיער. טמא. אבל קולית דא"א ליגע בטומאה עצמה אין בו מטמא: נקובים כל שהוא. אפילו כחוט השערה שאפשר להכניס בו חוט השערה של ראשו או זקנו והרי הוא מיטמא בכך: מנין שאף במשא. אקולית דנבלה קאי. דשרץ אינו מטמא במשא: ביצת השרץ. יש בשמונה שרצים שמטילים ביצים כגון הלב והלטאה והחומט: המרוקמת. שנולד בה אפרוח: טהורה. לפי שא"א ליגע באפרוח שבפנים: ניקבה כל שהוא

ה קולית המת וקולית המוקדשים. הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים. טמא. קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהן. סתומים טהורים. נקובים כל שה"א מטמא במגע. מנין שאף במשא. ת"ל הנוגע והנושא. את שבא לכלל מגע בא לכלל משא. לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא: ו ביצת השרץ המרוקמת טהורה. ניקבה כל שהוא טמאה. עכבר שחציו בשר

וקולית המוקדשים. שהפגול והנותר יטמאו ידים דגזרו בהו רבנן. משום חשדי כהונה ועצלי כהונה. וגזרו אף בעצמות שמשו את הנותר: קולית נבלה. נבלה אין עצמותיה מטמאין דכתיב בנבלתה ולא בעצמות וכן בשרץ הלכך סתומים טהורים אף מלטמא במשא וכ"ש במגע דא"א לו ליגע במוח שבפנים. ואע"ג דשומר מכניס ומוליא טומאה ה"מ בדבר שאפשר ליגע בטומאה עצמה ואפי׳ לא נגע

טמאה. ואע"פ שלא נגע שהשומר מכניס ומוליא טומאה בדבר שאפשר ליגע: עכבר שחציו בשר. יש מין עכבר שאינו פרה ורבה.

פעל. איז די פעל מבטל די פלייש גלייך וויא עס וואלט ניט געוועזן קיין פלייש אויף דיא פעל. דריבער איז דיא פלייש ניט מטמא: ה (קולית המת) א ביין פון א מת וואס אין אים איז דא מארך. (וקולית המוקדשים) אונ א ביין פון א קרבן וואס אין אים איז דא מארך. ווארום דער קרבן איז געוועזן פגול. אדער דער ביין איז געבליבען איבער נאך דיא צייט ווען מ'ע טאר אים שוין ניט עסען (הנוגע בהן) דער וואס רירט אן דיא ביינער (בין סתומים בין נקובים טמא) סיי זיי זענען פאר מאכט אונ סיי זיא זענען געלעכערט. זענען זייא אלין טמא (קולית נבלה) א ביין פון א נבלה וואס אין אים איז דא מארך (וקולית השרץ) אונ א ביין פון א שרץ וואס אין אים איז דא מארך (הנוגע בהן) דער וואס רירט אן דיא ביינער (סתומים טהורים) אויב דיא ביינער זענען פאר מאכט. זענען זייא טהור (נקובים כל שהוא) אויב דיא ביינער זענען געלעכערט. אפילו צו אזוינע דינגע לעכיל. וואס נאר א האר קען אריין גיין (מטמא במגע) אז מען רירט אן דעם ביין, ווערט מען טמא (מנין שאף במשא) – .. וואנען ווייסען מיר אז מען טראגט אזוי א ביין פון א נבלה. אפילו מען רירט אים ניט אן. איז מען אויך טמא (תלמוד לומר הנוגע והנושא) שטייט אין פסוק דער וואס וועט אן רירען אונ דער וואס וועט טראגען (את שבא לכלל מגע בא לכלל משא) דיא וואס זענען מטמא אז מען רירט זייא אן. זענען זייא מטמא אז מען טראגט זייא (לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא) דיא וואס זענען ניט מטמא אז מען רירט זייא אן. זענען ניט מטמא אז מען טראגט זייא: ו (ביצת השרץ המרוקמת טהורה) אן איי פון א שרץ וואס אין איר איז באשאפן געווארן א קליינער שרץ. אונ ער איז נאך אין דיא איי. איז דיא איי טהור (ניקבה כל שהוא טמאה) אויב עס איז געווארן א לעכיל אין דיא איי. אפילו דיא לעכיל איז גאנץ קליין. וואס נאר א האר קען אריין גיין. איז דיא איי טמא (עכבר שחציו בשר וחציו אדמה) א מויז וואס ער

אלא מעלנו נולד מן האדמה כאשפה המגדלת שטוסה חליפין שאם יתלוש בשר מן הבהמה
חולעים ואם עדיין לא נשלמה בריאת העכבר. בשר אחר עולה תחתיו: מטמאין טומאת
אלא מלדו אחד סימני הו השמאלי הנוגע אוכלין. אם חישב עליהן להאכילן לעובד כוכבי'.
בבשר טמא. באדמה שכנגדו טהור: ר' הוי אוכל לקבל טומאה ולטמא אחרים.

יהודה אומר כו'. ואין הלכה כר"י: ז האבר והבשר המדולדלים בבהמה. נתלש ממנו אבר דהיינו בשר וגידי' ועלמו' או נתלש ממנה בשר לבדו ועדיין הן מעורין בה במקצת. ויש הפרש בין אבר מן החי לבשר מן החי שהאבר

וחציו אדמה. הנוגע בבשר. טמא. באדמה. טהור. רבי יהודה אומר אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר טמא: ז האבר והבשר המדולדלין בבהמה מטמאין טומאת אוכלין במקומן. וצריכין הכשר. נשחטה בהמה הוכשרו בדמיה. דברי ר"מ. ור"ש אומר לא הוכשרו. מתה הבהמה.

דטומאת עלמן אין בהן עד שיתלשו כולן. אבל מקבלין טומאה מן השרץ ומטמאין, בה אם אחרי': וצריכים הכשר. לבא במים לאחר שנדלדלו. ואח"כ מקבלי טומאה לעולם: נשחט' הבהמה. נעשו מלטמאת עוד משום

מטמא אדם וכלים כנבלה. והבשר אינו נבלה. ואע"פ שאסורים באכילה משום ובשר
אבר. טהור מכלום. כדילפינן מקרא דכתיב בבהם שליפה ידי נבלה טהרו דאין בחייה
(ויקרא יא) וכי ימות מן הבהמה ממקצת בהמה עומה ניפול: הוכשרו בדמיה. לקבל טומאה
כגון אבר מאנה. וסיפא דקרא הנוגע בנבלתה בלא הכשר אחר. כדין בהמה שנשחטה ויצא
יטמא. מדכתיב וכי ימות משמע כעין מיתה ממנה דם שהוכשר בשרה באותו דם: מתה
בעינן שאינו עושה חליפין. לאפוקי בשר הבהמה הבשר. שנדלדל: צריך הכשר.

איז העלפט פלייש אונ העלפט ערד (הנוגע בבשר טמא) אז מען רירט אן דיא העלפט וואס
איז פלייש. איז מען טמא (באדמה טהור) אונ אז מען רירט אן דיא העלפט וואס איז ערד.
איז מען טהור. רבי יהודה זאגט (אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר טמא) אפילו ער רירט
אן דיא העלפט וואס איז ערד. אויב ער רירט אן נעגין דיא העלפט וואס איז פלייש. איז
ער טמא: ז (האבר והבשר המדולדלין בבהמה) אויב עס איז אפ געריסען געווארין פון
אלעבעדיגע בהמה אגאנצער אבר ווער בין מיט דיא פלייש מיט דיא אדערין נאר
אביסול איז ער נאך בהעפט צו דיא בהמה. אדער עס איז אפ געריסען געווארין פון
אלעבעדיגע בהמה אשטיק פלייש. אונ זיא איז נאך אביסול בהעפט צוא דיא בהמה
(מטמאין טומאת אוכלין במקומן) אויב דער בעל הבית פון דיא בהמה האט גיטראכט ער
זאל געבין דעם אבר אדער דיא שטיק פלייש צוא אגוי ער זאל זיא עסין. אונ אשרץ אדער
איין אנדער טומאה האט אן גערירט דעם אבר אדער דיא שטיק פלייש. אזוי ווי זיי זענען
נאך אויף זייער ארט. בהעפט צוא דיא בהמה. ווערין זיא טמא. אונ קענען מטמא זיין
איין אנדער זאך (וצריכים הכשר) אונ זיא דארפין אן גיברייט ווערין טמא צו ווערין. דאס
מיינט מען עס זאל אויף זיא ארויף גיגאסין ווערין וואסער פאר דיא טומאה (נשחטה בהמה)
אויב דיא בהמה איז גישאכטין געווארין (הוכשרו בדמיה) זענען זיא אן גיברייט געווארין
טמא צו ווערין דורך דיא בלוט פון דיא שחיטה (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (ורבי
שמעון אומר) אונ רבי שמעון זאגט (לא הוכשרו) זיא זענען ניט אן גיברייט געווארין טמא
צו ווערין דורך דיא בלוט פון דיא שחיטה (מתה הבהמה) אויב דיא בהמה איז גיפיגערט
(הבשר צריך הכשר) דיא פלייש וואס איז אפ געריסען געווארין קען אנדערש ניט טמא ווערין
פון אשרץ אדער פון איין אנדער טומאה. סיידין עס זאל אויף איר ארויף גיגאסין ווערין

הבשר צריך הכשר. האבר מטמא משום אבר מן החי. ואינו מטמא משום אבר נבלה. דברי ר״מ. ור״ש מטהר:

ח האבר והבשר המדולדלין באדם. טהורין. מת האדם. הבשר טהור. האבר מטמא משום אבר מן החי. ואינו מטמא משום אבר מן המת. דברי ר״מ. ור״ש מטהר:

לקבל טומאה מן הארץ אם לא הוכשר מתגלגל דטומאת נבילה אין בו. דמיתה עושה ניפול יחשב כאילו נפל אותו האבר או אותו הבשר המדולדל ואינה נעשה נבלה עמה במיתתה אלא כאילו פירש מחיים הוא ובשר הפורש מן החי טהור: האבר מטמא משום אבר מן החי. דמיתה עושה ניפול כדפירשנא ואינו נעשה נבלה עמה. הלכך אינו מטמא משום נבילה והיכ׳ בין אבר מן החי לאבר מן הנבלה דבשר הפורש מאבר מן החי לא מטמא שהרי אפי׳ בשר הפורש מן החי לא מטמא כ״ש בשר הפורש מאבר מן החי ואילו בשר הפורש מאבר מן הנבלה מטמא כבשר הפורש מן הנבלה עצמה: ורבי שמעון מטהר. א״א לאוקמי מילתיה דר״ם אלא דפליג. דמאחר דסבר לי׳ מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי ואי אינו עושה ניפול ליטמא משום אבר מן נבלה הלכך על כרחך ר״ש היינו קאי האבר והבשר המדולדלי׳ בבהמה מטמאין טומאת אוכלים במקומן.

ור״ש מטהר האבר כל זמן שמעורה בבעלי חיים שאינו מטמא טומאת אוכלין. וטעמא דר״ש דאמר קרא (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לנכרי בהיתר קרוי אוכל ומטמא טומאת אוכלים. לאפוקי האבר והבשר המדולדלים שאסורים לנכרי משום אבר מן החי ומשום בשר מן החי. שאין קרויין אוכל ואין מטמאין טומאת אוכלים. והלכה כרבי מאיר בשתיהן: ח המדולדלים באדם טהורים. דאדם כי ימות כתיב (במדבר יט): מת האדם הבשר טהור. דמיתה עושה ניפול ובשר שפירש מן האדם החי טהור: האבר מטמא משום אבר מן החי. ודין האבר שפירש מן האדם החי שהוא מטמא. כל זמן שהוא אבר שלם מטמא במגע ובמשא ובאהל. אבל כזית בשר שפירש ממנו או עצם כשעורה שפירש ממנו טהור. ואבר שפירש מן המת וחזר ופירש מאותו אבר כזית בשר או עצם כשעורה טמא: ור״ש מטהר. בהנ

מאסער אדער איין אנדער משקה (האבר מטמא משום אבר מן החי) דער אבר איז מטמא אזוי ווי אאבר וואס פאלט אראפ פון אלעבעדיגע בהמה (ואינו מטמא משום אבר נבלה) אונ ער איז ניט מטמא אזוי וויא אאבר פון אנבלה. ווארום עס איז גלייך ווי ער וואלט אראפ גיפאלין אייד ער דיא בהמה איז גיפייגערט (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (ורבי שמעון מטהר) רבי שמעון קריגט אויף דעם ערשטין דין פון דיא משנה. אונ ער זאגט אז אאבר אדער אשטיק פלייש וואס זענען אפ געריסען גיווארין פון אלעבעדיגע בהמה. אונ זענען נאך אביסול בהעפט צו דיא בהמה. קענען ניט טמא ווערין. נאר זיי זענען טהור: ח (האבר והבשר המדולדלין באדם טהורין) אויב עס איז אפ געריסען גיווארין פון אלעבעדיגען מענטש אאבר אדער ביין מיט דיא פלייש מיט דיא אדערין אדער אשטיק פלייש איז אפ געריסען גיווארין. אונ זייא זענען נאך אביסול בהעפט צו דעם מענטש. זענען זייא טהור (מת האדם) אויב דער מענטש איז גישטארבין (הבשר טהור) דיא שטיק פלייש וואס איז אפ געריסען גיווארין ווען ער האט גילעבט. איז טהור. ווארום עס איז גלייך וויא זיא וואלט אראפ גיפאלין איידער ער איז גישטארבין (האבר מטמא משום אבר מן החי) דער אבר איז מטמא אזוי וויא אאבר וואס פאלט אראפ פון אלעבעדיגען מענטש (ואינו מטמא משום אבר מן המת) אונ ער איז ניט מטמא אזוי וויא אאבר פון אמת (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (ורבי שמעון מטהר) אונ רבי שמעון זאגט אזוי ווי אאבר

מן המת נמי כמו באבר מן החי. דהבר ההם שאבר מן החי בבר הפורש ממנו. או עלם כשעורה הפורש ממנו טמור. הכי נמי באבר מן המת. ואין הלכה כר"ש:

פרק י **הזרוע** והלחיים בארץ ובח"ל. משום דבעי למתני בחולין אבל לא במוקדשין תני לכולהו: בפני הבית. בזמן בבית המקדש קיים: ואתן אותם. בחזה ושוק כתיב. אותם מיעטא הוא. חזה ושוק אין מידי אחריכא לא: **ב** כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן. הרי הן כמקדיש עלים ואבנים לדמיהן ואין בהן קדושת הגוף: ונפדו חייבין בבכורה. אם ילדו לאחר שנפדו.

פרק י **הזרוע** והלחיים והקבה. נוהגין בארץ ובח"ל. בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין אבל לא במוקדשין. שהיה בדין. ומה אם החולין שאינן חייבים בחזה ושוק. חייבין במתנות. קדשים שחייבין בחזה ושוק. אינו דין שחייבין במתנות. ת"ל (ויקרא ז) ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם. אין לו אלא מה שאמור בענין: **ב** כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו. חייבין בבכורה

וואס פאלט אראפ פון אלעבעדיגען מענטש. אויב פון דעם אבר פאלט אראפ אשטיקעל פלייש אדער אביינדיל גרויס ווי א גערשט. איז די פלייש אדער דער ביינדיל טהור. אזוי אויך וואס פאלט אראפ פון א מת. אויב פון דעם אבר פאלט אראפ אשטיקעל פלייש אדער אביינדיל גרויס ווי א גערשט. איז די פלייש אדער דער ביינדיל טהור וועין בהרע"ב יתי"מו:

פרק י א (הזרוע והלחיים והקבה) אז איינער שעכט א בהמה דארף ער געבין צום כהן די פאדערשטע פוס. אונ די באקין. אונ דעם מאגין פון די בהמה (ונוהגין בארץ ובחוץ לארץ) סיי מען שעכט די בהמה אין ארץ ישראל. אונ סיי מען שעכט איר אויסער ארץ ישראל. דארף מען אלין געבין צום כהן די דריי זאכין (בפני הבית ושלא בפני הבית) סיי ווען דער בית המקדש איז געווען. אונ סיי ווען דער בית המקדש איז ניטא (בחולין אבל לא במוקדשין) אז מען שעכט א פראסטע בהמה ניט א קרבן. דארף מען געבין די דריי זאכין צום כהן. אבער פון א קרבן דארף מען ניט געבין די דריי זאכין צום כהן (שהיה בדין) ווארום דער דין וואלט גידארפט אנדערש זיין (ומה אם החולין שאינן חייבים בחזה ושוק) מאדאך אז מען שעכט א פראסטע בהמה וואס מען דארף ניט געבין פון איר די ברוסט מיט די פאלקע צום כהן. פון דעסטוועגין (חייבין במתנות) דארף מען געבין צום כהן די זרוע אונ לחיים אונ קיבה (קדשים שחייבין בחזה ושוק) קרבנות וואס מען דארף געבין פון זייא די ברוסט מיט די פאלקע צום כהן (אינו דין שחייבין במתנות) איז דען ניט געווים אז דער דין דארף זיין מען זאל געבין צום כהן די זרוע אונ לחיים אונ קיבה אויך (תלמוד לומר) זאגט דער פסוק (ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם) איך האב גיגעבין זיי דעם חזה ושוק צוא אהרן הכהן צו זיינע קינדער. דאס זאל זיין אגיזעץ אויף אייביג (אין לו) דער כהן זאל ניט מעהר האבין פון קרבן (אלא מה שאמור בענין) נאר וואס עס שטייט אין די פרשה דאס איז דער חזה ושוק אבער דער זרוע ולחיים וקיבה שטייט גאר ניט אין די פרשה. נאר אין איין אנדער פרשה. צו זאגין אז פון א קרבן דארף מען ניט געבין צום כהן די זרוע ולחיים וקיבה: ב (כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן) אלע קרבנות וואס זייא האבין גיהאט א אייביגען פעלער איידער זייא זענען געווארין א קרבן. האבין זייא גאר ניט גיקענט גיהייליגט ווערין צום מזבח. זייא זענען נאר הייליג גיווארין מען זאל זייא פאר קויפין. אונ די געלט וואס מען וועט נעמען פאר זייא זאל גיהערין צום

בבכורה ובמתנות. ויוצאין לחולין להגזז ולהעבד. וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן. והשוחטן בחוץ פטור. ואין עושין תמורה. ואם מתו יפדו. חוץ מן הבכור ומן המעשר. כל שקדם הקדשן את מומן. או מום עובר להקדשן. ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע. ונפדו. פטורין מן הבכורה

אבל קודם פדיון לא. דקדושת דמים מדחה מן הבכורה שאין קדושה חלה על קדושה: וולדן והלבן מותר לאחר פדיונן. אבל מקדיש תמימים ונעשו בעלי מומין ונכדו. ולדן אסור כדלקמן. ובין רישא דקתני מותר ובין סיפ' דקתני אסור. מיירי כגון דהיעבר לפני פדיונן ונתייד לאחר פדיונן. וחלבן נמי דמקדיש תמימים ונפדו נפקא לן דאסור. דכתיב בפסולי המוקדשין שנפדו הזבח והכלת בשר הזבח ולא גיזה. והכלה. ולא לכלבין. בשר. ולא חלב: ואין עושין תמורה. אפי' קודם פדיונן. טוב מנוק ו עושה תמורה ואפילו נעשה רע אחר שהקדישו. אבל רע מעקרו אינו עושה תמורה: ואם מתו פדו. ואע"פ שאין ראויין אלא לכלבים ואך קיי"ל דאין

פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. הני כעלים בעלמא נינהו. ולא נחית להו קדושת הגוף: חוץ מן הבכור והמעשר. דאף ע"ג דקדם מומן להקדשן. חלה עליהן קדושה גמורה לכל דבריהם אלא שאין כשרים ליקרב דבכור ברהם אלא רחמנא לא שנא תם ולא שנא בעל מום קדישי תם ק"ב. ובעל מום נאכל לכהן במומו. ומעשר בהמה נמי כתיב ביה (ויקרא כז) העם רייהיה קדש לה' לא יבקר בין טוב לרע. טוב תם. רע בעל מום: או מום עובר קידם להקדשן. דמום עובר כמאן דליתיה דמי: פטורים מן הבכורה. דכתיב בפסולי המוקדשין שנפדו כלבי וכאיל מה צבי ואיל פטורים מן הבכורה. דהא כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך כתיב (דברים כו) אף פסולי המוקדשין

בית המקדש (ונפדו) אונ זיא זענען אויס געלייזט געווארן (חייבין בבכורה) אויב זיא האט גיהאט דאס ערשטע קאלב נאך דעם וויא מען האט איר אויס געלייזט. איז ער א בכור. אונ מען בארף דעם קאלב געבין צום כהן (ובמתנות) אז מען שעכט דעם קרבן נאך דעם אויס לייזן. דארף מען געבין צום כהן דעם זרוע ולחיים וקיבה (ויוצאין לחולין להגזז ולהעבד) אונ דער קרבן ווערט פראסט אז מען מעג שערין דיא וואל פון אים אונ מען מעג ארבעטין מיט אים (וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן) דער נאך וויא מען לייזט אויס דעם קרבן מעג מען מעלקין פון איר מילך. אונ דיא קעלבער וואס זיא האט מעג מען עסין (והשוחטן בחוץ פטור) אונ אז מען שעכט אים אויסער דיא עזרה אפילו פאר דעם אויס לייזן. קומט אים ניט כרת (ואין עושין תמורה) אז מען טאהשט אויס דעם קרבן ואפילו פאר דעם אויס לייזן אויף איין אנדער בהמה. ווערט דיא בהמה ניט הייליג (ואם מתו יפדו) אונ אויב זיי זענען גיפיגערט זאל מען זיי אויך אויס לייזן (חוץ מן הבכור ומן המעשר) אויסער א בכור אונ מעשר. אפילו דער פעלער איז געווארן ביי דעם בכור איידער ער איז גיבארין געווארין. אונ דער מעשר האט גיהאט אפעלער איידער ער איז ארויס צום צעהנטין. פון דעסטוועגין זענען זייא הייליג (כל שקדם הקדשן את מומן) אבער דיא אלע קרבנות וואס זענע הייליג געווארין איידער זייא האבין בעקומען דעם פעלער (או מום עובר להקדשן) אדער די בהמה האט גיהאט אפעלער וואס ער קען גיזונד ווערין. דער נאך האט מען איר גיהייליגט פאר א קרבן (ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע) דער נאך האט דער קרבן בעקומען אאייביגע פעלער (ונפדו) אונ מען האט דעם קרבן אויס גילייזט (פטורין מן הבכורה) אויב נאך דעם אויס לייזן האט זיא גיבארין דאס ערשטע קאלב. איז ער ניט קיין בכור (ומן המתנות) אויב דער בעל הבית האט גישאכטין דעם אויס גילייזטין קרבן. דארף מען ניט געבין פון

ומן המתנות. ואינן יוצאין לחולין להגזז ולהעבד. וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן. והשוחטן בחוץ חייב. ועושין תמורה. ואם מתו יקברו:

ג בכור שנתערב במאה. בזמן שמאה שוחטין את כולן. פוטרין את כולן. אחד שוחט את כולן פוטרין לו אחד.

שנפדו פטורים מן הבכורה: ומן המתנות. ואם מתו. הזרוע והלחיים והקיבה: ולדן והלבן אסור. דאיעדר לפני פדיונן והוליד לאחר פדיונן מיירי כדפרישית לעיל דאי איעבר ואוליד לאחר פדיונן ולד צבי ואיל הוא. ואי אתיליד לפני פדיונו. אפילו קדם מומן להקדשן כמי ולדן הבכור: והשוחטן בחוץ חייב. ואע"ג דאינן ראוין לפתח אהל מועד דהא בעלי מומין נינהו והא הכא ראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ. ושאינו ראוי לפנים אין חייבין עליו בחוץ מוקמינן לה למתני' בדוקין שבעין ור"ע היא דאמר אם עלו לא ירדו הלכך הואיל ובפנים לא ירדו חייבין עליהם בחוץ אם שחטן קודם פדיונן: ועושין תמורה. קודם פדיונן דכתיב (ויקרא כז) טוב ברע. או רע בטוב:

מטעמא יקברו דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים: ג בכור שנתערב במאה. מתני' איירי בבכור שבא ליד כהן ונפל בו מום ביד כהן ומכרו לישראל במומו דאי בבכור ביד ישראל קודם שבאתו לכהן אמאי פוטרים את כולן ממתנות כהונה. לימא ליה כהן אי בכור הוא כולה דידי הוא אי לא בכור הוא הב לי מתנתאי. אלא כשהבכור בא ליד כהן ומכרו לישראל במומו ונתערב במאה פוטרים את כולן ממתנות כהונה דכל חד וחד יכול לדחות את עצמו ולומר לכהן שלי בכור הוא שמכרו הכהן ופטור מן המתנות דמן הבכור אין נותנים מתנות שאין קדושה חלה על קדושה: אחד שוחט את כלן פוטרין לו אחד. שא"א שלא יהא הבכור אחד מהן ויכול לומר זה הוא:

אים דעם זרוע ולחיים וקיבה צום כהן (ואינן יוצאין לחולין להגזז ולהעבד) אונ דער קרבן ווערט ניט פרעכט אין גאנצין. מען טאר ניט שערין דיא וואל פון אים. אונ מען טאר ניט ארבעטין מיט אים. אפילו נאך דעם אויסלייזן (וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן) אויב דער קרבן איז מעוברת געווארין איידער מען האט אים אויס געלייזט. אונ דיא קאלב איז געבארין געווארין נאך דעם אויסלייזן. איז דיא קאלב אסור. ואונ אויב דער קרבן איז מעוברת געווארין נאך דעם אויסלייזן איז דיא קאלב מותר). אונ דיא מילך וואס מען מעלקט דעם קרבן נאך דעם אויסלייזן איז אסור (והשוחטן בחוץ חייב) אונ אויב דער קרבן האט אפעלער אין אויג אונ מען האט אים געשאכטין אויסער דיא עזרה פאר דעם אויסלייזן. קומט אים כרת (ועושין תמורה) אונ אויב פאר דעם אויסלייזן האט מען אים אויס געטאהשט אויף איין אנדער בהמה. זענען ביידע הייליג (ואם מתו יקברו) אונ אויב דער קרבן איז געפייגערט פאר דעם אויסלייזן. זאל מען אים בגראבין: ג (בכור שנתערב במאה) אויב אישראל האט גיהאט אבכור. אונ ער האט אים גיגעבין צום כהן. אונ דער בכור האט בעקומען אפעלער ביי דעם כהן. אונ דער כהן האט פאר קויפט דעם בכור צוא אישראל. אונ ביא דעם ישראל איז דער בכור צוא מישט גיווארין צווישען הונדערט בהמות אנדערע וואס זענען ניט קיין בכורים. אונ מען דער קענט ניט וועלכער איז דער בכור (בזמן שמאה שוחטין את כולן) אויב הונדערט מענטשי שעכטין דיא הונדערט בהמות. יעדער פון זייא שעכט איין בהמה (פוטרין את כולן) דארף מען פון דיא אלע הונדערט בהמות ניט געבין דעם זרוע ולחיים וקיבה צום כהן. ווייל יעדער מענטש בזונדער קען זאגין צום כהן. מיין בהמה איז דער בכור. אונ פון אבכור דארף מען ניט געבין דעם זרוע ולחיים וקיבה צום כהן (אחד שוחט את כולן

השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנו׳. והמשתתף עמהן צריך שירשום. ואם אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנו׳. אמר מכור לי בני מעיה של פרה. והיו בהן מתנות. נותנן לכהן. ואינו מנכה לו מן הדמים. לקח הימנו במשקל. נותנן לכהן. ומנכה לו מן הדמים: ד גר שנתגייר והיתה לו פרה. נשחטה עד שלא נתגייר פטור.

צריך שירשום. שיעשה בו סי׳ שיהיו הכל שיש לכהן או לנכרי שותפות בה: ואם אמר לו. אם אמר כהן לישראל. פרה זו אני מוכר לך חוץ מן המתנות שבה: פטור. ישראל מן המתנות: אמר לו. ישראל לחברו טבח מכור לי בני מעיה של פרה זו: והיו בהן מתנות. הקיבה שהיא אחת מן המתנות: נותנן לוקח זה לכהן: ואין המוכר מנכה לו מן הדמים. שהרי היה יודע שהלוקח שהמתנות שם. וזה לא מכר לו את הקיבה: לקח הימנו במשקל. כך וכך הליטרא ושקל לו הקיבה. נותנה לו לוקח לכהן שהרי בגזלה הללו וצריך להחזיר. והטבח ינכה לו מן הדמים שהרי מכר דבר שאינו שלו. ואם עבר השוחט ולא נתן מתנות מן הבהמה לא נאסר הבשר באכילה אבל מנדין אותו ואפי׳ כהן שפטור מן המתנות אם הוא טבח רב אע״ג ומוכר בשוק ממתינין לו ב׳ וג׳ שבתות. מכאן ואילך מוציאין ממנו מתנות ונותנין אות לכהנים אחרים. ואם קבע בית מטבחים אין ממתינים לו אלא מוציאין ממנו

אונ אויב איין מענטש שעכט אלע הינדערט בהמות (פוטרין לו אחד) נאר פון איין בהמה איז מען פטור צוא געבין דעם זרוע ולחיים וקיבה צום כהן. ווארום איין בהמה איז דאך געווים אבכור. אונ פון דיא איבעריגע אלע בהמות מוז מען געבין דעם זרוע ולחיים וקיבה צום כהן (השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנות) אז איינער שעכט אבהמה פאר אכהן אדער פאר אנעצעדיגער דארף ער ניט געבין צום כהן דעם זרוע ולחיים וקיבה (והמשתתף עמהן) אז אישראל האט אבהמה שותפות מיט אכהן אדער מיט אנעצעדיגער (צריך שירשום) דארף ער מאכין אצייכין אויף דיא בהמה. מען זאל וויסען אז אכהן אדער אנעצעדיגער איז משותף צוא דיא בהמה (ואם אמר חוץ מן המתנות) אויב אכהן האט פאר קויפט אקוה צוא אישראל. אונ דער כהן האט גיזאגט צום ישראל איך פאר קויף דיר דיא גאנצע קוה. נאר דעם זרוע ולחיים וקיבה לאז איך פאר מיר (פטור מן המתנות) איז דער ישראל פטור צוא געבין דעם זרוע ולחיים וקיבה (אמר מכור לי בני מעיה של פרה) אויב אישראל האט גיזאגט צוא אקצב וואס פאר קויפט פליישו פאר קויף מיר דיא נידערים פון אקוה פאר אגילדין (והיו בהן מתנות) אונ אין דיא נידערים איז דאך דא דער מאגין אויך (נותנן לכהן) זאל דער ישראל געבין דעם מאגין צום כהן (ואינו מנכה לו מן הדמים) אונ דער קצב דארף ניט וועלוועלער לאזין פון דעם גילדין. ווייל דער ישראל האט גיוואסט אז אין דיא נידערים איז דא דער מאגין אויך. אונ דער מאגין גיהער צום כהן. האט ער געווים צוא גיזאגט אגילדין פאר דיא נידערים אויסער דעם מאגין (לקח הימנו במשקל) אויב דער ישראל האט גיקויפט פון קצב דיא נידערים אויף דיא וואג ואגילדין אפונט נידערים. וויא פיל פונט דיא נידערים וועלין ווענין. אזוי פיל גילדין זאל ער געבין צום קצב. אונ דער קצב האט אפ גיוואגין דיא נידערים. אונ אין דיא נידערים איז גיוועזן דער מאגין אויך (נותנן לכהן) זאל ער געבין דעם מאגין צום כהן (ומנכה לו מן הדמים) אונ ער רעכינט אים אפ געלט. וויא פיל דער מאגין וועגט. אזוי פיל זאל ער אים אפ רעכענען: ד (גר שנתגייר והיתה לו פרה) אויב אנעצעדיגער האט זיך מגייר גיוועזן אונ ער האט גיהאט אקוה (נשחטה עד שלא נתגייר פטור) אויב דיא קוה איז גישאכטין

מיד. ואם לא רצה ליתן מגדין אותו : ד' מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש : עד כף של יד. עלם רחב של כתף הקורין אספלד"ן וכן ב' עלמות שעלם האמלעי דהיינו מן הפרק של הארכובה הנמכרת שהראש עד מקום שכנגדו בגמל ניכר. ושעלם העליון המחובר לגוף. והזרוע סימני בלבד הוא שנאמר לכהן (דברים יח) ונתן לכהן הזרוע. סימנו בזרוע : והוא של נזיר. כלומר וכן אוע בבהמה האמור בנזיר כך ניכלת :

משנתגייר חייב. ספק פטור. שהמוציא מחברו עליו הראיה. איזהו הזרוע. מן הפרק של ארכובה עד כף של יד. והוא של נזיר. וכנגדו ברגל שוק. רבי יהודה אומר שוק מן הפרק של ארכובה. עד סובך של רגל. איזהו לחי. מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת :

פרק יא **ראשית** הגז נוהג בארץ ובחוצה לארץ.

הבין הקוליא. ועלם האמלעי. ואין הל' כר' יסודה : הפרק של לחי. אלל הלדעים ועוקך כלפי מטה : עד פיקה של גרגרת. עד שיפוי כובע בהיא הקיעתם ופתחה של קנה דהיינו לחיים התחתונות עם הלשון. פ"א פיקה של גרגרת טבעת הגדולה של קנה שעשוים עגולה כפיקה. ופיקה היא עגולה ככדור ובתוכה נקב שתוחבות הנשים בפלך להכביד כשטוות בו :

ראשית הגז כל

וכנגדו ברגל שוק שאסור בשלמים כמו הוו שני הג"ז לאו ואפילו גוזן מאה פעמים עלמות מן הפרק של הארכובה עד כ קא דהעמא טתן מן הגיזה מתנה לכהן : נוהג בארץ דהיינו כל הירך : סובך של רגל. היינו פרק ובת"ל. והאידנא נהוג עלמא כר' אלעאי דאמר

גיווארין איידער ער האט זיך מגייר גיוועזן. דארף ער ניט געבין דעם זרוע ולחיים והקיבה צום כהן (משנתגייר חייב) אונ אויב דער נאך וויא ער האט זיך מגייר גיוועזן האט ער גישאכטין דיא קוה. דארף ער געבין דעם זרוע ולחיים והקיבה צום כהן (ספק פטור) אויב מען וייס ניט ווען דיא קוה איז גישאכטין גיווארין. איידער ער האט זיך מגייר גיוועזן. אודער נאך דעם וויא ער האט זיך שוין מגייר גיוועזן. דארף ער ניט געבין צום כהן דעם זרוע ולחיים והקיבה (שהמוציא מחברו עליו הראיה) דער וואס מאנט בייא זיין חבר אונ וויל פון אים אויס ציהען. דארף ער ברייגגען עדות אז עס קומט אים. דא איז אויך אזוי. דער כהן מאנט בייא דעם גר דעם זרוע ולחיים והקיבה. דארף דער כהן ברייגגען עדות אז דיא קוה איז גישאכטין גיווארין דער נאך וויא ער האט זיך שוין מגייר גיוועזן אונ אז דער כהן ברייגגט ניט קיין עדות גענומט ער גיט (איזהו הזרוע) וועלכעס איז דיא זרוע (מן הפרק של ארכובה עד כף של יד) פון קניא ביז דעם אקסיל פון דיא רעכטע פוס דיא פאדערשטע דאס איז צווייא גלידער. דיא פאלקע אונ דער אקסיל (והוא של נזיר) דיא זרוע פון דעם קרבן פון א נזיר איז אויך אזוי (וכנגדו ברגל שוק) אונ דעם שוק פון דיא אינטערשטע פוס פון שלמים וואס מען גיט צום כהן. איז אויך אזוי. אזעלכע צווייא גלידער וויא פון דיא פאדערשטע פוס. רבי יהודה זאגט (שוק מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל) דער שוק איז דער מיטעלסטער גליד פון קניא ביז צום ביין וואס אין בהעפט צום נוף פון אקס (איזהו לחי) וועלכעס איז דיא באק (מן הפרק של לחי) פון דיא שלייפין צוגעזידט ער אראפ (עד פיקה של גרגרת) ביז דעם גרויסין רינג פון קנה וואס אין האלדז. דאס איז דיא אונטערשטע באקין מיט דעם צונג :

פרק יא א (ראשית הגז) צוא יעדער מאהל ווען מאן שערט דיא וואל פון זייגע שעפסין אפילו ער שערט הונדערט מאהל. ווען ער גענומט שערין זאל ער דיא ערשטע ביסול וואל געבין צום כהן (נוהג בארץ ובחוצה לארץ) סייא אין ארץ ישראל אונ

דראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ. דיליף כתיב הכא (שם) גז צאנך. וכתיב התם
נהיגא (תי׳ ה) מתרומה מה תרומה אינו נוהג (איוב לא) ומגז כבשי יתחמם. מה להלן כבשים.
אלא בארץ אף ראשית הגז אינו נוהג אלא אף כאן כבשים: ב ושתי צאן. אלמא תרתי
בארץ. ורבותי היו במחשבות נמי דאין נוהגות מיקרי צאן: שנאמר חמש צאן עשויות.

אלא בארץ דראשית הגז והמתנות בזמן הזה ולא הודו להם שאר חכמי הדור: במוקדשים. אפילו קדשי בדק הבית מפני דכתיב גז צאנך. ולא של הקדש: נוהגים בבקר ובצאן. דכתיב (דברים יח) אם שור אם שה: ובמועט. אפילו לא בהם אלא אחת: אלא ברחלות.

בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין אבל לא במוקדשין. חומר בזרוע ובלחיים ובקיבה. מראשית הגז. שהזרוע והלחיים והקיבה נוהג׳ בבקר ובצאן. במרובה ובמועט. וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות. ואינו נוהג אלא במרובה: ב וכמה הוא מרובה. ב״ש אומרים שתי רחלות. שנאמר (ישעיה ז) יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן. ובה״א חמש. שנאמר (שמואל א כה) חמש צאן עשויות. רבי דוסא בן הרכינס אומר חמש רחלות גוזזות מנה (מנה) ופרס חייבות בראשית הגז.

שמעשות את בעליהן ואומרות לו קום עשה מצוה חדש׳ שלא היה מצוה עליו בפחות מכן. והיינו ע״כ דראשית הגז דכ׳ בית הלל דמשמע מרובה. דאילו בבכור כתיב בכור שור. דמשמע אפילו חד. וכן מתנות אם שור אם שה: מנה מנה ופרס. כל אחת מנה וחצי

זייא אין חוץ לָאָרֶץ (בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹא בִּפְנֵי הַבַּיִת) סייא ווען דער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איז גישטאנען. אונ סייא ווען דער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איז ניטא (בְּחוּלִין אֲבָל לֹא בְּמוּקְדָּשִׁין) פון פראסטע שעפסין דארף מען געבין די וואל צום כהן. אבער פון קָרְבָּנוֹת דארף מען ניט געבין דיא וואל צום כהן (חוֹמֶר בִּזְרוֹעַ וּבִלְחָיַיִם וּבְקֵיבָה מֵרֵאשִׁית הַגֵּז) זְרוֹעַ לְחָיַיִם וְקֵיבָה איז הארבער וויא רֵאשִׁית הַגֵּז (שֶׁהַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּיבָה נוֹהֲגִים בְּבָקָר וּבְצֹאן) ווארום דעם זְרוֹעַ אונ לְחָיַיִם אונ קֵיבָה דארף מען געבין פון אקסין אונ פון שעפסין (בִּמְרוּבָּה וּבְמוּעָט) סייא מען שערט פיל בְּהֵמוֹת אונ סייא מען שערט ווייניג בְּהֵמוֹת. אפילו מען שערט נאר איין בְּהֵמָה דארף מען אויך געבין צום כהן דעם זְרוֹעַ לְחָיַיִם וְקֵיבָה (וְרֵאשִׁית הַגֵּז אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בִּרְחֵלוֹת) אונ רֵאשִׁית הַגֵּז דארף מען נאר געבין פון שעפסין. אונ ניט פון קיין אנדער בְּהֵמָה (וְאֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בִּמְרוּבָּה) אונ מען דארף אנדערש ניט געבין דיא וואל צום כהן נאר פון פיל שעפסין. אבער אז ער שערט נאר איין שעפס אדער צווייא שעפסין דארף ער ניט געבין דיא וואל צום כהן: ב (וְכַמָּה הוּא מְרוּבָּה) וויא פיל היישט פיל שעפסין. בֵּית שַׁמַּאי זאגין (שְׁתֵּי רְחֵלוֹת) צווייא שעפסין (שֶׁנֶּאֱמַר) אזוי וויא עס שטייט אין פָּסוּק (יְחַיֶּה אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר וּשְׁתֵּי צֹאן) איין קאלב אונ צווייא שעפסין וועלין דער נערין אמענטשין. זעהן מיר אז דער ווארט צאן ווערט גיזאגט אויף צווייא שעפסין. אז אין דיא תּוֹרָה שטייט גז צאנך מיינט מען אויך צווייא שעפסין (וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים חָמֵשׁ) אונ בֵּית הִלֵּל זאגין פינף שעפסין זענען פיל (שֶׁנֶּאֱמַר) ווארום עס שטייט אין פָּסוּק (חָמֵשׁ צֹאן עֲשׂוּיוֹת) פינף שעפסין וואס זיא מאכין דער בַּעַל הַבַּיִת זאל טאהן מיט זייא איינע מִצְוָה. ער זאל שערין זייערע וואל אונ זאל געבין צום כהן. אבער אז ער האט ווייניגער וויא פינף שעפסין. דארף ער ניט געבין דיא וואל פון זייא. רַבִּי דוֹסָא בֶּן הָרְכִּינַס זאגט (חָמֵשׁ רְחֵלוֹת גּוֹזְזוֹת מָנֶה וּפְרַס) אז איינער האט פינף שעפסין. פון יעדער שעפס שערט מען אפ אפונט מיט אהאלבע פונט וואל. צוזאמען איז דאס מיט אהאלבע פונט וואל (חַיָּיבוֹת בְּרֵאשִׁית הַגֵּז) דארף מען געבין פון דיא וואל אביסעל צום

ובזיר מסכי לא חייב גז שזו פחות שבגיזות : בכל שהן. לאו דוקא דבפחות משש כגעים לא מחייב בראשית הגז. אלא משום דרבי דוסא יהיב ביה רא רבה. קרי הכא לשיעורא זוטא דרבנן כל שהן. וכסלע נסקינו כ״ד מעיס ומשקל כל מע׳ בשם עשר גרעיני שעורה: כמה הוא נותן לו. הכא לחלק דראשית הגז שכידו לא יפחות לכל כהן ממשקל חמש סלעים נמר : כתוב. ולא ביהיה חייב שישראל ללבנו.

וחכמים אומרים חמש רחלות גוזזות כל שהן. וכמה נותנין לו. משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשר סלעים בגליל מלובן ולא צואי. כדי לעשות ממנו בגד קטן. שנאמר (דברים יח) תתן לו שיהא בו כדי מתנה. לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פטור. לבנו ולא צבעו חייב. הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים פטור מראשית הגז. הלוקח גז צאנו

לברה. שמעינן מינה דס״ק תן לו מראשית גז לאחך כדי שיוכל ליעות בגד לעמוד לשרת והקטן שבבגדים סראוי לבירות הוא אבנט וסוא נעשה מחמש סלעים צמר מלובן וראשית הגז אין לו שיעור מן התורה ומד״ס שלא יפחות מאחד מס׳. ואין חייב בו עד שיגזוז חמש לאן. ותסיס גיזת כל אחת מחמשתן אין פחות מי״ב סלע. שאם סיתה גיזת אחת מהן פחות מי״ב סלע. אף ע״פ

אלא שיתן לו שיעור מן הצמר כלומר. דכיון שאינו מלובן עד שכשילבנו הכהן יעמוד משקל חמש סלעים צמר מלובן: כדי שי כל לעשות ממנו בגד קטן. סראוי לבירות מאי ניהו אבנט מדכתיב קרא אחר ראשית הגז מיד. כי בו בחר ה׳ אלהיך מכל שבטיך לעמוד שבחמשתן גוזזות יותר משש סלעים ס״ז פטור: עד שצבעו. בעליו קודם שנתנו: פטור. מלתנו כיון דקייס בשנוי והו״ל כמזיק מתנות כהונה או שאכלן. דפטור: ולא צבעו. אין זה שנוי ולאו בעיקר הוא: הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים. כיסוא מחובר לצאן פטור

כהן. אבער אז מען האט וויניגער וויא זעקס מיט אהאלבע פונט וואל דארף מען ניט געבין פון דיא וואל צום כהן (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (חמש רחלות גוזזות כל שהן) אז איינער האט פינף שעפסין. אונ פון יעדער שעפס שערט מען נור אפ אביסול וואל. צו זאמען וועגט דיא וואל זעכציג טאלער. דארף מען געבין פון דיא וואל אביסול צום כהן (וכמה נותנים לו) וויא פיל וואל זאל מען געבין צום כהן (משקל חמש סלעים ביהודה) אויף דיא וואג פון דיא מדינה יהודה זאל וועגין דיא וואל פינף טאלער (שהן עשר סלעים בגליל) אונ אין דיא מדינה גליל וואס דיא וואג איז קלענער. זאל וועגין דיא וואל צעהן טאלער (מלובן ולא צואי) דער ישראל זאל געבין צום כהן אומגיוואשענע וואל אזוי פיל. אז דער כהן וועט זייא וואשין וועט ער האבין ריינע וואל פינף פונט אין יהודה אדער צעהן פונט אין גליל (כדי לעשות ממנו בגד קטן) ער זאל קענען מאכין פון דיא וואל א קליינעם בגד. דאס מיינט מען אגארטיל (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (תתן לו) דוא זאלסט געבין צום כהן וואל (שיהא בו כדי מתנה) עס זאל שיין זיין פאר דעם כהן ער זאל נעמען אזוי אביסול וואל אמתנה (לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פטור) אויב דער ישראל האט ניט צייט גיהאט צו געבין דעם כהן דיא ביסול וואל. ביז ער האט דיא ביסול וואל גיפארבט. דארף ער שוין ניט געבין דיא ביסול וואל צום כהן (לבנו ולא צבעו חייב) אויב דער ישראל האט גיוואשין דיא וואל אונ ער האט ניט גיפארבט. דארף ער געבין דיא וואל צום כהן (הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים) אויב א ישראל האט גיקויפט ביי א געצענדינער וואל פון שעפסין. איידער זיי זענען נאך גי שארין גיווארין (פטור מראשית הגז) דער נאך אז מען שערט דיא וואל. דארף מען ניט געבין פון דיא וואל צום כהן (הלוקח גז צאנו של חברו) אויב ראובן האט גיקויפט ביי שמעון דיא וואל

דגז לאוך כתיב. והאי לאו לאו דידיה הוא והלאו קפיד רחמנא ולאו אגיזה דידיה: אם שייר המוכר המוכר חייב. דה"ל לוקח מתנה דכהן גבך היא. ואם לאו הלוקח חייב. דה"ל מוכר מתנה דכהן לא זכי לך: שחופות. לא בה רות ולא לבנות: זה נותן לעצמו הלוקח נותן לעצמו על מה שלקח והמוכר נותן לעצמו על מה ששייר הללו דגיזת הנקבות טובה משל שחופות. וכן זכרים ונקבות גיזת הזכרים קשה והאי דנקבות רכיך:

של חברו אם שייר (המוכר) המוכר חייב. לא שייר. הלוקח חייב. היו לו שני מינים. שחופות. ולבנות. מכר לו שחופות אבל לא לבנות. זכרים אבל לא נקבות. זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו:

פרק יב **שלוח** הקן. נוהג בארץ ובח"ל. בפני הבית ושלא בפני הבית. בחולין אבל לא במוקדשין. חומר בכסוי הדם משלוח הקן. שכסוי הדם נוהג בחיה ובעוף במזומן ושאינו מזומן. ושלוח הקן

פרק יב **שלוח** הקן. אבל לא במוקדשין. מסכת מוקדשין דאילו הוו חולין הוו חייבים בשלוח הקן. כגון שהיה לו עוף והקדישו כשהוא ברבותו לבדק הבית וברח ומלאו הה"כ רובץ על הקן והכירו א"כ כגון שהקדיש גוזלות של עולם למזבח לעולם

וואל פון זייני שעפסין (אם שייר המוכר) אויב שמעון וואס האט פאר קויפט דיא וואל. האט גילאזין אביסול וואל פאר זיך (המוכר חייב) דער פאר קויפער שמעון. דארף געבין אביסול וואל צום כהן פון זיינע (לא שייר) אויב שמעון האט פאר זיך ניט גילאזין קיין וואל. ער האט אין גאנצין פאר קויפט צו ראובן (הלוקח חייב) דער וואס האט גיקויפט דיא וואל ראובן. דארף געבין אביסול וואל צום כהן (היו לו שני מינים) אויב ער האט גיהאט צווייא מינים וואל (שחופות ולבנות) גראע אונ ווייסע (מכר לו שחופות אבל לא לבנות) אויב ער האט פאר קויפט דיא גראע וואל. אונ דיא ווייסע האט ער גילאזין פאר זיך (זכרים אבל לא נקבות) אויב ער האט פאר קויפט דיא וואל פון שעפסין זכרים. אונ דיא וואל פון שעפסין נקבות האט ער גילאזין פאר זיך (זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו) דער וואס האט פאר קויפט גיט אביסול וואל צום כהן פון זיינע וואל וואס ער האט גילאזין פאר זיך. אונ דער וואס האט גיקויפט גיט אביסול וואל צום כהן פון דיא וואס ער האט גיקויפט:

פרק יב א (שלוח הקן) אז איינער געפינט א פייגעלע זיצט אויף אירע קינדער אדער אויף אירע אייער. מוז ער אוועק לאזין דיא מוטער זאל אוועק פליהען. אונ דיא קינדער אדער דיא אייער מעג ער געמען פאר זיך (נוהג בארץ ובחוצה לארץ) בייא ער געפינט אין ארץ ישראל אונ ביי ער געפינט אין חוץ לארץ. מוז ער דיא מוטער אוועק שיקען. אונ דיא קינדער אדער דיא אייער מעג ער נעמען פאר זיך (בפני הבית ושלא בפני הבית) ביי ווען דער בית המקדש איז גישטאנען. אונ ביי ווען דער בית המקדש איז נישטא. איז אלין דער זעלביגער דין (בחולין אבל לא במקדשין) דער דין איז נאר ביי אפראסטע פייגעלע. אבער ניט ביי אקרבן. אויב איינער האט גיזאגט אויף אפויגל זיא זאל זיין אקרבן. אונ זיא איז אוועק גיפלויגין אין פעלד. דער נאך געפינט איר דער בעל הבית זיא זיצט אויף אייער. מעג איר דער בעל הבית נעמען צוריק אהיים (חומר בכסוי הדם משלוח הקן) דער דין פון בלוט צו דעקין. איז ארגער וויא דער דין פון דיא פויגיל אוועק שיקען (שכסוי הדם נוהג בחיה ובעוף) דיא בלוט צו דעקין מוז מען ביי אחיה אונ ביי אעוף (במזומן ושאינו מזומן) ביי צאהמע חיות אונ עופות וואס אדעווען זיך אין שטוב. אונ ביי אוועקע חיות אונ עופות וואס מען געפינט זיי אין פעלד (ושלוח הקן אינו נוהג אלא בעוף) אבער דיא מוטער אוועק צוא

אינו נוהג אלא בעוף. ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן. איזהו שאינו מזומן. כגון אווזין ותרנגולין שקננו בפרדס. אבל אם קננו בבית. וכן יוני הרדסיאות. פטור משילוח: **ב** עוף טמא פטור מלשלח. עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור. וטהור רובץ על ביצי עוף טמא. פטור מלשלח. קורא זכר ר' אליעזר מחייב. וחכמים פוטרין: **ג** היתה מעופפת. בזמן שכנפיה נוגעות בקן. חייב לשלח. אין כנפיה

כדבה ואח"כ כשגדלו אותן גוזלות ברחו ויצאו וקננו במקום אחר דמעיקרא כי אקדשינהו דידיה הוו וחל הקדש עלייהו והשתא דמלאן לאו מזומן הוא. ואי הוו חולין הוו מחייבי. ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן דכתיב כי יקרא. פרט למזומן: שקננו בפרדס. שמרדו ויצאו מן הבית. ואין חוזרות לבית ונעשו מדבריות. ופרדס לאו מזומן הוא מפני שיכולים לברוח: הרדסיאות. שדרכן ליגדל בבית ועל שם הורדוס המלך שהיה מתעסק בגדלן נקראו הרדסיאות על שמו: **ב** עוף טמא פטור מלשלח. דכתיב קן צפור. עוף משמע בין טהור בין טמא. צפור טהור ולא טמא: עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור. אע"ג דמינא דאפרוחים בר שלוח הוא פטור. דקן צפור בעינן שתהא האם המקננת טהורה: ועוף טהור הרובץ על ביצי עוף טמא פטור. דת"ק ואת הבנים תקח לך. לך ולא לכלביך: קורא. בערבי קוריינו שונא"ר ובלע"ז פרדי"ז ודרכו שהזכר רובץ על הביצים כמו הנקבה הלכך ר"א מחייב לשלח הזכר אבל בשאר עופות מודה ר"א שזכר פטור דאם אמר רחמנא ולא אב ואין הלכה כר"א: **ג** בזמן שכנפיה נוגעות בקן חייב לשלח. דת"ק רובצת ולא

שיקען דאס איז נאר ביי עופות (ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן) אונ דאס אוועק שיקען איז נאר ביי אזעלכע עופות וואס זענען ניט אין שטוב (איזהו שאינו מזומן) וואס הייסט ניט אין שטוב (כגון אווזין ותרנגולין שקננו בפרדס) דהיינו געענדז אונ הינער וואס זענען אנטלאפין פון שטוב - אונ האבין געמאכט זייער נעסט אין אגארטין אדער אין פעלד) אונ ווילען ניט קומען אהיים. אין דעם גארטין אדער אין פעלד אז מען געפינט זיא זיצען אויף דיא אייער אדער אויף דיא יונגע קינדער. טאר מען ניט געמען דיא מוטער אהיים. נאר מען מוז איר אוועק לאזין (אבל אם קננו בבית) אבער אז זיא האבין געמאכט זייער נעסט אין שטוב זכן יוני הרדסיאות) אונ טויבין וואס האבין געמאכט זייער נעסט אין שטוב. פטור משלוח אז דר בעל הבית טרעפט דיא עופות זיצען אויף זייערע אייער אדער אויף זייערע יונגע קינדער. מעג ער נעמען דיא מוטער פאר זיך אונ דארף זיא ניט אוועק שיקען: ב (עוף טמא פטור משילוח) אז מען טרעפט אין פעלד אעוף וואס מען טאר איר ניט עסין. זיצט אויף אירע אייער. דארף מען איר ניט אוועק שיקען. נאר מען מעג איר נעמען פאר זיך (עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור) אויב מען טרעפט אעוף טמא זיצט אויף דיא אייער פון אעוף טהור (וטהור רובץ על ביצי עוף טמא) אדער מען טרעפט אעוף טהור זיצט אויף דיא אייער פון אעוף טמא (פטור מלשלח) דארף מען ניט אוועק שיקן דיא מוטער (קורא זכר) אז מען טרעפט אזא פויגיל וואס דער זכר זיצט אויף דיא אייער אזוי וויא אנקבה (רבי אליעזר מחייב) רבי אליעזר זאגט מען מוז אים אוועק שיקען (וחכמים פוטרין) אונ די חכמים זאגין מען דארף אים ניט אוועק שיקען: ג (היתה מעופפת) אויב דיא מוטער איז ניט גיזעסין אויף דיא נעסט. נאר זיא איז גיפלויגין איבער דיא נעסט (בזמן שכנפיה נוגעות בקן) אויב זיא איז גיפלויגין נידעריג אז דיא פליגעל רירען אן דיא נעסט (חייב לשלח) מוז מען איר אוועק שיקען (אין כנפיה נוגעות בקן) אבער אז אירע פליגעל רירען ניט אן דיא נעסט

נוגעות בקן. פטור מלשלח. אין שם אלא אפרוח אחד. או ביצה אחת. חייב לשלח. שנאמר (דברים כב) קן קן מכל מקום. היו שם אפרוחין מפריחין או ביצים מוזרות. פטור מלשלח. שנא' (שם) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים. מה אפרוחין בני קיימא אף ביצים בני קיימא. יצאו מוזרות. ומה הביצים צריכין לאמן. אף האפרוחים צריכין לאמן. יצאו מפריחין. שלחה וחזרה. אפילו ארבע וחמשה פעמים. חייב. שנא' שלח תשלח. אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים. חייב לשלח. שנאמר (דברים כב) שלח תשלח את האם. נטל הבנים והחזירן לקן. ואחר כך חזרה האם עליהן.

נעופפות ומדכתב רובצת ולא כתב יושבת ש"מ דאם כנפים נוגעות בקן חייבת: שנאמר שלח. לעולם משמע: נטל את [הבנים] וכו'. דכיון דנטל את [הבנים]. הוה ליה קן מזומן:

פטור מלשלח) דארף מען איר ניט אוועק שיקען (אין שם אלא אפרוח אחד) אויב אין דיא נעסט איז ניט מער דא נאר איין פייגעלע (או ביצה אחת) אדער איין איי (חייב לשלח) מוז ער דיא מוטער אוועק שיקען (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (קן קן) צוויי מאהל דער ווארט קן (מכל מקום) וויא פיל אפרוחים אדער ביצים עס איז דא אין נעסט. אפילו נאר איינע. מוז ער אויך אוועק שיקען דיא מוטער (היו שם אפרוחים מפריחין) אויב אין דיא נעסט איז געוועזן אפרוחים וואס קענען פליהען (או ביצים מוזרות) אדער אייער וואס עס קען ניט ווערין פון זייא אפרוח. זייא זענען קאליע געווארין (פטור מלשלח) דארף ער ניט אוועק שיקען דיא מוטער (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים) אונ דיא מוטער זיצט אויף דיא יונגע פייגעלאך אדער אויף דיא אייער (מה אפרוחין בני קיימא) אזוי וויא דיא יונגע פייגעלאך מיינט מען זיי לעבין. זייא זענען געזונט (אף ביצים בני קיימא) אזוי אייער מיינט מען אויך געזונטע אייער (יצאו מוזרות) אבער שלעכטע אייער דארף מען ניט אוועק שיקען דיא מוטער (ומה הביצים צריכין לאמן) אונ אזוי וויא דיא אייער בדארפין דיא מוטער זי זאל זיצען אויף זיי. עס זאל פון זייא ווערין אפרוחים (אף האפרוחים צריכין לאמן) אזו אפרוחים מיינט מען אויך אזעלכע וואס זייא בדארפין נאך צו דיא מוטער זיא זאל זייא דערנערין. ווייל זייא קענען נאך ניט פליהען (יצאו מפריחין) אבער אזעלכע אפרוחים וואס קענען פליהען. דארף מען ניט אוועק שיקען דיא מוטער (שלחה וחזרה) אויב מען האט אוועק געשיקט דיא מוטער אונ זי איז צוריק געקומען צוא די נעסט (שלחה וחזרה) אונ מען האט איר נאך אמאהל אוועק געשיקט. אונ זיא איז צוריק געקומען צו דיא נעסט (אפילו ארבע וחמשה פעמים) אפילו פיר אדער פינף מאהל האט מען איר אוועק געשיקט אונ זיא איז אלין צוריק געקומען (חייב) דארף מען איר אלין אוועק שיקען. ביז זיא וועט ניט צוריק קומען (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (שלח תשלח) דוא זאלסט שיקען אונ שיקען אזוי פיל מאהל ביז זיא וועט ניט צוריק קומען (אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים) אז ער האט געזאגט איך וועל נעמען דיא מוטער אונ וועל אוועק שיקען דיא קינדער (חייב לשלח) מוז ער אוועק שיקען דיא מוטער (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (שלח תשלח את האם) דוא זאלסט אוועק שיקען דיא מוטער (נטל הבנים והחזירן לקן) אויב ער האט גינומען דיא קינדער אונ האט זיא צוריק אריין געלייגט אין דיא נעסט (ואחר כך חזרה האם עליהן) דער נאך איז דיא מוטער צוריק געקומען אויף זיי (פטור מלשלח) דארף ער שוין ניט אוועק שיקען די מוטער:

ד לוקה ואינו משלח. אע"ג דלאו הניתק לעשה אין לוקין עליו. הכא היינו טעמא. דסבר ר"י שלח מעיקרא משמע. וה"ק קרא לא תקח האם. אבל אם יש עליך לעשות כשתמצא הקן שלח תשלח את האם. ואין כאן נתק לעשה. אלא עברת עשה ולא תעשה ואין הלכה כרבי יהודה: אין לוקין עליה. אם קיים עשה שבה אבל אם לא קיים העשה. כגון שלוקה אם מעל הבנים ושחטה. או מתה תחת ידו לוקה: ה מצוה שהיא באיסר. שאין בה חסרון כיס אלא דבר מועט:

סליק מסכת חולין

פטור מלשלח: ד הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח. וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל. כל מצוה ל"ת שיש בה קום עשה. אין לוקין עליה: ה לא יטול אדם אם על בנים. אפילו לטהר את המצורע. ומה אם מצוה קלה שהיא באיסר אמרה תורה (שם) למען ייטב לך והארכת ימים. קל וחומר על מצות חמורות שבתורה

סליק מסכת חולין

ד (הנוטל אם על הבנים) אז ער האט גינומען די מוטער מיט די קינדער. רבי יהודה זאגט (לוקה ואינו משלח) עס קומט אים מלקות. אונ ער דארף ניט אוועק שיקען די מוטער ווארום רבי יהודה האלט אזוי מיינט דער פסוק "לא תקח האם על הבנים" זאלסט ניט נעמען די מוטער מיט די קינדער. נאר איידער דו נעמסט זיא "שלח תשלח את האם" זאלסטו אוועק שיקען די מוטער. אבער אז ער האט שון גינומען העלפט ניט וואס ער וועט איר איצט אוועק שיקען. נאר ער האט שון עובר גיוועזן אויף דעם לאו "לא תקח" זאלסט ניט נעמען. דריבער קומט אים מלקות (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (משלח ואינו לוקה) אפילו ער האט שון גינומען זאל ער איצט אוועק שיקען. אונ עס קומט אים ניט מלקות ווארום די חכמים האלטין אזוי מיינט דער פסוק "לא תקח האם על הבנים" זאלסט ניט נעמען די מוטער מיט די קינדער. אונ אויב דו האסט גינומען "שלח תשלח את האם" זאלסטו די מוטער אוועק שיקען. איז אויף דעם לאו "לא תקח" ניטא קיין מלקות. ווייל ער קען איבריג מקיים זיין די מצות עשה "שלח תשלח" אוועק צו שיקען (זה הכלל) דאס איז דער כלל (כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה) אלע זאכין וואס די תורה האט גיזאגט מען זאל זיי ניט טאהן. אונ אז מען האט זיי גיטאהן קען מען נאך איצט טאהן די זעלביגע זאך וואס פריער איידער מען האט עובר גיוועזן דעם לאו (אין לוקין עליה) אויף דעם לאו קומט ניט קיין מלקות. ווארום די תורה האט גיזאגט אויב דוא וועסט עובר זיין דעם לאו קומט דיר ניט קיין מלקות. דוא זאלסט נאר פאר ריכטען וואס דוא האסט קאליע גימאכט. נאר אויב ער קען שון ניט פאר ריכטען. דהיינו ער האט גינומען די מוטער פון די פייגל אונ האט איר גישאכטין. אדער זי איז גיפייגערט. קומט אים מלקות: ה (לא יטול אדם אם על בנים) א מענטש זאל ניט נעמען די מוטער פון אירע פייגיל (אפילו לטהר את המצורע) אפילו ער דארף די מוטער צוא טהור מאכין מיט איר א מצורע אזוי וויא עס שטייט אין די סדרה מצורע) טאר ער אויך ניט נעמען (ומה אם מצוה קלה שהיא באיסר) מאדאך א גרינגע מצוה וואס זיא איז נאר ווערט עטליכע גראשין. אז מען איז איר מקיים (אמרה תורה למען ייטב לך והארכת ימים) האט די תורה גיזאגט עס וועט דיר גוט זיין אונ וועסט לאנג לעבין (קל וחומר על מצות חמורות שבתורה) איז שון געווים אז מען איז מקיים א שווערע מצוה. האט די תורה געווים צו גיזאגט אז מען וועט לאנג לעבין אונ עס וועט גוט זיין אויף עולם הזה אונ אויף עולם הבא: